

VĚSTNÍK

Nejvyššího kontrolního úřadu
4/2011

OBSAH

Část A: PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI

9.	Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2010 (VII) (10/26)	str. 361
10.	Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2011 (IV) (11/11, 11/22, 11/24, 11/25, 11/27, 11/38)	str. 363
11.	Plán kontrolní činnosti NKÚ na rok 2012	str. 367

Část B: KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

10/23	Peněžní prostředky poskytované České republice v rámci finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska	str. 385
10/28	Peněžní prostředky určené na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví podle <i>Programu rozvoje venkova</i>	str. 397
10/29	Peněžní prostředky určené na zlepšování životního prostředí a krajiny podle <i>Programu rozvoje venkova</i>	str. 409
11/01	Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané krajské hygienické stanice	str. 425
11/02	Majetek státu, se kterým je příslušné hospodařit Ministerstvo průmyslu a obchodu	str. 439
11/03	Peněžní prostředky státu určené na odškodňování podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem	str. 447
11/04	Peněžní prostředky určené na zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí	str. 453
11/06	Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané správy národních parků	str. 465
11/32	Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými je příslušná hospodařit Česká obchodní inspekce	str. 477

Část A

Plán kontrolní činnosti

9. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2010 (VII)

Číslo kontrolní akce: 10/26

Předmět kontroly:

Majetek státu a peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku Lesy České republiky

Změna v položce:

časový plán:

– předložení KZ ke schválení: 12/11

(původní údaj: 09/11).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/XVI/2011 na svém XVI. zasedání dne 18. 10. 2011.

10. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2011 (IV)

Číslo kontrolní akce: 11/22

Předmět kontroly:

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo obrany* za rok 2010

Změna v položce:

předmět kontroly:

Účetní závěrka Ministerstva obrany k 31. 12. 2010

(původní znění: Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo obrany za rok 2010);

cíle kontroly:

Provéřit, zda při vedení účetnictví a sestavování účetní závěrky k 31. 12. 2010 postupovalo Ministerstvo obrany v souladu s příslušnými právními předpisy

(původní znění: Provéřit spolehlivost účetní závěrky Ministerstva obrany sestavené k 31. 12. 2010 a finanční výkazy Ministerstva obrany za rok 2010 předkládané Ministerstvem obrany jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 307 – Ministerstvo obrany; prověřit soulad závěrečného účtu kapitoly státního rozpočtu 307 – Ministerstvo obrany za rok 2010 s příslušnými právními předpisy).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 3/XVIII/2011 na svém XVIII. zasedání dne 21. 11. 2011.

Číslo kontrolní akce: 11/24

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státu poskytované z kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* na podporu činnosti v oblasti mládeže a sportu zdravotně postižených

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se (vybraní příjemci peněžních prostředků):

ANIMA IUVENTUTIS, Ostrava;

Asociace pro mládež, vědu a techniku AMAVET, o. s., Praha 7;

Asociace středoškolských klubů České republiky, o. s., Brno;

BEZ NUDY, Teplice;

České hnutí speciálních olympiád, Praha 1;

Český paralympijský výbor, o. s., Praha 6;

"Focus", Teplice;

Junák – svaz skautů a skautek ČR, Praha 1;

Klub studentů, rodičů a přátel Cyrilometodějského gymnázia v Prostějově;

Kolpingovo dílo České republiky o. s., Žďár nad Sázavou;

Liga lesní moudrosti – The Woodcraft League, Praha 1;

MATĚJ, Litoměřice;

Občanské sdružení KADET, Třebíč;

Občanské sdružení SOVA, Praha 5;

Royal Rangers v ČR, Třinec - Oldřichovice;

Samostatný kmenový a klubový svaz Dakota, Ostrava;

SARKANDER, Olomouc;
Sdružení na podporu mezinárodního přátelství "Slunce", o. s., Jihlava;
SPOLU Olomouc, Olomouc;
"Studio Experiment o. s.", Olomouc;
TILIA, Ústí nad Labem;
Občanské sdružení WERICHOVCI, Markvartovice.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/XVIII/2011 na svém XVIII. zasedání dne 21. 11. 2011.

Číslo kontrolní akce: 11/25

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státu poskytované na vybrané zdravotnické programy

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se (vybraní příjemci peněžních prostředků):

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta;
Krajská nemocnice Liberec, a.s.;
2R Production s.r.o., Milevsko;
"Lékárna pod radnicí" s.r.o., Turnov;
"Poliklinika Turnov s. r. o.";
Psychiatrická léčebna, Brno - Černovice;
Rehabilitační ústav Hrabyně;
DeBRA ČR, Brno;
ECCE HOMO ŠTERNBERK;
Hospic sv. Jana N. Neumanna, Prachatice;
Sdružení pro alergické a astmatické děti (SAAD), Brno;
Sdružení Šance - sdružení rodičů a přátel hematologicky a onkologicky nemocných dětí, o. s., Olomouc.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/XVIII/2011 na svém XVIII. zasedání dne 21. 11. 2011.

Číslo kontrolní akce: 11/27

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené k naplnění cílů společné migrační a azylové politiky Evropské unie

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se (vybraní příjemci peněžních prostředků):

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, Praha 12;
Vyšší policejní škola a Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Holešově;
META o. s. – Sdružení pro příležitosti mladých migrantů, Praha 2;
SOZE, Brno.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 6/XVIII/2011 na svém XVIII. zasedání dne 21. 11. 2011.

Číslo kontrolní akce: 11/11**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky poskytnuté České exportní bance, a.s., ze státního rozpočtu a hospodaření této společnosti s prostředky, za které ručí stát; výkon akcionářských práv státu v České exportní bance, a.s.

Změna v položce:

časový plán:

- předložení KZ ke schválení: 05/12

(původní údaj 03/12).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/XIX/2011 na svém XIX. zasedání dne 5. 12. 2011.

Číslo kontrolní akce: 11/38**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky státu poskytované na záchranu a obnovu kulturních památek

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

- upřesňuje se (vybrané kraje a obce s rozšířenou působností):

Jihočeský kraj,
město Tábor.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 6/XIX/2011 na svém XIX. zasedání dne 5. 12. 2011.

11. Plán kontrolní činnosti NKÚ na rok 2012

schválený Kolegiem NKÚ usnesením 4/XVII/2011 na XVII. zasedání, konaném dne 24. 10. 2011

Číslo kontrolní akce: 12/01

Předmět kontroly:

Příjmy státního rozpočtu plynoucí z pokut ukládaných územními finančními orgány podle zákona o účetnictví a soudy v souvislosti s vedením sbírky listin

Cíle kontroly:

Provéřít postup daňové správy při ukládání pokut podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, se zaměřením zejména na pokuty za nezveřejnění účetní závěrky ve sbírce listin obchodního rejstříku a prověřit postup krajských soudů při ukládání pořádkových pokut podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, za neuposlechnutí výzvy k předložení listin náležejících do sbírky listin

Kontrolované osoby:

Generální finanční ředitelství, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Plzni, Městský soud v Praze, Krajský soud v Ústí nad Labem, vybrané finanční úřady*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: 01/12
- předložení KZ ke schválení: 11/12

Kontrolní závěr vypracovává: Mgr. Zdeňka Profeldová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/02

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci *Integrovaného operačního programu*

Cíle kontroly:

Ověřit, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky určené na *Integrovaný operační program pro období 2007–2013* v souladu s právními předpisy a stanovenými podmínkami, účelně a hospodárně

Kontrolované osoby:

Ministerstvo pro místní rozvoj; vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Pozn.: *) Označení kontrolovaných osob bude upřesněno změnou plánu kontrolní činnosti.

Časový plán:

- zahájení kontroly: 01/12
- předložení KZ ke schválení: 10/12

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Pavel Hrnčíř**Kontrolní závěr schvaluje:** Kolegium NKÚ**Číslo kontrolní akce: 12/03****Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky určené na rozvoj a obnovu materiálně-technické základny fakultních nemocnic

Cíle kontroly:

Provéřít poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na rozvoj a obnovu materiálně-technické základny fakultních nemocnic

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví, Fakultní nemocnice Brno, Fakultní nemocnice Ostrava, Fakultní nemocnice Plzeň, Fakultní nemocnice v Motole

Časový plán:

- zahájení kontroly: 02/12
- předložení KZ ke schválení: 12/12

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Pavel Hrnčíř**Kontrolní závěr schvaluje:** Kolegium NKÚ**Číslo kontrolní akce: 12/04****Předmět kontroly:**

Hospodaření s majetkem a s peněžními prostředky státu při realizaci projektů v oblasti informačních a komunikačních technologií na Ministerstvu zemědělství

Cíle kontroly:

Provéřít, zda Ministerstvo zemědělství vynakládá prostředky státního rozpočtu na realizaci projektů v oblasti informačních a komunikačních technologií způsobem, který zajišťuje jejich hospodárnost a účelnost

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zemědělství

Časový plán:

- zahájení kontroly: 02/12
- předložení KZ ke schválení: 12/12

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jan Vedral**Kontrolní závěr schvaluje:** Kolegium NKÚ**Číslo kontrolní akce: 12/05****Předmět kontroly**

Hospodaření s majetkem státu v kapitole státního rozpočtu *Kancelář prezidenta republiky*

Cíle kontroly

Provéřít hospodaření s nemovitým majetkem státu v kapitole státního rozpočtu *Kancelář prezidenta republiky*, včetně souvisejících peněžních prostředků

Kontrolované osoby

Kancelář prezidenta republiky, Lesní správa Lány, Správa Pražského hradu

Časový plán

- zahájení kontroly: 03/12
- předložení KZ ke schválení: 10/12

Kontrolní závěr vypracovává: RNDr. Petr Neuvirt**Kontrolní závěr schvaluje:** Kolegium NKÚ**Číslo kontrolní akce: 12/06****Předmět kontroly**

Peněžní prostředky určené na realizaci projektů prioritní osy *Integrovaný rozvoj území* v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Čechy pro období 2007–2013*

Cíle kontroly

Provéřít, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky na realizaci projektů prioritní osy *Integrovaný rozvoj území* v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Čechy* v souladu s právními předpisy a se stanovenými podmínkami; ověřit plnění opatření přijatých v této oblasti na základě předchozích kontrol

Kontrolované osoby

Regionální rada regionu soudržnosti Střední Čechy, vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán

- zahájení kontroly: 03/12
- předložení KZ ke schválení: 09/12

Kontrolní závěr vypracovává: RNDr. Petr Neuvirt

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/07**Předmět kontroly**

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané psychiatrické léčebny

Cíle kontroly

Provéřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané psychiatrické léčebny

Kontrolované osoby

Ministerstvo zdravotnictví, Dětská psychiatrická léčebna Opařany, Psychiatrická léčebna Bohnice, Psychiatrická léčebna Brno, Psychiatrická léčebna Havlíčkův Brod, Psychiatrická léčebna Horní Beřkovice, Psychiatrická léčebna Jihlava, Psychiatrická léčebna v Dobřanech, Psychiatrická léčebna v Kroměříži

Časový plán

- zahájení kontroly: 03/12
- předložení KZ ke schválení: 12/12

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Zdeněk Brandt

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/08**Předmět kontroly**

Programy průmyslové spolupráce (offsety) jako nástroj ekonomické kompenzace výdajů státu v souvislosti s plněním podmínek vybraných veřejných zakázek

Cíle kontroly

Provéřit plnění podmínek offsetů a ekonomické výsledky vybraných offsetových transakcí

Kontrolované osoby

Ministerstvo obrany, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo vnitra, Generální finanční ředitelství, Generální ředitelství cel

Časový plán

- zahájení kontroly: 03/12
- předložení KZ ke schválení: 02/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Karel Sehoř**Kontrolní závěr schvaluje:** Kolegium NKÚ**Číslo kontrolní akce: 12/09****Předmět kontroly**

Peněžní prostředky vynaložené v souvislosti s budováním informačního systému Státní pokladny

Cíle kontroly

Provéřít použití peněžních prostředků vynaložených v souvislosti s budováním informačního systému Státní pokladny

Kontrolované osoby

Ministerstvo financí

Časový plán

- zahájení kontroly: 03/12
- předložení KZ ke schválení: 01/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Daniel Reisiegel**Kontrolní závěr schvaluje:** Kolegium NKÚ**Číslo kontrolní akce: 12/10****Předmět kontroly**

Peněžní prostředky určené na omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik

Cíle kontroly

Provéřít poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik

Kontrolované osoby

Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí České republiky, vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán

- zahájení kontroly: 04/12
- předložení KZ ke schválení: 11/12

Kontrolní závěr vypracovává: RNDr. Petr Neuvirt**Kontrolní závěr schvaluje:** Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/11**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky určené na modernizaci významných železničních uzlů

Cíle kontroly

Provéřít poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na modernizaci významných železničních uzlů

Kontrolované osoby

Ministerstvo dopravy; Státní fond dopravní infrastruktury; Správa železniční dopravní cesty, státní organizace

Časový plán

- zahájení kontroly: 04/12
- předložení KZ ke schválení: 02/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Karel Sehoř

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/12**Předmět kontroly**

Příjmy z výkonových poplatků (mýtného) a příjmy z časového zpoplatnění pozemních komunikací (časových kuponů), včetně souvisejících výdajů

Cíle kontroly

Provéřít plnění příjmů získávaných vybíráním a vymáháním peněžních prostředků z mýtného a vybíráním peněžních prostředků za časové kupony a prověřit výdaje související s těmito příjmy; prověřit výkon správy pokut ukládaných, vybíraných a vymáhaných celními orgány v systému elektronického mýtného

Kontrolované osoby

Ministerstvo dopravy, Ministerstvo financí, Generální ředitelství cel, Ředitelství silnic a dálnic ČR, Státní fond dopravní infrastruktury

Časový plán

- zahájení kontroly: 04/12
- předložení KZ ke schválení: 02/13

Kontrolní závěr vypracovává: MVDr. Rudolf Němeček

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/13**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci operačního programu *Technická pomoc*

Cíle kontroly

Provéřít, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci operačního programu *Technická pomoc* v souladu s právními předpisy a stanovenými podmínkami a zda bylo jejich vynaložení účelné a hospodárné

Kontrolované osoby

Ministerstvo pro místní rozvoj, Centrum pro regionální rozvoj ČR, vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán

- zahájení kontroly: 04/12
- předložení KZ ke schválení: 12/12

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Antonín Macháček

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/14**Předmět kontroly**

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo dopravy* za rok 2011, účetní závěrka a finanční výkazy Ministerstva dopravy za rok 2011

Cíle kontroly

Provéřít, zda Ministerstvo dopravy při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2011 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy

Kontrolované osoby

Ministerstvo dopravy

Časový plán

- zahájení kontroly: 05/12
- předložení KZ ke schválení: 01/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Daniel Reisiegel

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/15**Předmět kontroly**

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo zemědělství* za rok 2011, účetní závěrka a finanční výkazy Ministerstva zemědělství za rok 2011

Cíle kontroly

Provéřít, zda Ministerstvo zemědělství při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2011 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy

Kontrolované osoby

Ministerstvo zemědělství

Časový plán

- zahájení kontroly: 05/12
- předložení KZ ke schválení: 01/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jaromíra Steidlová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/16**Předmět kontroly**

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit příspěvková organizace Český hydrometeorologický ústav

Cíle kontroly

Provéřít hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit příspěvková organizace Český hydrometeorologický ústav

Kontrolované osoby

Český hydrometeorologický ústav

Časový plán

- zahájení kontroly: 06/12
- předložení KZ ke schválení: 01/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Antonín Macháček

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/17**Předmět kontroly**

Prostředky státního rozpočtu poskytnuté Municipální finanční společnosti a.s., peněžní prostředky se zárukou státu a majetková účast státu v této společnosti

Cíle kontroly

Provéřít poskytování a užití prostředků poskytnutých Municipální finanční společnosti a.s. ze státního rozpočtu, prověřit hospodaření Municipální finanční společnosti a.s. s peněžními prostředky, za které se stát zaručil, a prověřit činnost Ministerstva financí z titulu výkonu akcionářských práv státu v této společnosti

Kontrolované osoby

Ministerstvo financí; Municipální finanční společnost a.s., zkráceně MUFIS a.s., Praha

Časový plán

- zahájení kontroly: 06/12
- předložení KZ ke schválení: 03/13

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Eliška Kadaňová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/18**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky určené na výstavbu dálnic a rychlostních komunikací

Cíle kontroly

Provéřít plnění záměrů v budování sítě dálnic a rychlostních komunikací a prověřit poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků na pořízení vybraných úseků dálnic a rychlostních komunikací

Kontrolované osoby

Ministerstvo dopravy, Ředitelství silnic a dálnic ČR, Státní fond dopravní infrastruktury

Časový plán

- zahájení kontroly: 06/12
- předložení KZ ke schválení: 06/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jiří Adámek

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/19**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky určené na realizaci operačního programu *Lidské zdroje a zaměstnanost*

Cíle kontroly

Provéřít, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky v rámci prioritní osy 2 *Aktivní politika trhu práce* v souladu s právními předpisy a stanovenými podmínkami a zda implementační systém operačního programu nevykazuje nedostatky ohrožující čerpání prostředků poskytovaných z rozpočtu Evropské unie

Kontrolované osoby

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad práce České republiky, vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán

- zahájení kontroly: 06/12
- předložení KZ ke schválení: 03/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Pavel Hrnčíř

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/20**Předmět kontroly**

Prostředky vybírané na základě zákona při nakládání s nebezpečnými odpady

Cíle kontroly

Provéřít výběr prostředků vybíraných na základě zákona při nakládání s nebezpečnými odpady

Kontrolované osoby

Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí České republiky, Česká inspekce životního prostředí, vybraní provozovatelé skládek nebezpečných odpadů*)

Časový plán

- zahájení kontroly: 07/12
- předložení KZ ke schválení: 03/13

Kontrolní závěr vypracovává: MVDr. Rudolf Němeček

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/21**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci operačního programu *Výzkum a vývoj pro inovace*

Cíle kontroly

Provéřít, zda kontrolované osoby v oblasti poskytování a čerpání prostředků na evropská centra excelence a na regionální výzkumná a vývojová centra z operačního programu *Výzkum a vývoj pro inovace* postupují v souladu s právními předpisy a stanovenými podmínkami, a dále prověřit, zda implementační systém operačního programu nevykazuje nedostatky ohrožující čerpání prostředků poskytovaných z rozpočtu Evropské unie

Kontrolované osoby

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán

- zahájení kontroly: 07/12
- předložení KZ ke schválení: 04/13

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Ing. Jiří Kalivoda

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/22**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky státu poskytované nestátním neziskovým organizacím prostřednictvím rozpočtové kapitoly *Ministerstvo vnitra*

Cíle kontroly

Provéřít poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků státu určených nestátním neziskovým organizacím prostřednictvím rozpočtové kapitoly *Ministerstvo vnitra*

Kontrolované osoby

Ministerstvo vnitra, vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán

- zahájení kontroly: 07/12
- předložení KZ ke schválení: 03/13

Kontrolní závěr vypracovává: Mgr. Zdeňka Profeldová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/23**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky vynakládané vybranými fakultními nemocnicemi na úhradu nákladů z činnosti

Cíle kontroly

Provéřít hospodaření s peněžními prostředky vynakládanými vybranými fakultními nemocnicemi na úhradu vybraných nákladů z činnosti

Kontrolované osoby

Fakultní nemocnice Hradec Králové, Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, Fakultní nemocnice Olomouc, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

Časový plán

- zahájení kontroly: 08/12
- předložení KZ ke schválení: 04/13

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Eliška Kadaňová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/24**Předmět kontroly**

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Český úřad zeměměřický a katastrální a jeho vybrané podřízené organizační složky státu

Cíle kontroly

Provéřít hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Český úřad zeměměřický a katastrální a jeho vybrané podřízené organizační složky státu

Kontrolované osoby

Český úřad zeměměřický a katastrální; Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, České Budějovice; Katastrální úřad pro Moravskoslezský kraj, Opava; Katastrální úřad pro Olomoucký kraj, Olomouc; Katastrální úřad pro Ústecký kraj, Ústí nad Labem; Katastrální úřad pro Vysočinu, Jihlava

Časový plán

- zahájení kontroly: 08/12
- předložení KZ ke schválení: 04/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Rudolf Kufa

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/25**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky státu poskytované na protidrogovou politiku

Cíle kontroly

Provéřít systém poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků státu určených na protidrogovou politiku

Kontrolované osoby

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zdravotnictví, Úřad vlády České republiky, vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán

- zahájení kontroly: 08/12
- předložení KZ ke schválení: 05/13

Kontrolní závěr vypracovává: RNDr. Petr Neuvirt

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/26**Předmět kontroly**

Majetek státu a peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku VOP-026 Šternberk

Cíle kontroly

Provéřít hospodaření státního podniku s majetkem státu a s poskytnutými peněžními prostředky

Kontrolované osoby

Ministerstvo obrany, VOP-026 Šternberk, s.p.

Časový plán

- zahájení kontroly: 09/12
- předložení KZ ke schválení: 05/13

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Ing. Jiří Kalivoda

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/27**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky určené na programy prevence před povodněmi

Cíle kontroly

Provéřít poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na programy prevence před povodněmi

Kontrolované osoby

Ministerstvo zemědělství; Povodí Labe, státní podnik, Hradec Králové; Povodí Moravy, s.p., Brno; vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán

- zahájení kontroly: 10/12
- předložení KZ ke schválení: 07/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jiří Adámek

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/28**Předmět kontroly**

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo práce a sociálních věcí* za rok 2012, účetní závěrka a finanční výkazy Ministerstva práce a sociálních věcí za rok 2012

Cíle kontroly

Provéřít, zda Ministerstvo práce a sociálních věcí při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2012 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy

Kontrolované osoby

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Časový plán

- zahájení kontroly: 10/12
- předložení KZ ke schválení: 07/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Daniel Reisiegel

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/29**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky vynakládané na nákup vybraných komodit v resortu Ministerstva vnitra v návaznosti na projekt centrálního nákupu

Cíle kontroly

Provéřít přínosy projektu centrálního nákupu v resortu Ministerstva vnitra a rozsah jeho využití v kontrolovaném období

Kontrolované osoby

Ministerstvo vnitra, vybrané organizační složky státu a příspěvkové organizace*)

Časový plán

- zahájení kontroly: 11/12
- předložení KZ ke schválení: 08/13

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Eliška Kadaňová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/30**Předmět kontroly**

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* za rok 2012, účetní závěrka a finanční výkazy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy za rok 2012

Cíle kontroly

Provéřít, zda Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2012 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy

Kontrolované osoby

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Časový plán

- zahájení kontroly: 11/12
- předložení KZ ke schválení: 07/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jaromíra Steidlová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/31**Předmět kontroly**

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit státní příspěvková organizace Ředitelství silnic a dálnic ČR

Cíle kontroly

Provéřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit státní příspěvková organizace Ředitelství silnic a dálnic ČR

Kontrolované osoby

Ředitelství silnic a dálnic ČR

Časový plán

- zahájení kontroly: 11/12
- předložení KZ ke schválení: 08/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jiří Adámek

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/32**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky vynakládané na úhradu nákladů z činnosti u vybraných ministerstev

Cíle kontroly

Provéřit hospodaření s peněžními prostředky vynakládanými na úhradu vybraných nákladů z činnosti u vybraných ministerstev

Kontrolované osoby

Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo životního prostředí

Časový plán

- zahájení kontroly: 11/12
- předložení KZ ke schválení: 06/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jan Vedral

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/33**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky určené na pořízování vybrané výzbroje a techniky pro pozemní a specializované síly Armády České republiky

Cíle kontroly

Provéřít poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků státního rozpočtu určených na pořízování vybrané výzbroje a techniky pro pozemní a specializované síly Armády České republiky

Kontrolované osoby

Ministerstvo obrany

Časový plán

- zahájení kontroly: 11/12
- předložení KZ ke schválení: 08/13

Kontrolní závěr vypracovává: MVDr. Rudolf Němeček

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/34**Předmět kontroly**

Účetní závěrka a finanční výkazy České správy sociálního zabezpečení za rok 2012, které jsou předkládané jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo práce a sociálních věcí*

Cíle kontroly

Provéřít, zda Česká správa sociálního zabezpečení při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2012, které jsou předkládané jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo práce a sociálních věcí*, postupovala v souladu s příslušnými právními předpisy

Kontrolované osoby

Česká správa sociálního zabezpečení

Časový plán

- zahájení kontroly: 11/12
- předložení KZ ke schválení: 06/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jan Vedral

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/35**Předmět kontroly**

Vznik Úřadu práce České republiky na základě zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, a jeho hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu

Cíle kontroly

Provéřít přínosy a náklady vzniku Úřadu práce České republiky na základě zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, a prověřit jeho hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu

Kontrolované osoby

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad práce České republiky

Časový plán

- zahájení kontroly: 11/12
- předložení KZ ke schválení: 08/13

Kontrolní závěr vypracovává: Mgr. Zdeňka Profeldová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce: 12/36**Předmět kontroly**

Peněžní prostředky použité na pořízení a provoz systému datových schránek

Cíle kontroly

Provéřít hospodaření s peněžními prostředky státního rozpočtu a Evropské unie vynaloženými na pořízení a provoz systému datových schránek, včetně vyhodnocení přínosů jeho zavedení

Kontrolované osoby

Ministerstvo vnitra, Česká pošta, s.p.

Časový plán

- zahájení kontroly: 11/12
- předložení KZ ke schválení: 07/13

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Zdeněk Brandt

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Část B

Kontrolní závěry z kontrolních akcí

10/23

Peněžní prostředky poskytované České republice v rámci finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2010 pod číslem 10/23. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Mgr. Marie Hošková.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s peněžními prostředky poskytnutými České republice z finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska z hlediska souladu jejich administrace s právními předpisy a stanovenými podmínkami pro jejich užití.

Kontrola byla prováděna v době od listopadu 2010 do října 2011. Kontrolovaným obdobím byly roky 2007 až 2010, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo financí (dále též „MF“); Ministerstvo kultury (dále též „MK“); Jihočeský kraj; Karlovarský kraj; kraj Vysočina; Královéhradecký kraj; Liberecký kraj; Moravskoslezský kraj; Středočeský kraj; Zlínský kraj; statutární město Jihlava; statutární město Ostrava – městský obvod Poruba; statutární město Plzeň; město Jilemnice; město Kravaře; město Turnov; město Vsetín; obec Chotěšov, okres Plzeň-jih; Benediktinské opatství Rajhrad; Botanický ústav AV ČR, v. v. i., Průhonice; Masarykova univerzita; Moravská galerie v Brně; Nadace rozvoje občanské společnosti, Praha 1, Jelení 196/15; Národní vzdělávací fond, o. p. s., Praha 1, Opletalova 25; Policejní prezidium České republiky; Psychiatrická léčebna Červený Dvůr; Římskokatolická farnost Vranov nad Dyjí; SKP-CENTRUM, o. p. s., Pardubice; Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm; Všeobecná fakultní nemocnice v Praze; Zoologická zahrada Ostrava, příspěvková organizace.

Námítky, které proti kontrolnímu protokolu podaly Jihočeský kraj, Královéhradecký kraj, Policejní prezidium České republiky, Liberecký kraj, město Jilemnice, Karlovarský kraj, statutární město Plzeň, Moravská galerie v Brně, Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm a město Vsetín, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách. Odvolání proti rozhodnutím o námitkách podaná Jihočeským krajem, Královéhradeckým krajem, Libereckým krajem, městem Jilemnice, Karlovarským krajem, statutárním městem Plzeň a městem Vsetín byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XVIII. zasedání, konaném dne 21. listopadu 2011,

schválilo usnesením č. 7/XVIII/2011

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Státy Evropského sdružení volného obchodu a Norsko se prostřednictvím finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska (dále jen „FM EHP/Norska“) zavázaly přispívat ekonomicky slabším zemím EHP ke zmiřňování hospodářských a sociálních rozdílů, a to poskytováním grantů na investiční a rozvojové projekty v osmi prioritních oblastech¹. Oba finanční mechanismy byly mezi sebou úzce koordinovány.

Základními dokumenty, kterými se poskytování pomoci řídí, jsou dohoda o účasti ČR a dalších přístupujících zemí v EHP a dohoda mezi Norským královstvím a Evropským společenstvím o Norském FM pro období 2004–2009². Dohody jsou doplněny memorandem o porozumění pro implementaci Norského FM pro 2004–2009 a memorandem o porozumění pro implementaci FM EHP pro 2004–2009 (dále jen „Memoranda o porozumění“). Do celkového právního rámce FM EHP/Norska dále náleží pravidla a postupy pro implementaci FM EHP, pravidla a postupy pro implementaci Norského FM (dále jen „Pravidla a postupy“) a jednotlivé grantové dohody, které uzavírají výbor pro řízení FM EHP, resp. Norsko, a přijímající stát.

V rámci FM EHP/Norska existují tři základní způsoby podpory:

- Individuální projekt – je ekonomicky nedělitelnou řadou prací plnících přesnou technickou funkci s jasně identifikovatelnými cíli. Částka grantové pomoci není obvykle menší než 250 tis. €.
- Program – je koordinované portfolio jednotlivých projektů připravených a dodaných představitelem partnerství a zaměřených na společné, sektorové a tematicky definované cíle. Přijímající stát schvaluje zprostředkovatele, který je odpovědný za implementaci schváleného programu.
- Blokový grant (jedná se o specifickou formu grantové pomoci) – je fond zřízený pro jasně definovaný účel, který může poskytovat pomoc jednotlivcům, organizacím nebo institucím.

Pro ČR bylo určeno na období let 2004–2009 z FM EHP/Norska celkem 104,6 mil. €. V listopadu 2010 byla celá tato částka prostřednictvím grantových dohod rozdělena mezi jednotlivé individuální projekty, programy a blokové granty.

Pro oba finanční mechanismy platilo, že granty musely být schváleny do 30. dubna 2009 a konečným datem oprávněnosti výdajů byl 30. duben 2011³. Příslušné žádosti o platbu musely být předloženy nejpozději do šesti měsíců od konečného data pro oprávněnost (tj. do 31. října 2011).

Výše grantu mohla dosáhnout až 90 % projektových nákladů (pro grantovou pomoc na podporu činností nestátních neziskových organizací, přípravu projektů nebo na spolupráci škol), případně až 85 % projektových nákladů (pokud je zbývající část nákladů projektu spolufinancována z centrálních, regionálních či místních rozpočtů). V ostatních případech byla výše grantu maximálně 60 %.

---

1 Prioritní oblasti: 1. Uchování evropského kulturního dědictví, 2. Ochrana životního prostředí, 3. Rozvoj lidských zdrojů, 4. Zdravotnictví a péče o dítě, 5. Podpora udržitelného rozvoje, 6. Vědecký výzkum a vývoj, 7. Implementace Schengenského acquis, posilování justice, 8. Technická pomoc. Prioritní oblasti 7 a 8 financuje pouze FM Norska.

2 V souladu s usnesením vlády ČR ze dne 13. října 2003 č. 1011 byla dne 14. října 2003 podepsána dohoda o účasti ČR a dalších přístupujících zemí v EHP. Na základě této dohody byl protokolem 38a založen FM EHP, jehož prostřednictvím státy Evropského sdružení volného obchodu, s výjimkou Švýcarska, v letech 2004–2009 přispívaly třem původním (Portugalsko, Řecko, Španělsko) a deseti novým státům přístupujícím do EHP ke zmiřňování hospodářských a sociálních rozdílů. Dne 14. října 2003 byla podepsána dohoda mezi Norským královstvím a Evropským společenstvím o Norském FM pro období 2004–2009.

3 Konečné datum z hlediska FM EHP/Norska. Konkrétní doba oprávněnosti pro jednotlivé projekty je stanovena v grantové dohodě.

Kontroly u konečných příjemců bylo podrobena celkem 27 individuálních projektů. U zprostředkovatelů čtyř blokových grantů a čtyř programů byla ověřena jejich administrace. Objem kontrolovaných výdajů dosáhl výše 37 484 312 € (cca 903 mil. Kč⁴), z toho z FM EHP/Norska 35 082 421 € a 2 401 891 € ze státního rozpočtu.

Kontrola na MF byla zaměřena na plnění funkce národního kontaktního místa (dále též „NKM“), jmenovitě na organizační zajištění povinností NKM, systém řízení rizik, vyhlásování výzev, hodnocení a výběr individuálních projektů, programů a blokových grantů, monitorování a reportování, kontroly před platbou a financování projektů, hlášení a šetření nesrovnalostí, auditní a kontrolní činnost MF, na publicitu FM EHP/Norska a činnosti NKM při administraci blokových grantů a individuálních projektů.

Kontrola programů a blokových grantů byla zaměřena na plnění funkce zprostředkovatele, jmenovitě na vytvoření vnitřního kontrolního systému a řízení rizik, vyhlásování výzev k předkládání žádostí o podporu subprojektů, zajištění hodnocení, výběru a schválení subprojektů, uzavírání smluv o poskytnutí podpory, monitorování, reportování a financování, kontrolu subprojektů, publicitu a ostatní povinnosti zprostředkovatele.

U MK kontrola prověřila zajištění předfinancování, spolufinancování a dohledu nad realizací dvou projektů FM EHP/Norska, které realizovaly jím zřízené příspěvkové organizace.

Kontrola individuálních projektů byla zaměřena na výběr dodavatelů a smluvní zajištění realizace, samotnou realizaci a reportování, žádosti o platbu a finanční řízení, publicitu a ostatní povinnosti konečných příjemců.

Pozn.: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. MF jako národní kontaktní místo

Pro implementaci FM EHP/Norska jsou podle příslušných mezinárodních dokumentů stanoveny na národní a nadnárodní úrovni subjekty s definovanou odpovědností za jednotlivé činnosti celého implementačního cyklu. Nadnárodní strukturu představuje výbor pro řízení FM EHP, Ministerstvo zahraničních věcí Norska, Kancelář finančních mechanismů (dále jen „KFM“) a platební agentura FM. Národní řídicí struktura se skládá z NKM, kontaktních míst a zprostředkovatelů blokových grantů a programů. Funkci NKM zabezpečuje MF.⁵

MF nese celkovou odpovědnost za implementaci FM EHP/Norska v ČR v souladu s Memorandy o porozumění a Pravidly a postupy. Administrativní strukturu NKM tvoří útvary MF (Centrum pro zahraniční pomoc – oddělení přípravy a koordinace; Centrum pro zahraniční pomoc – oddělení realizace, monitorování a hodnocení; Národní fond; Centrální finanční a kontraktní jednotka; Odbor 17 – Kontrola⁶ (dále též „odbor kontroly“), který plní roli národního kontrolního orgánu) a monitorovací výbor tvořený zejména zástupci ministerstev a regionální samosprávy.

1.1 Vyhlásování výzev

MF v období 2004–2009 vyhlásilo tři výzvy k předkládání kompletních individuálních projektů a programů. Žadatelé předložili celkem 712 individuálních projektů a programů; po posouzení na národní úrovni a následném schválení monitorovacím výborem bylo 153 žádostí o grant zasláno KFM ke schválení. Orgány FM EHP/Norska schválily celkem 134 individuálních projektů a pět programů. Kromě toho schválily také pět předem navržených blokových grantů.

⁴ Přepočít kurzem ČNB ke dni 31. srpna 2011: 24,095 Kč = 1 €.

⁵ V souladu s usnesením vlády ze dne 17. března 2004 č. 242 a s usnesením vlády ze dne 20. října 2004 č. 1025.

⁶ Stav v době kontroly; dříve funkci odboru 17 v administrativní struktuře FM EHP/Norska zastával útvar MF *Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu*.

1.2 Hodnocení a výběr individuálních projektů, programů a blokových grantů

Kontrolou NKÚ byl prověřen postup při výběru a hodnocení projektů. Do kontrolního vzorku bylo vybráno celkem 26 individuálních projektů, programů a blokových grantů.

Žadatelé o grant předkládali své žádosti na kontaktních místech v jednotlivých krajích. Ustavené hodnotící komise provedly kontrolu formálních náležitostí a oprávněnosti žádostí. Proces výběru dále pokračoval hodnocením kvality, které prováděla krajská kontaktní místa, resp. ve druhé a třetí výzvě kontaktní místa na věcně příslušných ministerstvech. Z obou kontrol měla kontaktní místa zpracovat zprávy, které měly být spolu s požadovanými přílohami zaslány MF.

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že MF nevyžadovalo důsledně po kontaktních místech zaslání všech příloh zpráv. Chyběly např. seznamy externích hodnotitelů, prohlášení o nestrannosti a zachování mlčenlivosti jednotlivých členů hodnotících komisí a externích hodnotitelů, výsledky hlasování o jednotlivých projektech nebo zdůvodnění nedoporučení projektů.

Pardubický kraj v rámci 1. výzvy doporučil k financování projekt CZ0035 – *Domov Simeon*. Kontrolou dokumentace projektu bylo zjištěno, že hodnocení kvality projektu vypracovali celkem tři hodnotitelé. Dvě hodnocení jsou naprosto totožná (shodný text i přiřazené body – 92 bodů; obě zpracována elektronicky). Souhrnnou informaci o průběhu hodnocení předložených žádostí, která měla být součástí dokumentace průběhu hodnocení, Pardubický kraj MF nepředložil.

Jedním ze dvou hodnotitelů, jejichž hodnocení byla totožná, byl i člen Rady Pardubického kraje zodpovědný za sociální péči a neziskový sektor, přičemž kraj byl partnerem předkladatele projektu. Tento hodnotitel nesplňoval podmínku nestrannosti a nezávislosti, a v důsledku toho měl být projekt v souladu s manuálem pro implementaci FM EHP/Norska vyřazen z dalšího hodnocení.

MF v procesu posuzování žádosti o grant nezjistilo střet zájmů člena hodnotící komise a doporučilo projekt KFM k financování z FM EHP/Norska. V důsledku nedostatečně provedené předběžné veřejnosprávní kontroly před vznikem závazku⁷ a následného výdaje peněžních prostředků se dopustilo porušení rozpočtové kázně ve výši 15 738 748 Kč⁸. Porušením právních předpisů národní legislativy a podmínek stanovených v Pravidlech a postupech se MF dopustilo nesrovnalosti⁹ ve stejné výši.

Ve 2. a 3. výzvě MF postup týkající se nakládání s žádostí o grant v případě prokázání střetu zájmů člena hodnotící komise z manuálu pro implementaci FM EHP/Norska vypustilo a toto riziko nebylo řešeno.

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že MF provádělo pouze kontroly náležitostí rozhodnutí o poskytnutí dotace (dále též „rozhodnutí“) a náležitostí plánu implementace projektu (dále jen „PIP“¹⁰), které však nevykazovaly znaky předběžné veřejnosprávní kontroly před vznikem závazku. Kontrolní listy ke kontrole rozhodnutí obsahovaly jen ověření informace o právní formě příjemce a finanční identifikaci bankovních účtů. Na některých kontrolních listech chybělo i jméno a podpis odpovědného pracovníka. **MF neprovádělo předběžnou veřejnosprávní kontrolu v zákonem stanoveném rozsahu¹¹.**

Metodické dokumenty MF, resp. KFM, které rozšiřovaly a konkretizovaly povinnosti konečných příjemců a zprostředkovatelů, nebyly součástí právních aktů o poskytnutí podpory, jež MF vydávalo. Tyto dokumenty tedy nebyly pro ně závazné, a tudíž nebylo možné sankcionovat neplnění v nich uvedených povinností.

7 Ustanovení § 11 odst. 1 a 2 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

8 Ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

9 Ve smyslu bodu 2. příručky *Irregularities Guideline* (pokyn pro nesrovnalosti FM EHP/Norska).

10 PIP – z anglického *Project Implementation Plan*.

11 Ustanovení § 11 odst. 1 a 2 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

1.3 Monitorování a reportování

MF nezakotvilo do příslušných manuálů pro konečné příjemce a zprostředkovatele ani do právních aktů o poskytnutí podpory povinnost informovat o skutečnostech, které mají nebo by mohly mít vliv na zajištění udržitelnosti individuálních projektů a programů. Tím MF porušilo povinnosti stanovené jednak v Memorandech o porozumění, jednak v Pravidlech a postupech i ve vlastním interním předpisu¹².

Příkladem nedostatečného informování je případ, kdy realizátor projektu zatížil nemovitost pořízenou z prostředků grantu zástavním právem, což se MF dozvědělo až na základě kontroly NKÚ.

1.4 Kontroly před platbou a financování projektu

Porovnáním záznamů MF o prováděných kontrolách s deklarovaným postupem NKÚ zjistil, že nejsou zaznamenávány některé prováděné kontrolní operace. Ze záznamů dále vyplývá, že kontrola finanční stránky realizace projektu na úrovni MF má formální charakter. Příjemci podpory byli zavázáni k dokladování oprávněných výdajů formou soupisu účetních dokladů, výpisů z bankovních účtů a případně i soupisů osobních výdajů. Kontrolou na vybraném vzorku bylo zjištěno, že v některých případech nebyly v soupisech zcela identifikovatelné údaje k uhrazeným fakturám. Velmi obecné identifikace účetních dokladů vyšší finanční hodnoty, v některých případech i několikrát v tomtéž soupisu, neumožňovaly dostatečné posouzení oprávněnosti výdajů. Některé druhy výdajů dále nebyly doloženy ani výpisem z bankovního účtu příjemce. Nedostatky byly zjištěny i v oblasti dokládání režijních výdajů u blokových grantů. **Absence účetních dokladů** a v některých případech i absence dokladů prokazujících, že výdaj byl reálně uhrazen, **neumožňuje odpovídající kontrolu věcné správnosti prováděných operací**¹³. Nedostatečná identifikace výdajů uvedených v soupisech uhrazených výdajů i obecné určení účelu a charakteru výdaje v soupisu zvyšují riziko vykazování a nárokování neoprávněných výdajů ze strany konečných příjemců.

Záznamy o formálních kontrolách neprokazují, zda byla pro účely souhrnné žádosti, kterou MF předkládá KFM, ověřena a posouzena oprávněnost výdajů, jejich podložení účetními doklady a správnost a průkaznost těchto dokladů.

Prováděné kontroly nemohly z důvodu chybějících podpůrných dokladů ověřit oprávněnost výdajů a správnost žádostí o platbu. **MF nemohlo prověřit výši závazku tak, jak požaduje prováděcí vyhláška k zákonu o finanční kontrole**¹⁴. MF dále pro oblast finančních kontrol FM EHP/Norska **nevydalo pověření pro zaměstnance plnící funkci příkazce operace, jak požaduje prováděcí vyhláška k zákonu o finanční kontrole**¹⁵.

1.5 Hlášení a šetření nesrovnalostí

Nesrovnalosti a povinnosti při jejich hlášení KFM jsou upraveny v pokynu *Irregularities Guideline* (dále jen „Pokyn pro nesrovnalosti“). Ten stanoví povinnost ihned oznamovat mj. nesrovnalosti nebo podezření na nesrovnalosti související s částkami většími než 50 tis. €. Nesrovnalosti, které nemusí být oznámeny ihned, jsou hlášeny do dvou měsíců po ukončení čtvrtletí, a to formou pravidelných zpráv.

MF nesplnilo povinnost stanovenou Pokynem pro nesrovnalosti FM EHP/Norska tím, že podezření na nesrovnalost ve výši 504 161 € (část FM EHP) nehlásilo KFM **ihned**. Vyčíslená

¹² Článek 4 bod 6 Memorand o porozumění, článek 7.3 Pravidel a postupů, manuál postupů NKM pro implementaci FM EHP/Norska.

¹³ Ustanovení § 14 vyhlášky č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

¹⁴ Ustanovení § 14 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 416/2004 Sb.

¹⁵ Ustanovení § 8 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 416/2004 Sb.

nesrovnalost představovala 95 % z uděleného grantu. Jiné **podezření na nesrovnalost ve výši 15 142 € MF v rozporu s požadavky pokynu nehlásilo KFM vůbec**. V dalších dvou případech MF porušení rozhodnutí vůbec nekvalifikovalo jako podezření na nesrovnalost, resp. porušení rozpočtové kázně, a nepředalo je k šetření místně příslušnému správci daně.

MF celkem v deseti případech požadovalo odvod částky nesrovnalosti přímo od příjemců na účet vratek, ačkoliv neexistovalo relevantní zákonné zmocnění, jež by MF jakožto poskytovatele dotace k takovému vymáhání opravňovalo. V případě dotací poskytnutých MF je podle příslušného zákona jediným orgánem, který může rozhodnout o výši odvodu a tento vymáhat, příslušný správce daně. Ve dvou případech MF takto postupovalo, i když správce daně podezření na porušení rozpočtové kázně nepotvrdil. MF tyto prostředky vrátilo KFM, aby splnilo povinnost přijímajícího státu, která vyplývá z uzavřených mezinárodních dohod pro FM EHP/Norska. **V české legislativě chybí úprava zákonného postupu pro vymáhání finančních prostředků v případě, že se jedná o potvrzenou nesrovnalost, avšak nejedná se o porušení rozpočtové kázně. NKÚ upozornil na nedostatečnou právní úpravu této problematiky již ve zprávě o finančním řízení prostředků Evropské unie v ČR za rok 2009¹⁶.**

1.6 Auditní a kontrolní činnost MF

MF neprovádělo analýzu rizik, která měla být východiskem k plánování veřejnosprávních kontrol, čímž **porušilo zákon o finanční kontrole¹⁷**. Odbor interního auditu MF v letech 2006 až 2011 provedl tři plánované audity zaměřené na implementaci FM EHP/Norska a dva následné audity. Ačkoliv auditní zpráva konstatovala u odboru kontroly nedostatky v oblasti plánování kontrol a pracovních postupů, nepovažoval odbor interního auditu uvedené skutečnosti za nedostatek, ke kterému by definoval doporučení k nápravě, u nichž by dále sledoval účinnost.

Za celé období implementace FM EHP/Norska od roku 2004 do konce roku 2010 vykonalo MF veřejnosprávní kontroly zaměřené na nastavení řídicích a kontrolních systémů jednorázově ve II. pololetí 2008 pouze u tří ze 124 subjektů zapojených do implementace FM EHP/Norska.

Koordinace výkonu finanční kontroly nebyla dostatečná, protože u některých projektů byly ve stejném období provedeny veřejnosprávní kontroly finančních ředitelství i externí finanční audity. U 18 % projektů naopak neproběhl externí finanční audit ani veřejnosprávní kontrola. **Při metodickém řízení a školicí činnosti se MF soustředilo pouze na finanční ředitelství a neposkytovalo školicí a konzultační činnost na všech úrovních řízení FM EHP/Norska.**

2. Blokované granty

Na základě přílohy C Memorand o porozumění bylo v ČR implementováno pět blokovaných grantů v celkovém objemu necelých 20 mil. €. Kontroly NKÚ byly podrobeny všechny blokované granty s výjimkou Fondu na podporu spolupráce škol (viz tabulka č. 1).

¹⁶ Zpráva o finančním řízení prostředků EU v ČR (tzv. EU report) je zasílána vládě ČR, Parlamentu ČR a je zveřejněna na webu NKÚ.

¹⁷ Ustanovení § 25 odst. 1 písm. b) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

Tabulka č. 1 – Kontrolované blokové granty

Číslo	Název blokového grantu	Zprostředkovatel	Výše grantu (€)	Proplaceno (€)
CZ0001	Fond technické asistence	MF – NKM	2 125 000	902 737
CZ0002	Fond na přípravu projektů	MF – NKM	600 000	559 789
CZ0004	Fond pro nevládní neziskové organizace	Nadace rozvoje občanské společnosti	10 000 000	9 986 000
CZ0046	Fond na podporu výzkumu	Národní vzdělávací fond, o. p. s.	4 841 500	4 829 465
Celkem			17 566 500	16 277 991

Zdroj: podklady od MF, Nadace rozvoje občanské společnosti, Národního vzdělávacího fondu, o. p. s.

2.1 Zajištění hodnocení, výběru a schválení subprojektů zprostředkovatelem blokového grantu

MF neprovedlo u subprojektů blokových grantů *Fond technické asistence* a *Fond na přípravu projektů* předběžnou veřejnosprávní kontrolu před vznikem závazku v souladu se zákonem o finanční kontrole a jeho prováděcí vyhláškou¹⁸, neboť akceptovalo neprůkazné hodnoticí listy, a tím nezajistilo doložení připravované operace věcně správnými a úplnými podklady.

3. Programy

V rámci FM EHP/Norska bylo financováno pět programů, z nichž kontrole NKÚ byly podrobeny čtyři, jejichž zprostředkovateli byly Jihočeský kraj, Královéhradecký kraj, Zlínský kraj a kraj Vysočina (viz tabulka č. 2).

Tabulka č. 2 – Přehled kontrolovaných programů

Číslo	Název programu	Zprostředkovatel	Výše grantu (€)	Proplaceno (€)
CZ0012	Kulturní dědictví Vysočiny	kraj Vysočina	600 000	14 732 331
CZ0024	Program uchování, obnovy a zpřístupnění hmotného kulturního dědictví ve Zlínském kraji	Zlínský kraj	600 000	15 427 051
CZ0037	Posilování sociálních, vzdělávacích a zdravotnických služeb v Královéhradeckém kraji	Královéhradecký kraj	2 270 898	56 114 453
CZ0043	Program rozvoje Jihočeského kraje v oblasti školství, kulturního dědictví a podpora programů pro děti se specifickými problémy	Jihočeský kraj	1 017 748	26 011 489
Celkem			4 488 646	112 285 324

Zdroj: podklady od Jihočeského kraje, Královéhradeckého kraje, kraje Vysočina, Zlínského kraje.

¹⁸ Ustanovení § 11 odst. 1 a 2 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, a § 13 odst. 2 písm. d) vyhlášky č. 416/2004 Sb.

3.1 Řízení rizik ve vztahu k programu

Zákon o finanční kontrole ukládá zprostředkovatelům programů povinnost analyzovat rizika a přijímat opatření k jejich eliminaci. Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že Královéhradecký kraj postupoval v rozporu se zákonem o finanční kontrole a jeho prováděcí vyhláškou¹⁹, protože schválil analytický tým pro řízení rizik programu až v době, kdy již byla ukončena realizace 19 z 21 celkem realizovaných subprojektů.

3.2 Zajištění hodnocení, výběru a schválení subprojektů zprostředkovatelem programu

Komise Rady Královéhradeckého kraje pro mezinárodní záležitosti, která prováděla hodnocení a předběžný výběr subprojektů, provedla v rozporu s pravidly změnu pořadí hodnocených subprojektů. V důsledku změny byly schváleny k financování dva subprojekty, ačkoliv dle získaného počtu bodů neměly podporu získat. **Královéhradecký kraj se tím dopustil diskriminačního jednání vůči jiným dvěma žadatelům, jejichž projekty schváleny nebyly, přestože získaly vyšší počet bodů.** Kromě toho, že komise neměla oprávnění ke změně pořadí, tak ani o změně prokazatelně neinformovala radu kraje nebo zastupitelstvo, tj. orgány, které podpořené subprojekty definitivně schvalovaly.

Financováním dvou výše uvedených subprojektů se Královéhradecký kraj dopustil **porušení rozpočtové kázně²⁰** ve výši **3 436 923 Kč**. Současně se dopustil i **nesrovnalostí²¹** ve stejné výši.

Kontrolou vybraného vzorku subprojektů programu Jihočeského kraje bylo zjištěno, že zaměstnanec pověřený krajem jako správce rozpočtu neprováděl předběžnou veřejnosprávní kontrolu závazku podle zákona o finanční kontrole²² před uzavřením smlouvy o financování subprojektu z FM EHP/Norska, ale až před první platbou.

Královéhradecký kraj při provádění předběžné kontroly jednotlivých subprojektů nedostatečně ověřoval údaje uvedené v žádostech o poskytnutí finanční podpory, a nepožadoval vyjasnění nebo odstranění níže uvedených nedostatků. V žádostech byl např. snímek mapy katastru nemovitostí starý téměř šest let, přestože dle pokynů pro žadatele neměl být starší než 90 dní; v podrobném rozpočtu subprojektu a v dokladech ke stavebnímu povolení byly rozdílné údaje o předmětu stavebních úprav; podrobný položkový rozpočet subprojektu neobsahoval ve všech položkách měrné jednotky a počty jednotek, ale pouze celkové náklady za položky. Královéhradecký kraj nevyhotovil ani nearchivoval kontrolní listy ke kontrole dokladů vyžadovaných před podpisem smluv o poskytnutí finanční podpory.

3.3 Kontrola subprojektů zprostředkovatelem programu

V písemných záznamech o kontrolách průběžných zpráv subprojektů Zlínský kraj neuvedl některé nedostatky těchto zpráv. O výsledku průběžné veřejnosprávní administrativní kontroly některých průběžných zpráv projektu předložených konečnými příjemci pak nevyhotovil kontrolní listy vůbec. Zlínský kraj proto nepostupoval v souladu s požadavky zákona o finanční kontrole na průběžnou veřejnosprávní kontrolu²³.

Jihočeský kraj porušil podmínku danou rozhodnutím, když stanovil konečnému příjemci nesprávnou výši odvodu na údržbu majetku. Zlínský kraj nevyžadoval od konečných příjemců doklady k neoprávněným nákladům subprojektu, a proto nemohl u tří subprojektů veřejnosprávní

19 Ustanovení § 4 odst. 1 písm. b) a § 25 odst. 1 písm. b) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, a ustanovení § 9 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 416/2004 Sb.

20 Ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

21 Ve smyslu bodu 2. příručky *Irregularities Guideline*.

22 Ustanovení § 11 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

23 Ustanovení § 11 odst. 3 písm. a) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

kontrolou podle zákona o finanční kontrole ověřit²⁴, zda výše ročního přídělu na údržbu majetku spolufinancovaného z FM EHP/Norska byla vyčíslena ze správné částky²⁵.

Kraj Vysočina nesplnil povinnost promítnout podmínky stanovené rozhodnutím do smluv o poskytnutí dotace, neboť ve smlouvách nestanovil předmět dotace, indikátory, parametry subprojektu, ani závazek dodržovat pokyny o publicitě k subprojektům. Kraj Vysočina dále v rozporu s požadavky rozhodnutí nezajistil uchování části dokumentace po dobu 10 let od ukončení programu. Kontrolou NKÚ tak nebylo možné ověřit, zda kraj Vysočina postupoval při oznámení změn PIP dle příručky pro příjemce grantu z FM EHP/Norska.

4. Ministerstvo kultury jako zprostředkovatel

Prostřednictvím rozpočtu MK bylo zajištěno spolufinancování a předfinancování dvou individuálních projektů kontrolovaných NKÚ u konečných příjemců. MF poskytlo MK finanční prostředky na realizaci projektů prostřednictvím dopisů náměstka ministra financí. Tyto dopisy stanovily povinnosti MK při financování obou projektů, mj. požadavek na přenesení povinnosti dodržovat podmínky na konečného příjemce a provádění kontroly jejich plnění.

Na základě kontroly výdajů v objemu 68 727 480 Kč vycházejících z vybraného vzorku zadávacích řízení bylo zjištěno, že MK neprovedlo předběžnou veřejnosprávní kontrolu po vzniku závazku v souladu se zákonem o finanční kontrole a prováděcí vyhláškou²⁶. **MK neověřilo soulad nárokovaných výdajů z hlediska právních předpisů týkajících se zadávání veřejných zakázek, takže nebylo zajištěno prověření správnosti výše vzniklého závazku orgánu veřejné správy²⁷.**

Kontrolou bylo dále zjištěno, že MK schválilo proplacení výdajů jednomu konečnému příjemci v celkovém objemu 6 162 597 Kč, přestože předtím samo doporučilo ukončení souvisejících smluv z důvodu nedodržení zákona o veřejných zakázkách. Výdaje vzniklé na základě smluv s dodavateli vybranými v rozporu se zákonem nelze podle pravidel pro provádění FM EHP/Norska považovat za oprávněné, a tedy ani požadovat jejich proplacení. MK přesto tyto výdaje schválilo a proplatilo konečnému příjemci, který je MF vykázal jako oprávněné, a následně byly z FM EHP/Norska prostřednictvím Národního fondu proplaceny na účet MK. MK v případě těchto výdajů neprovedlo předběžnou veřejnosprávní kontrolu po vzniku závazku v souladu se zákonem o finanční kontrole a prováděcí vyhláškou²⁸. Schválením a proplacením výdajů bez předběžné veřejnosprávní kontroly po vzniku závazku se dopustilo **porušení rozpočtové kázně²⁹ ve výši 6 162 597 Kč**. Porušením právních předpisů národní legislativy se MK dopustilo také **nesrovnalosti³⁰ ve výši 5 238 207 Kč** (85 % z nárokovaných výdajů).

5. Individuální projekty

V rámci FM EHP/Norska bylo financováno 134 individuálních projektů. Ke kontrole NKÚ byl vybrán vzorek 27 individuálních projektů v celkové výši grantu 22 014 586 €. Vzorek zahrnul všechny prioritní oblasti.

²⁴ Ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

²⁵ Výše ročního přídělu na údržbu majetku se odvozovala od skutečných celkových výdajů sub-projektu (tvořených jak oprávněnými, tak i neoprávněnými výdaji).

²⁶ Ustanovení § 11 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, a § 14 vyhlášky č. 416/2004 Sb.

²⁷ Ustanovení § 14 odst. 2 vyhlášky č. 416/2004 Sb.

²⁸ Ustanovení § 11 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, a § 14 vyhlášky č. 416/2004 Sb.

²⁹ Ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

³⁰ Ve smyslu bodu 2 příručky *Irregularities Guideline*.

5.1 Výběr dodavatelů a smluvní zajištění realizace individuálních projektů

V rámci FM EHP/Norska byli příjemci povinni zadávat veřejné zakázky v souladu se zákonem o veřejných zakázkách. Kromě toho byly stanoveny zvláštní podmínky pro zakázky malého rozsahu v hodnotě nad 5 tis. € bez DPH. Při kontrole zadávacích řízení byly zjištěny zejména následující skutečnosti:

Kontrolou bylo zjištěno porušení zákona o veřejných zakázkách:

- Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm opakovaně dělilo podlimitní veřejné zakázky na stavební práce, když zakázku v předpokládané hodnotě 25 408 806 Kč bez DPH rozdělilo na čtyři a zakázku v předpokládané hodnotě 47 332 304 Kč bez DPH na pět samostatných veřejných zakázek, které zadalo jednodušším postupem. Rozdělením předmětu podlimitních veřejných zakázek na stavební práce se Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm dopustilo porušení zákona o veřejných zakázkách³¹.
- Město Jilemnice zadalo podlimitní veřejnou zakázku na dodatečné stavební práce v celkové hodnotě 6 631 331 Kč bez DPH dodavateli bez provedení zadávacího řízení³².
- Jihočeský kraj, Liberecký kraj a město Vsetín nevyřadily v rozporu se zákonem³³ z hodnocení nabídky uchazečů, kteří nesplnili základní kvalifikační předpoklady. Nejenže jejich nabídky dále hodnotily, ale vybraly je jako vítězné.
- Nedostatky byly zjištěny také v soutěži o návrh, v jejíž závazných soutěžních podmínkách Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm v rozporu se zákonem³⁴ uvedlo, že s vítězem bude uzavřena smlouva na vlastní realizaci návrhu. Kromě toho Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm při realizaci soutěže nepostupovalo hospodárným způsobem, neboť vybralo nabídku uchazeče, která o 81 % překročila finanční limit stanovený v rozpočtu projektu. Cena za dodávky a služby byla pouze jedním z dílčích hodnotících kritérií s vahou 25 %.

Ve čtyřech případech nedodrželi koneční příjemci (Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Jihočeský kraj, Moravská galerie v Brně a Policejní prezidium České republiky) podmínky stanovené pro zadávání zakázek malého rozsahu nad ekvivalent 5 tis. € bez DPH, konkrétně se jednalo o povinnost získat alespoň tři cenové nabídky.

5.2 Žádosti o platbu a finanční řízení

Kontrolou účetní evidence související s realizovanými projekty byly v pěti případech zjištěny dílčí nedostatky. Čtyři koneční příjemci (Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Moravská galerie v Brně, Středočeský kraj a Policejní prezidium České republiky) porušili zákon o finanční kontrole³⁵, když buď vůbec nezavedli řídicí a kontrolní systém, nebo nepostupovali v souladu s ustanoveními týkajícími se provádění řídicích kontrol.

5.3 Shrnutí kontroly vzorku individuálních projektů

V rámci kontrolní akce byly zjištěny nedostatky v oblasti zadávání veřejných zakázek, které se týkaly sedmi z 27 kontrolovaných projektů, tj. 26 % vybraného vzorku. Nesplnění účelu realizovaných projektů zjištěno nebylo. Právní akty, kterými byla dotace konečným příjemcům poskytnuta, tj. zejména rozhodnutí o poskytnutí dotace, obsahují ustanovení, podle kterých je jakékoliv porušení podmínek v nich uvedených porušením rozpočtové kázně podle

³¹ Ustanovení § 13 odst. 3 zákona a § 25 písm. b) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³² Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³³ Ustanovení § 6, § 60 odst. 1 a § 71 odst. 10 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁴ Ustanovení § 23 odst. 6 a § 103 odst. 4 písm. a) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁵ Ustanovení § 11 odst. 1, § 25 odst. 2 písm. b, § 26 odst. 1 písm. a) a c) a hlava II. zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

rozpočtových pravidel. Toto pochybení má za následek odvod, rozhodne-li tak správce daně, a to bez ohledu na významnost porušených podmínek.

MF jako poskytovatel nevyužilo ustanovení rozpočtových pravidel a v rámci podmínek stanovených v rozhodnutí o poskytnutí dotace neurčilo méně závažné podmínky, jejichž nesplnění by bylo postiženo nižším odvodem.

Finanční vyčíslení zjištěných porušení rozpočtové kázně u individuálních projektů dosáhlo souhrnné výše 92 582 923 Kč, z toho část finančních prostředků poskytnutá z FM EHP/Norska v objemu 79 821 150 Kč je současně i nesrovnalostí ve smyslu Pokynu pro nesrovnalosti.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontroly NKÚ byly podrobeny peněžní prostředky v objemu 37 484 312 € (cca 903 mil. Kč³⁶) z FM EHP/Norska a státního rozpočtu určené na implementaci FM EHP/Norska v ČR. Kontrola prověřila činnosti Ministerstva financí při plnění funkce národního kontaktního místa, činnosti zprostředkovatelů při administraci blokových grantů a programů a postup Ministerstva kultury při zprostředkování financování projektů jím zřízených příspěvkových organizací. U konečných příjemců bylo předmětem kontroly dodržení podmínek stanovených v právních aktech o přidělení podpory.

V době provádění kontroly byla celá alokace FM EHP/Norska pro ČR schválena na realizaci individuálních projektů, programů a blokových grantů.

Kontrola NKÚ zjistila, že Ministerstvo financí nepožadovalo důsledné plnění povinností kontaktních míst, která se podílela na procesu výběru doporučených projektů. U jednoho z projektů, který byl doporučen k realizaci, nezjistilo střet zájmů člena hodnotící komise. Výdej peněžních prostředků uskutečněný v důsledku tohoto pochybení při předběžné veřejnosprávní kontrole před vznikem závazku je porušením rozpočtové kázně a současně také nesrovnalostí.

Nedostatky byly na Ministerstvu financí zjištěny i v obecném nastavení veřejnosprávních kontrol jak před vznikem závazku v době před poskytnutím dotace, tak i po vzniku závazku při kontrolách předcházejících proplacení. Nedostatečná úroveň kontroly výdajů Ministerstvem financí neumožnila ověřit oprávněnost výdajů, jejich podložení účetními doklady a jejich správnost a průkaznost.

Při ověřování systému hlášení a šetření nesrovnalostí zjistila kontrola NKÚ několik případů nedodržení předepsaných postupů. Ministerstvo financí v několika případech samo požadovalo vrácení částky vyčíslené jako nesrovnalost na účet vratek, ačkoliv k tomu neexistovalo zákonné zmocnění. NKÚ upozorňuje na nedostatečnou právní úpravu v této oblasti.

U zprostředkovatelů blokových grantů a programů bylo zjištěno pochybení v podobě nedovolené změny pořadí subprojektů, v důsledku čehož bylo upřednostněno financování dvou subprojektů na úkor jiných. Další pochybení se týkala zejména dodržování zákona o finanční kontrole.

Ačkoliv Ministerstvo kultury samo doporučilo zrušit několik smluv z důvodu pochybení při výběru dodavatelů, schválilo později proplacení výdajů, které na základě těchto smluv vznikly. V pozdější fázi realizace projektu nedostatečně kontrolovalo další výdaje z hlediska jejich souladu se zákonem o veřejných zakázkách, přestože mělo informaci o zvýšeném riziku v této oblasti.

Kontrolou individuálních projektů u konečných příjemců se neprokázalo, že by realizací nebylo dosaženo jejich účelu. Zjištěné nedostatky se týkaly zejména dodržování právních předpisů a zvláštních podmínek týkajících se výběru dodavatelů. S ohledem na rozhodnutí, na jejichž základě byly peněžní prostředky příjemcům poskytnuty, musel NKÚ tyto případy kvalifikovat jako porušení rozpočtové kázně s hrozbou odvodu poskytnutých prostředků. Ministerstvo financí ve vydaných rozhodnutích o poskytnutí dotace nevyužilo možnost odstupňovat výši odvodu z titulu porušení rozpočtové kázně podle významnosti porušených podmínek.

U konečných příjemců byly dále ve větší míře zjištěny nedostatky v aplikaci zákona o finanční kontrole.

10/28

Peněžní prostředky určené na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví podle *Programu rozvoje venkova*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2010 pod číslem 10/28. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví České republiky (OSA I *Programu rozvoje venkova České republiky na léta 2007–2013*) byly poskytnuty a použity v souladu se stanovenými podmínkami.

Kontrolováno bylo období od roku 2008 do první poloviny roku 2010, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna od prosince 2010 do července 2011.

Kontrolované osoby:

- Ministerstvo zemědělství (dále též „MZe“);
- Státní zemědělský intervenční fond (dále jen „SZIF“ nebo „Fond“), včetně regionálních odborů se sídlem v Praze, Českých Budějovicích, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně, Olomouci a Opavě;
- 36 vybraných příjemců dotací (dále též „žadatelé“ nebo „příjemci“):
  - město Český Brod;
  - město Ústěň;
  - AGRODRUŽSTVO Miroslav, okres Znojmo;
  - AGRO Hoštka a.s., Hoštka, okres Litoměřice;
  - AGROSPOL HOSTOVICE, a.s., Pardubice;
  - BIOGENA CB spol. s r.o., Ševětín, okres České Budějovice;
  - EKOMILK s.r.o., Frýdek-Místek;
  - GRANERO Vlasatice, s.r.o., Vlasatice, okres Brno-venkov;
  - H - Agrana s.r.o., České Budějovice;
  - Hranicko a.s., Střítež nad Ludinou, okres Přerov;
  - Kinský dal Borgo, a.s., Chlumeck nad Cidlinou;
  - Lesy města Prostějova, s.r.o., Prostějov;
  - MALITAS s.r.o., Slatinice, okres Olomouc;
  - Mlýny J. Voženílek, spol. s r.o., Předměřice nad Labem, okres Hradec Králové;
  - Mydlářka a.s., Benešov;
  - P + P spol. s r. o., Praha;
  - Paseka, zemědělská a.s., Babice, okres Olomouc;
  - RACIO, s.r.o., Břeclav;
  - SCHROM FARMS spol. s r.o., Bílovec, okres Nový Jičín;
  - VEMA, akciová společnost, Chrudim;
  - VPR a.s., Bílina, okres Teplice;
  - Zea, a.s., Hostěradice, okres Znojmo;

Zemědělské družstvo Dolany, okres Náchod;
Zemědělské družstvo Dolní Hořice, okres Tábor;
Zemědělské družstvo Haňovice, okres Olomouc;
Zemědělské družstvo Hraničář Loděnice, okres Opava;
Ing. Milan Basík, Tábor, Zárybničná Lhota, Polní 15;
Stanislav Bůžek, Křemže, Chlumeček 2, okres Český Krumlov;
Ing. František Fabičovic, Valtice, Vinohrady 1041, okres Břeclav;
Radek Koch, Albrechtice, Na Záměstí 725, okres Karviná;
Ing. Vratislav Král, Doksany 144, okres Litoměřice;
Jakub Laušman, Úštěk, Držovice 23, okres Litoměřice;
Miloš Malucha, Ostrava, Hrabůvka, Paseky 107/1;
Ing. Jindřich Mana, Moravský Beroun, Partyzánská 216;
Milan Novotný, Hostouň, Pod Kostelem 55, okres Kladno;
Pavel Reš, Černuc, Bratkovice 24, okres Kladno.

Námítky proti kontrolnímu protokolu podaly MZe, SZIF a jeden příjemce. Námítky byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách. Odvolání proti rozhodnutí o námitkách podané SZIF bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ č. 11/XV/2011.

Kolegium NKÚ na svém XVI. zasedání, konaném dne 18. října 2011,

schválilo usnesením č. 10/XVI/2011

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Podpora konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví z prostředků Evropské unie (dále jen „EU“) je v České republice v programovém období let 2007–2013 prováděna v rámci *Programu rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013* (dále též „PRV“).

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013

PRV je programový dokument, který umožňuje čerpání finančních prostředků z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (dále jen „EZFRV“). Dotace z PRV jsou spolufinancovány z EZFRV a ze státního rozpočtu. PRV je integrální součástí společné zemědělské politiky. Je realizován prostřednictvím čtyř prioritních os a jejich opatření. Tato kontrola se zaměřila na některá opatření prioritní osy I.

Osa I je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství.

Osa I se dělí na dvě priority a devět opatření:

– 1. Modernizace, inovace a kvalita

Cílem první priority je vytvořit silné zemědělsko-potravinářské odvětví, modernizovat zemědělské podniky, zavádět inovace a zvýšit kvalitu produktů. Zaujímá cca 85 % alokovaných prostředků na opatření osy I, a je proto považována za základní. Dělí se na tato opatření:

- 1.1.1 *Modernizace zemědělských podniků,*
- 1.1.2 *Investice do lesů,*
- 1.1.3 *Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům,*
- 1.1.4 *Pozemkové úpravy,*
- 1.2.1 *Seskupení producentů.*

– 2. Přenos znalostí

Cílem druhé priority je vytvořit dynamické zemědělsko-potravinářské prostředí, rozšířit vzdělávání a poradenství a snížit věkový průměr pracovníků v zemědělství. Opatření této priority zaujímají cca 15 % alokovaných prostředků osy I. Druhá prioritizace obsahuje tato opatření:

- I.3.1 *Další odborné vzdělávání a informační činnost,*
- I.3.2 *Zahájení činnosti mladých zemědělců,*
- I.3.3 *Předčasné ukončení zemědělské činnosti,*
- I.3.4 *Využívání poradenských služeb.*

Za implementaci PRV je odpovědné Ministerstvo zemědělství, které je řídicím orgánem PRV, a dále se na implementaci podílí SZIF, který je pověřen vykonáváním funkce platební agentury a provádí administraci opatření osy I.

Pro realizaci opatření osy I vydává MZe *Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013* (dále též „Pravidla PRV“). Pravidla PRV jsou vydávána vždy k určitému kolu příjmu žádostí o dotaci a ke každému opatření. Těmito pravidly se řídí jak SZIF, tak jednotliví žadatelé. Maximální výši dotace v procentuálním vyjádření pro jednotlivá opatření, resp. podopatření, stanoví Pravidla PRV. Požadovanou míru dotace si ve stanovených mezích volí žadatel sám a uvádí ji v žádosti o dotaci. Zvolení nižší míry dotace než maximální znamená bodové zvýhodnění projektu.

Informace o počtu žádostí o dotaci a výši vyplacených dotací v rámci opatření osy I

Údaje o počtu schválených žádostí o dotaci / projektů a vyplacených peněžních prostředcích na realizaci opatření osy I PRV k datu 31. prosince 2010 v členění podle jednotlivých opatření jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 – Přehled vyplacených dotací k 31. 12. 2010

Číslo opatření	Název opatření	Finanční zdroje (v Kč)		Celkem (v Kč)	Počet žádostí
		EU	ČR		
I.1.1.1	Modernizace zemědělských podniků	2 243 788 621	747 930 010	2 991 718 631	1 387
	Celkem za opatření I.1.1	2 243 788 621	747 930 010	2 991 718 631	1 387
I.1.2.1	Investice do lesů – lesnická technika	201 867 503	67 289 323	269 156 826	517
I.1.2.2	Technické vybavení provozoven	26 177 569	8 725 867	34 903 436	41
I.1.2.3	Lesnická infrastruktura	319 329 108	106 443 115	425 772 223	176
	Celkem za opatření I.1.2	547 374 180	182 458 305	729 832 485	734
I.1.3.1	Přidávání hodnoty zem. a potravní produktům	631 831 584	210 610 613	842 442 197	344
I.1.3.2	Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií	31 281 034	10 427 014	41 708 048	6
	Celkem za opatření I.1.3	663 112 618	221 037 627	884 150 245	350
I.1.4	Pozemkové úpravy	1 060 265 611	353 422 001	1 413 687 612	277
	Celkem za opatření I.1.4	1 060 265 611	353 422 001	1 413 687 612	277
	Celkem za první prioritu	4 514 541 030	1 504 847 943	6 019 388 973	2 748
I.3.1	Další odborné vzdělávání a informační činnost	49 915 139	16 638 431	66 553 570	119
I.3.2	Zahájení činnosti mladých zemědělců	720 944 931	240 314 378	961 259 309	1 152
I.3.4	Využívání poradenských služeb	47 515 431	15 838 537	63 353 968	2 146
	Celkem za druhou prioritu	818 375 501	272 791 346	1 091 166 847	3 417
	Celkem OSA I	5 332 916 531	1 777 639 289	7 110 555 820	6 165

Informace o kontrolovaném vzorku

Předmětem kontroly byla tato opatření:

- I.1.1 *Modernizace zemědělských podniků,*
- I.1.2 *Investice do lesů,*
- I.1.3 *Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům.*

Kontrola u MZe byla zaměřena na vybrané úseky řídicí, rozhodovací a kontrolní činnosti a na proces hlášení nesrovnalostí. U SZIF byla provedena kontrola administrace opatření osy I PRV na vybraném vzorku¹ 66 projektů, které byly v době kontroly NKÚ již zrealizované a proplacené. U příjemců dotací byla kontrolována realizace projektu a splnění podmínek pro přiznání a poskytnutí dotace.

Tabulka č. 2 – Souhrnné informace o projektech vybraných ke kontrole NKÚ

Opatření	Počet kontrolovaných projektů	Výše požadovaných prostředků (v Kč)	Výše vyplacených prostředků (v Kč)
I.1.1	44	222 938 466	214 023 980
I.1.2	12	27 486 313	24 763 958
I.1.3	10	109 959 658	98 280 309
Celkem	66	360 384 437	337 068 247

Zdroj: zpracováno NKÚ na základě podkladů SZIF.

Pozn.: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole u implementačních orgánů

1. Nedostatky Pravidel PRV

Pravidla PRV (vydaná MZe) obsahovala níže uvedené nedostatky mající nepříznivý dopad na administraci a realizaci projektů.

1.1 Předkládání dokladů pro monitorovací indikátor „zvýšení přidané hodnoty podpořeného podniku“

Pravidla PRV uváděla v části týkající se předkládání povinných příloh po proplacení projektu povinnost příjemce předložit doklady k prokázání povinného monitorovacího indikátoru „zvýšení přidané hodnoty podpořeného podniku“. Tyto doklady měl příjemce poskytovat na základě výzvy MZe, případně jiného pověřeného subjektu, a to dle metodického postupu, který měl být uveřejněn na internetových stránkách MZe. Toto ustanovení Pravidel PRV nebylo v praxi v plné míře realizováno, neboť MZe metodický postup nezveřejnilo a data, nikoli doklady, sbíralo MZe prostřednictvím pověřeného subjektu pouze u vybraného vzorku příjemců. MZe znění Pravidel PRV neupravilo tak, aby text zřetelným způsobem definoval realizovaný systém sběru dat, což vedlo k nejasnostem u příjemců, jak mají při předkládání dokladů a vykazování údajů postupovat.

¹ Při výběru byl vzat v úvahu zejména finanční objem dotace poskytnuté danému příjemci, počet projektů realizovaných daným příjemcem a zaměření projektu.

1.2 Výdaje na projektovou dokumentaci

Pravidla PRV stanovila limit pro způsobilé výdaje na projektovou dokumentaci maximálně do výše 20 000 Kč. Kontrolou bylo zjištěno, že příjemci dotací uplatňovali tento výdaj v maximální výši i u velmi stručných a na vypracování nenáročných projektových dokumentací vycházejících z podrobné osnovy, která je přílohou Pravidel PRV. Pravidla PRV nestanovila kritéria zohledňující náročnost zpracování a rozsah projektové dokumentace. Rovněž nebyly specifikovány případy, kdy by nebylo možné výdaje na projektovou dokumentaci uplatnit vůbec, což by bylo vhodné např. u nákupu lesní techniky v rámci opatření I.1.2 *Investice do lesů*.

2. Hodnocení přijatelnosti projektů

Hodnocení přijatelnosti projektů prováděl SZIF. Kontrolováno bylo mj., zda projekty vybrané ke spolufinancování splňovaly podmínky přijatelnosti dle Pravidel PRV. Kontrolou NKÚ byly zjištěny nedostatky u celkem sedmi projektů.

SZIF v rozporu s Pravidly PRV akceptoval rozdělení jedné stavební akce na více samostatných projektů (u jednoho příjemce na tři projekty, u dvou příjemců na dva projekty), přestože se nejednalo o samostatné funkční části. Objekty byly stavebně i technologicky propojeny a nebyly samostatně provozuschopné. SZIF neukončil administraci žádostí o dotaci, které nebyly v souladu s podmínkami pro získání dotace uvedenými v Pravidlech PRV.

V případě realizace daného předmětu dotace formou jedné žádosti o dotaci (tj. v souladu s Pravidly PRV) by způsobilé výdaje, ze kterých je stanovena dotace, činily částku maximálně 30 000 000 Kč. Tím, že příjemci rozdělili stavební akci na více samostatných projektů, uplatnili celkové způsobilé výdaje, ze kterých je stanovena dotace, ve vyšší částce, než by mohli uplatnit u jednoho projektu, a tím získali vyšší částku dotace.

SZIF v rozporu s právními předpisy EU² a Pravidly PRV neoprávněně poskytl třem příjemcům dotaci v celkové výši 58 744 270 Kč, čímž se dopustil porušení rozpočtové kázně³.

3. Finanční zdraví žadatele

Posouzení finančního zdraví, tj. posouzení ekonomických ukazatelů hospodaření žadatele, prováděl SZIF u projektů, jejichž celkové způsobilé výdaje přesahovaly 2 mil. Kč. Hodnocení finančního zdraví bylo na základě rozhodnutí MZe od 7. kola příjmu žádostí o dotaci vypuštěno. MZe zdůvodnilo své rozhodnutí tím, že hodnocení finančního zdraví nemá dostatečnou vypovídací schopnost o udržitelnosti projektu, a zároveň poukázalo na potenciální negativní dopady ekonomické krize spočívající ve snížení počtu subjektů, které by se hlásily o dotace. NKÚ naopak vypuštění hodnocení finančního zdraví pokládá za rizikové vzhledem k tomu, že nebude identifikován žadatel nesplňující podmínky finančního zdraví, u něhož existuje vyšší riziko nesplnění udržitelnosti projektu. Přestože nelze finanční zdraví v podobě stanovené Pravidly PRV považovat za jediný spolehlivý nástroj ochrany peněžních prostředků poskytnutých žadatelům na opatření PRV, je ukazatelem bonity žadatele, a tím i určitou formou ochrany prostředků ČR a EU.

---

2 Článek 71 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV);
článek 5 odst. 3 nařízení Komise (ES) č. 1975/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, pokud jde o provádění kontrolních postupů a podmíněnosti s ohledem na opatření na podporu rozvoje venkova.

3 Ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) a § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

4. Bodování projektů

O výběru projektů ke spolufinancování rozhodoval SZIF na základě bodování žádostí o dotaci podle bodovacích kritérií stanovených v Pravidlech PRV. Tato bodovací kritéria by proto měla v co nejvyšší míře zohledňovat kvalitu projektu, jeho předpokládaný efekt a naplnění cíle programu, resp. opatření.

Kontrolou bylo zjištěno, že bodovací kritéria pro opatření I.1.1, I.1.2 a I.1.3 stanovená v Pravidlech PRV se vážou na specifické cíle jednotlivých opatření pouze částečně a jsou příliš obecná bez vztahu ke konkrétním projektům a téměř bez vazby na výsledek projektů. Některá z bodovacích kritérií se vztahovala k žadateli, a nikoli k projektu, resp. k jeho výstupům. Bodovací kritéria nevytvářela o kvalitě projektu a neměla přímý vztah k zajišťování účelného vynakládání výdajů. Jednalo se například o kritérium „*míra nezaměstnanosti v okrese*“ a „*zaměstnávání mladých zaměstnanců do 40 let*“. Kritérium „*míra nezaměstnanosti v okrese*“ nijak nesouviselo s realizovanými projekty, ve kterých se ani příjemci nezavázali k vytvoření či udržení pracovních míst. Další kritérium, které nemělo vliv na kvalitu projektu, bylo „*podání projektu v elektronické podobě*“.

Proces bodování založený na takto stanovených bodovacích kritériích nemohl vždy podrobně zhodnotit projekt, a zejména nemohl posoudit předpokládaný efekt realizace projektu.

5. Dohoda o poskytnutí dotace

Kontrolní akce se zaměřila na to, zda SZIF plnil povinnosti stanovené mu právními předpisy a Pravidly PRV v oblasti uzavírání dohod o poskytnutí dotace mezi SZIF a příjemcem (dále též „Dohoda“) a jak SZIF ověřoval plnění povinností stanovených příjemci Dohodou. Kontrolováno bylo rovněž, zda obsah Dohody byl v souladu s Pravidly PRV.

Kontrolou byly zjištěny následující skutečnosti:

- Dohody uzavřené v 1. a 2. kole příjmu žádostí obsahovaly ustanovení týkající se vykazování údajů potřebných pro monitoring projektu, které nebylo v souladu s odpovídajícím ustanovením Pravidel PRV. Povinnost doložit potřebné doklady do stanoveného termínu a v případě nesplnění této povinnosti i uložení sankce stanovovaly Dohody nad rámec Pravidel PRV. Tato skutečnost způsobovala příjemcům nejasnosti a problémy – viz bod 1.1 části II. tohoto kontrolního závěru.
- V jednom případě příjemce porušil povinnost stanovenou mu v Dohodě tím, že na majetek financovaný z dotace zřídil zástavní právo pro účely zajištění úvěru. Informace o zástavním právu příjemce doložil na SZIF až v souvislosti se žádostí o další dotaci.
- V jednom případě SZIF neuchoval povinné přílohy k Dohodě, čímž porušil zákon o archivnictví⁴.

6. Administrativní kontrola prováděná Fondem

6.1 Administrace hlášení o změnách

V oblasti administrace hlášení o změnách podaných příjemci bylo mj. zjištěno, že v jednom případě SZIF z předložené dokumentace k hlášení o změnách nezjistil, že pro stavbu se změněnými technickými parametry bylo zapotřebí stavebního povolení a bylo ji možné užívat pouze na základě kolaudačního souhlasu. Po příjemci nevyžadoval splnění těchto náležitostí. SZIF tudíž neprovedl administrativní kontrolu žádosti o dotaci v souladu s nařízením Komise (ES) č. 1975/2006⁵ a se zákonem o finanční kontrole⁶.

⁴ Ustanovení § 68 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.

⁵ Článek 26 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 1975/2006.

⁶ Ustanovení § 11 odst. 1 a 2 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

6.2 Kontrola zadávání zakázek

SZIF u zadávání zakázek zrealizovaných příjemcem prováděl „kontrolu před podpisem Dohody“ až při kontrole žádosti o proplacení výdajů. Pravidla PRV totiž nestanovila pro SZIF povinnost provádět kontrolu tohoto zadávacího řízení již před podpisem Dohody. Tento postup nebyl v souladu s nařízením Komise (ES) č. 1975/2006⁷ a se zákonem o finanční kontrole⁸.

Kontrolou NKÚ byly dále zjištěny mj. tyto skutečnosti:

- SZIF v jednom případě neprovedl řádně administrativní kontrolu dokumentace zadávacího řízení, neboť nezjistil, že nabídky uchazečů nesplňovaly požadavky výzvy, a přesto byly zadavatelem akceptovány.
- SZIF neověřoval, zda oslovení uchazeči o zakázku nejsou personálně propojeni. Pravidla PRV ani Dohoda v kontrolovaném období neřešily problematiku personálního propojení mezi příjemcem a uchazečem ani mezi uchazeči o zakázku navzájem. Pravidla PRV počínaje 13. kolem příjmu žádostí o dotaci problematiku personálního propojení mezi příjemcem a uchazečem o zakázku upravila⁹. MZe však v Pravidlech PRV neupravilo problematiku personálního propojení mezi uchazeči o zakázku navzájem.

Kontrolou bylo dále ve čtyřech případech zjištěno, že zadávací řízení byla provedena pouze formálně, neboť příjemce uvedl cenu díla (zakázky) již ve výzvě k podání nabídky.

6.3 Přiměřenost výdajů

Prověřováno bylo, zda a jak SZIF kontroloval přiměřenost uplatněných výdajů a zda mechanismy nastavené Fondem jsou pro toto ověření dostatečné.

Kontrolou bylo zjištěno, že nastavení kontroly přiměřenosti uplatněných výdajů bylo nedostatečné. SZIF prováděl kontrolu přiměřenosti výdajů pouze porovnáním vybraných jednotkových cen s katalogovými cenami stavebních prací. SZIF neprováděl porovnání fakturovaného množství materiálu s množstvím dle projektové dokumentace, zejména dokumentace skutečného provedení stavby. Např.:

- U jednoho projektu bylo zjištěno, že SZIF uznal žadateli výdaje, které šly nad rámec projektové dokumentace skutečného provedení stavby. SZIF tak v rozporu se zásadou hospodárnosti vyplatil příjemci dotaci vyšší o částku cca 750 tis. Kč.
- U dvou projektů bylo zjištěno, že žadatel ohlásil změny technických parametrů stavby (rozšíření silážního žlabu a změnu rekonstruovaných objektů ze dvou na tři). Rozpočty projektů i uplatněné způsobilé výdaje však zůstaly nezměněny. Z toho je patrné, že žadatel nadhodnotil rozpočet projektu, čímž si vytvořil finanční rezervu, kterou využil k uvedenému rozšíření parametrů stavby. SZIF tyto skutečnosti v rámci kontroly podaných hlášení o změnách nezjistil.

Zaměření předběžných kontrol tak nebylo způsobilé zajistit dodržení zásady řádného finančního řízení¹⁰, aby příjemcem uplatněné způsobilé výdaje projektu byly v souladu se zásadami hospodárnosti, účinnosti a efektivity.

⁷ Článek 26 odst. 1 a 2 nařízení Komise (ES) č. 1975/2006.

⁸ Ustanovení § 11 odst. 2 zákona č. 320/2001 Sb.

⁹ Pravidla PRV část A, kapitola 11 mj. stanoví: „*Pokud předpokládaná hodnota zakázky nepřesáhne 500 000 Kč (bez DPH), je zadavatel (žadatel/příjemce dotace) povinen postupovat transparentně a nediskriminačně, tj. nesmí vyzvat osobu (FO, PO), která má vztah k žadateli, jako k zadavateli zakázky tj. nesmí vyzvat osobu blízkou – přímý rodinný příslušník nebo firmu, ve které má žadatel nebo osoba blízká účast či ji zcela vlastní.*“

¹⁰ Článek 27 bod 1 nařízení Rady (ES, EURATOM) č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství.

6.4 Způsobilost výdajů

Kontrolní akce prověřila, zda SZIF proplácel žadatelům pouze výdaje, které byly specifikovány v Pravidlech PRV, v žádostech o dotace, resp. v Dohodách, zda proplácel výdaje ve správné výši a zda uplatněné výdaje nepřekračovaly maximální hodnoty uvedené v Pravidlech PRV.

Podle Pravidel PRV se pro posouzení maximálních způsobilých výdajů (limitů) u skladovacích sil, které tvoří sestavu sil, vychází z celkové kapacity všech sil pro skladování obilovin a olejnin. U dvou projektů bylo zjištěno, že SZIF tyto limity vztahoval k jednotlivým silům sestavy sil, ačkoliv skladovací kapacitu měl posuzovat jako celkový součet kapacit všech sil. V případě výdajů na stavbu skladovacích sil a na související technologie SZIF v rozporu s Pravidly PRV a právním předpisem EU¹¹ proplatil příjemci dotaci v celkové výši 7 378 365 Kč. SZIF se tak dopustil porušení rozpočtové kázně¹².

7. Kontrola publicity

Kontrolu splnění požadavků na publicitu provádí SZIF při kontrolách ex-post, konkrétně pouze u 1 % vzorku způsobilých výdajů projektů z proplacených projektů v předchozím roce. Kontrolní činnost SZIF je v této oblasti nedostatečná.

8. Ochrana finančních zájmů ČR a EU

Kontrolní akce se zaměřila na to, zda SZIF ověřoval, jestli jsou příjemci schopni dodržet účel projektu v době od proplacení dotace do ukončení lhůty vázanosti na účel (5 let). Nedodržení účelu projektu bylo dle Pravidel PRV sankcionováno 100% vratkou dotace. Kontrolou bylo zjištěno, že SZIF neověřoval – s výjimkou kontrol ex-post a náhodného zjištění –, zda příjemci nejsou v likvidaci, resp. zda nejsou zapsáni v insolvenčním rejstříku. Tímto postupem nebyla dostatečně zajištěna ochrana finančních zájmů SZIF, resp. ČR a EU, (vymahatelnost vratky dotace) a nebylo předcházeno vzniku nesrovnalostí¹³. Tento nedostatek SZIF do doby ukončení kontroly NKÚ odstranil.

Kontrolou bylo zjištěno, že jeden příjemce byl zrušen bez likvidace a jeho právní nástupce byl v době kontroly NKÚ v insolvenčním řízení. SZIF však o těchto skutečnostech neměl informace.

9. Odvolání proti rozhodnutí SZIF o vratce

Proti rozhodnutí SZIF o vratce mohli příjemci podat odvolání, o kterém rozhodovalo MZe. Kontrolou bylo v jednom případě zjištěno, že MZe vydalo rozhodnutí se zpožděním deset měsíců, čímž porušilo správní řád¹⁴.

10. Monitorovací indikátory

V rámci kontrolní akce byl prověřen systém monitorovacích indikátorů vytvořených řídicím orgánem pro vybraná opatření PRV (I.1.1, I.1.2 a I.1.3), vhodnost jejich nastavení, jejich sledování a vykazování.

Kontrolou bylo zjištěno, že indikátory výstupu a výsledku uvedené v žádostech o dotace byly nastaveny spíše jako ekonomické či statistické ukazatele (např. indikátory výstupu a výsledku – pohlaví a věk žadatele, právní status žadatele, výrobní zaměření podniku, typ investice, velikost podniku, typ produkce, převažující výrobní odvětví podniku) bez přímé souvislosti s předmětem dotace, výstupem a přínosem projektu a dále bez vazby na cíle příslušného opatření PRV. V různých předmětech podpory (např. stavby a technologie pro živočišnou nebo rostlinnou výrobu, pořízení lesní techniky, lesnická infrastruktura,

11 Článek 71 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.

12 Ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) a § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb.

13 Článek 9 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1290/2005.

14 Ustanovení § 71 odst. 3 a § 90 odst. 6 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům) byly monitorovací indikátory stanoveny shodně. Indikátory pro vyhodnocování PRV uvedené v žádostech o proplacení výdajů neumožňovaly ověřit efektivnost a účelnost vynaložených prostředků a jejich použití k prokázání splnění cílů projektů bylo nereálné.

Zároveň pomocí takto nastavených indikátorů nebylo možné odpovídajícím způsobem průběžně ani následně hodnotit kvalitu a výsledek realizace projektů, a tím i celého programu vzhledem ke stanoveným cílům.

Kontrolou bylo dále zjištěno, že žádosti o dotaci a žádosti o proplacení výdajů neobsahovaly indikátory dopadu na úrovni projektu. SZIF je tudíž nesledoval ani nevyhodnocoval.

Indikátor „zvýšení přidané hodnoty podpořeného podniku“

Dle Pravidel PRV byl příjemce povinen po proplacení projektu předkládat doklady k prokázání povinného monitorovacího indikátoru „zvýšení přidané hodnoty podpořeného podniku“ za každý účetně uzavřený rok po dobu pěti let od proplacení projektu. Kontrolou bylo zjištěno, že sběr a vyhodnocování příjemcem vykazovaných hodnot tohoto indikátoru zajišťovalo MZe prostřednictvím pověřeného subjektu, a to pouze u vybraného vzorku projektů. NKÚ konstatuje, že v zájmu absolutní spolehlivosti a průkaznosti by bylo vhodné provádět výpočet hodnoty tohoto indikátoru na základě údajů převzatých od všech příjemců.

Indikátor „zvýšení přidané hodnoty podpořeného podniku“ vzhledem ke svému charakteru neumožňuje dostatečně vyhodnotit výsledky a výstupy projektu. Je nastaven spíše na hodnocení ekonomické situace příjemce než na hodnocení přínosů, výsledku a výstupů projektu. Stanovený monitorovací indikátor nemá přímou souvislost s realizací projektu – nezachycuje skutečný přínos vynaložených prostředků a podíl konkrétního zrealizovaného projektu na ekonomické situaci podniku. Zvýšení přidané hodnoty podpořeného podniku je ovlivňováno dalšími ekonomickými aktivitami příjemce a nemusí být pouze důsledkem realizace podpořeného projektu.

11. Kontroly prováděné MZe

11.1 Veřejnosprávní kontroly

MZe (coby poskytovatel dotace Fondu) provádělo v kontrolovaném období kontrolu povinností a úkolů platební agentury vyplývajících pro SZIF z dokumentu PRV pouze v roce 2010, a to nepřímo kontrolou příjemců a jejich spisů (prověřovalo například správné účtování plateb, dodržování předepsaných lhůt a úschovu dokladů). MZe rovněž neprovádělo veřejnosprávní kontroly na místě u SZIF, které by byly zaměřeny na kritéria hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti PRV nebo na plnění opatření k odstranění, zmírnění nebo předcházení rizik v provádění PRV platební agenturou.

MZe nemělo v kontrolovaném období metodicky připravenou a po praktické stránce zajištěnou veřejnosprávní kontrolu na místě. Odborné útvary MZe, jichž se týká PRV, tzn. odbor Řídící orgán PRV a odbor ekonomiky a financování, ji neměly ani uvedenu mezi svými povinnostmi v organizačním řádu. MZe tak porušilo zákon o finanční kontrole¹⁵ a neplnilo všechny povinnosti vyplývající z nařízení Rady (ES) č. 1698/2005¹⁶.

¹⁵ Ustanovení § 8 odst. 2 a § 11 odst. 4 zákona č. 320/2001 Sb.

¹⁶ Článek 75 odst. 1 a 2 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.

11.2 Vnitřní kontrolní systém MZe

MZe dlouhodobě neřeší nedostatky vnitřního kontrolního systému, jako je zejména metodické zajištění a provádění předběžných kontrol, nedostatky zpráv o výsledcích finančních kontrol a potřebné podrobné strukturování analýz rizik odborných útvarů. Vnitřní kontrolní systém – jak konstatoval rovněž i interní audit MZe – nevytváří všechny potřebné podmínky pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy, jak ukládá zákon o finanční kontrole¹⁷.

III. Skutečnosti zjištěné při kontrole u příjemců

1. Rozdělování projektů

Jak již bylo výše popsáno v bodě 2. části II. tohoto kontrolního závěru, kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že tři příjemci při podávání žádostí o dotaci rozdělili účelově předmět dotace, který byl jednou funkční částí, na dva, případně tři projekty. Tito příjemci tak uplatnili celkové způsobilé výdaje, ze kterých byla stanovena dotace, ve vyšší částce, než by podle Pravidel PRV mohli uplatnit u jednoho projektu. Příjemci při podávání žádostí nepostupovali v souladu s Pravidly PRV. Tímto postupem získali vyšší částku dotace, než by mohli získat u jednoho projektu.

2. Zadávání zakázek, smluvní vztahy

Při zadávání zakázek byli příjemci povinni postupovat dle Pravidel PRV a v případech, kdy to stanovil zákon o veřejných zakázkách, byli povinni postupovat i podle tohoto zákona. Následně byli příjemci povinni uzavřít smlouvy v souladu se zadáním a výsledkem zadávacího řízení a rovněž uchovat dokumentaci k zadávacímu řízení.

Příjemci v deseti případech porušili při realizaci zadávacího řízení Pravidla PRV. Kontrolou bylo např. zjištěno, že:

- ve čtyřech případech oslovení uchazeči o zakázku byli navzájem personálně propojeni;
- v jednom případě příjemce jako zadavatel zakázky akceptoval nabídky, které nesplňovaly podmínky zadávací dokumentace;
- ve dvou případech příjemce neuzavřel smlouvu o dílo v souladu se zadávací dokumentací a vítěznou nabídkou;
- v jednom případě příjemce jako zadavatel zakázky nevyloučil uchazeče, který nesplnil základní kvalifikační předpoklady, a následně s ním uzavřel smlouvu o dílo;
- jeden příjemce neměl k dispozici doklady týkající se výběrového řízení na zhotovitele stavby. Tento příjemce porušil zároveň zákon o veřejných zakázkách¹⁸.

3. Vedení účetnictví

V oblasti účtování o majetku pořízeném z dotace bylo zjištěno, že tři příjemci postupovali v rozporu se zákonem o účetnictví¹⁹, neboť:

- jeden příjemce účtoval zařazení dlouhodobého hmotného majetku pořízeného z dotace ve výši 9 391 023 Kč na nesprávný majetkový účet;
- dva příjemci neúčtovali o zařazení dlouhodobého hmotného majetku pořízeného z dotace celkem v hodnotě 4 679 807 Kč na příslušný majetkový účet do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisely. Zaúčtování bylo provedeno o 1,5 roku později, a to v souvislosti s probíhající kontrolou NKÚ.

¹⁷ stanovení § 25 odst. 1 písm. a) zákona č. 320/2001 Sb.

¹⁸ Ustanovení § 155 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

¹⁹ Ustanovení § 3 odst. 1, § 4 odst. 8 a § 8 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

4. Nezpůsobilé výdaje

Kontrolní akce prověřila, zda příjemci požadovali proplacení pouze způsobilých výdajů, výdajů ve správné výši a zda byly tyto výdaje náležitě doloženy. V této oblasti byly zjištěny následující nedostatky:

- U dvou projektů jeden příjemce při výpočtu výše způsobilých výdajů uplatněných v žádostech o dotaci překračoval limity způsobilých výdajů. Příjemce tak v rozporu s Pravidly PRV uplatnil nezpůsobilé výdaje v celkové částce 14 756 730 Kč a požadoval dotaci vyšší o částku 7 378 365 Kč (50 % z 14 756 730 Kč) – viz nezpůsobilé výdaje v bodu 6.4 části II. tohoto kontrolního závěru.
- Jeden příjemce uplatnil nezpůsobilé výdaje na pořízení materiálu a prací v celkové výši 515 670 Kč, které nebyly specifikovány v žádosti o dotaci. Požadoval tak dotaci vyšší o částku 252 679 Kč (49 % z 515 670 Kč). SZIF toto nezjistil, protože mu příjemce předložil odlišné účetní doklady než NKÚ.

5. Publicita

Příjemci byli povinni dodržovat požadavky na publicitu a označit předmět dotace informační tabulí se stanoveným obsahem. Kontrolou na místě bylo u dvou příjemců zjištěno, že nedodrželi požadavky na publicitu a předmět dotace neoznačili požadovanou informační tabulí. Tím porušili nařízení Komise (ES) č. 1974/2006²⁰, Pravidla PRV a Dohodu.

IV. Shrnutí a vyhodnocení

Ke dni 31. prosince 2010 byla příjemcům dotací z osy I PRV vyplacena celková částka 7 110 555 820 Kč. Na projekty realizované v rámci opatření vybraných ke kontrole (osa I, opatření I.1.1, I.1.2. a I.1.3) byla ke konci roku 2010 vyplacena částka 4 605 701 361 Kč, z toho NKÚ zkontroloval u 36 žadatelů 66 projektů s celkovými vyplacenými prostředky ve výši 337 068 247 Kč, tj. 7,3 %.

Kontrolní akce zaměřená na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a navazujícím potravinářství spolufinancovanou z prostředků EU prostřednictvím PRV odhalila některé nedostatky, které se týkaly zejména činností prováděných řídicím orgánem (tj. MZe) a činností platební agentury (tj. SZIF).

Při kontrole u MZe a SZIF byly zjištěny zejména následující nedostatky:

- Bodovací kritéria pro výběr projektů nastavená MZe byla příliš obecná bez vztahu ke konkrétním projektům, téměř bez vazby na výsledek projektů a nevypovídala o kvalitě projektů.
- MZe od 7. kola příjmu žádostí zrušilo hodnocení finančního zdraví žadatele, které bylo ukazatelem bonity žadatele, a tím i formou ochrany prostředků ČR a EU.
- SZIF se dopustil chyb při administrativní kontrole projektů, zejména v oblasti kontroly zadávání zakázek. Dále nastavení kontroly přiměřenosti výdajů nebylo dostatečné a způsobilé zajistit, aby uplatněné výdaje projektů byly v souladu se zásadami hospodárnosti, účinnosti a efektivnosti.
- Nedostatky byly zjištěny i v oblasti kontroly způsobilosti výdajů, kdy SZIF u dvou projektů schválil způsobilé výdaje, které překračovaly maximální hodnoty uvedené v Pravidlech PRV. SZIF tak neoprávněně vyplatil peněžní prostředky ve výši 7 378 365 Kč, čímž se dopustil porušení rozpočtové kázně.

20 Nařízení Komise (ES) č. 1974/2006 – příloha VI *Informace a publicita o pomoci z EZFRV*, bod 2.2 *Odpovědnosti příjemců*.

- Monitorovací indikátory nastavené MZe neumožňovaly hodnotit kvalitu a výsledek realizace projektů, a tedy ani celého programu vzhledem ke stanoveným cílům. Indikátory výstupu a výsledku byly nastaveny spíše jako ekonomické či statistické ukazatele a neumožňovaly ověřit efektivnost a účelnost vynaložených prostředků.
- Kontrolní mechanismy MZe nebyly nastaveny odpovídajícím způsobem. MZe neprovádělo veřejnosprávní kontroly u SZIF. Dlouhodobě neřeší nedostatky vnitřního kontrolního systému, zejména metodické zajištění a provádění předběžných kontrol, a dále nedostatky zpráv o výsledcích finančních kontrol.
- Pravidla PRV vydávaná MZe obsahovala drobné nedostatky, stejně jako Dohody uzavírané SZIF s příjemci dotací.

Dále bylo zjištěno, že SZIF nesprávně zhodnotil přijatelnost sedmi projektů. Tři žadatelé účelově a v rozporu s Pravidly PRV rozdělili stavební akci (předmět dotace) na více projektů, které netvořily samostatné funkční části, čímž získali vyšší částku dotace, než by mohli získat u jednoho projektu. SZIF neukončil administraci těchto projektů, ačkoli nesplnily podmínky pro získání dotace uvedené v Pravidlech PRV. SZIF na realizaci těchto projektů vyplatil neoprávněně 58 744 270 Kč, čímž se rovněž dopustil porušení rozpočtové kázně.

Tím, že žadatelé nedodrželi příslušná ustanovení Pravidel PRV a rozdělili akce na více projektů, obešli Pravidly PRV stanovený horní limit částky způsobilých výdajů, ze kterých je stanovena dotace na jeden projekt.

Maximální částka (horní limit) způsobilých výdajů, ze kterých je stanovena dotace na jeden projekt, vychází z dokumentu PRV a stanovují ji rovněž Pravidla PRV. MZe nastavení horního limitu zdůvodnilo tak, že cílem bylo omezit výši dotace na jeden projekt, resp. na jednoho žadatele, aby bylo zajištěno, že celkový rozpočet opatření bude rovnoměrněji distribuován mezi větší počet příjemců.

Při kontrole žadatelů/příjemců dotací bylo mj. zjištěno:

- V deseti případech příjemci při realizaci zadávacího řízení postupovali v rozporu s Pravidly PRV, např. zadavatel akceptoval nabídky, které nesplňovaly podmínky zadávací dokumentace, zadavatel neuzavřel smlouvu o dílo v souladu se zadávací dokumentací a vítěznou nabídkou nebo nevyloučil uchazeče, který nesplnil základní kvalifikační předpoklady, a následně s ním uzavřel smlouvu o dílo.
- Příjemci u tří projektů uplatnili nezpůsobilé výdaje a v rozporu s Pravidly PRV obdrželi dotace vyšší o celkem 7 631 044 Kč.
- Tři příjemci postupovali v oblasti účtování o majetku pořízeném z dotace v rozporu se zákonem o účetnictví.

Přes výše uvedené nedostatky hodnotí NKÚ systém implementace kontrolovaných opatření osy I PRV jako v zásadě funkční a účinný. Avšak na straně SZIF – zejména v oblasti administrace žádostí o dotaci a ověření přiměřenosti a způsobilosti výdajů – byly zjištěny některé závažné nedostatky. Odstranění těchto nedostatků může výrazně snížit riziko neoprávněně vyplacených dotací. Nejedná se však o nedostatky, které by ohrožovaly systém čerpání prostředků poskytovaných z EU.

10/29

Peněžní prostředky určené na zlepšování životního prostředí a krajiny podle Programu rozvoje venkova

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2010 pod číslem 10/29. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Vedral.

Kontrolní akce byla prováděna jako koordinovaná kontrola NKÚ a Evropského účetního dvora (dále jen „EÚD“) na základě memoranda o porozumění, které uzavřely NKÚ a EÚD dne 14. července 2010. Kontrola byla prováděna v souladu s mezinárodními standardy nejvyšších kontrolních institucí (ISSAI¹).

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na zlepšování životního prostředí a krajiny (osa II *Programu rozvoje venkova na léta 2007–2013*) byly poskytnuty a použity v souladu se stanovenými podmínkami. V souladu s memorandem o porozumění bylo cílem NKÚ získat omezené ujištění² o kontrolované oblasti, aby bylo možné podat zprávu o legalitě a správnosti uskutečněných operací a o účinnosti řídicích a kontrolních systémů z hlediska prevence, odhalování a nápravy chyb v souvislosti s legalitou a správností uskutečněných operací. Výsledky koordinovaného auditu využije EÚD k podpoře jeho celkových závěrů o výdajích na společnou zemědělskou politiku, jež budou uvedeny ve výroční zprávě EÚD za rozpočtový rok 2010.

Kontrolováno bylo období let 2009 a 2010, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna kontrolními skupinami NKÚ v období od dubna 2010 do dubna 2011. Po uzavření memoranda o porozumění byla kontrola prováděna ve spolupráci s auditní skupinou EÚD.

Kontrolované osoby:

- Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“);
- Státní zemědělský intervenční fond (dále jen „SZIF“ či „platební agentura“);
- 30 vybraných příjemců peněžních prostředků (dále také „žadatelé“ nebo „příjemci“):
  - AGRO Huzová s.r.o., Huzová 333;
  - AGRO – NOVA spol. s r.o., Ratibořské Hory 61;
  - AgroRašelina s.r.o., Soběslav, Na Pískách 488/II;
  - Biohovězí s.r.o., Hazlov 453;
  - EKOFARMA BALADA, s.r.o., Suchov č.p. 222, Velká nad Veličkou;
  - FINE DREAM, s.r.o., Praha 7, U Papírny 9/614;
  - GRAIN a.s., Višňová, část Poustka č. p. 97, Frýdlant v Čechách;

¹ Z anglického: *The International Standards of Supreme Audit Institutions*.

² Kontroly založené na koncepci tzv. omezeného ujištění jsou navrženy tak, aby bylo možné získat negativní formu závěru (dále viz část VI tohoto kontrolního závěru). Tyto kontroly poskytují nižší míru jistoty o celkovém předmětu kontroly, než je tomu u kontrol, jejichž cílem je získat tzv. přiměřené ujištění (podrobněji viz ISSAI 4100). Důvodem pro zvolení tohoto kontrolního postupu byl především omezený rozsah vzorku kontrolovaných operací.

- JAGOS, spol. s r. o., Petrovice 243, obec Skorošice;
- "LUKOP spol. s r.o. ", Tasovice 309, okres Znojmo;
- NA HRANICI společnost s r.o., Radvanice 19, okres Trutnov;
- OBŽIVA a.s., České Libchavy č. p. 96, okres Ústí nad Orlicí;
- VIKA Kameničná a.s., Kameničná č. p. 100, Žamberk;
- Alena Kašná, Fulnek, Vlkovice 60, okres Nový Jičín;
- Daniel Pítek, Milešov 78, okres Litoměřice;
- Jiří Pácha, Rokytnice v Orlických Horách, Severní 474;
- Jaroslav Čech, Běleč 11, okres Tábor;
- Jindřich Jakubec, Javornice 143, okres Rychnov nad Kněžnou;
- Jiří Niebauer, Sušice, Vrabcov 9, okres Klatovy;
- Jiří Reban, Kejnice 24, okres Klatovy;
- Ing. Ladislav Kovařík, Plzeň, Černice, Do Záměstí 340/4;
- Martin Kratochvíl, Nová Říše, Náměstí 76;
- Michal Stebelský, Dis., Rynoltice 197;
- Milan Jungwirth, Dubné, Křenovice 87, okres České Budějovice;
- Milan Skala, Nepomuk, Na Kaplance 573, okres Plzeň-jih;
- Miroslav Veselovský, Teplá, Rankovice 12;
- Stanislav Jakeš, Velké Karlovice 558;
- Stanislav Zídek, Vimperk, Bořanovice 11;
- Vladimír Matouš, Zátor, Loučky 95;
- Vojtěch Tichota, Kvilda 6, okres Prachatice;
- Zdeněk Plocek, Zálesná Zhoř 10.

Námítky proti kontrolnímu protokolu podaly MZe, SZIF a příjemci "LUKOP spol. s r.o.", Daniel Pítek a AGRO Huzová s.r.o. Námítky byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutím o námítkách podaná MZe, SZIF a příjemcem "LUKOP spol. s r.o." byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XVI. zasedání, konaném dne 18. října 2011,

schválilo usnesením č. 11/XVI/2011

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod do kontrolované problematiky

Předmětem kontroly byly peněžní prostředky určené na zlepšování životního prostředí a krajiny podle osy II *Programu rozvoje venkova na léta 2007–2013* (dále jen „PRV“). Priority osy II PRV jsou směřovány na ochranu biologické rozmanitosti a zachování systémů zemědělství a lesnictví s vysokou přidanou hodnotou, ochranu vody a zmírňování změn klimatu. Osa II PRV přispívá ke zlepšování stavu životního prostředí a krajiny především prostřednictvím realizací agroenvironmentálních opatření (dále jen „AEO“), opatření na podporu hospodaření v méně příznivých oblastech (dále jen „LFA“³) a opatření *Natura 2000*. Zmírňování dopadů klimatických změn má být v rámci osy II PRV uskutečňováno především prostřednictvím lesnických opatření a zalesňováním zemědělské půdy.

MZe je řídicím orgánem PRV. Zodpovídá za účinné a správné řízení a provádění PRV. Ve vztahu k platbám poskytovaným v rámci integrovaného administrativního a kontrolního systému (dále jen „IACS“⁴) je MZe zodpovědné především za koordinaci kontrol příjemců, správu databáze LPIS⁵, monitorování kvality provádění PRV a předfinancování výdajů prostřednictvím rozpočtu SZIF. SZIF plní u opatření PRV funkci platební agentury. SZIF zodpovídá především za administraci žádostí o dotaci, provádění plateb příjemcům, provádění kontrol příjemců dotací a za uchovávání dokladů týkajících se dotací.

Příjemci dotací poskytovaných v rámci osy II PRV musí dodržovat řadu dotačních podmínek, které mají zajistit ochranu biologické rozmanitosti, zachování systémů zemědělství a lesnictví s vysokou přidanou hodnotou, ochranu vody a zmírňování změn klimatu. Tyto dotační podmínky jsou u neprojektových opatření osy II PRV (LFA, AEO a opatření *Natura 2000*) rozděleny do dvou základních skupin, jedná se o pravidla způsobilosti⁶ a pravidla podmíněnosti⁷.

II. Rozsah provedené kontroly

Při provádění kontroly se NKÚ zaměřil na prověření účinnosti řídicích a kontrolních systémů, které jsou používány pro administraci prostředků určených na financování osy II PRV, a dále na kontrolu legality a správnosti vybraných operací.

Ke kontrole bylo vybráno celkem 30 příjemců dotací. Vzorek kontrolovaných operací byl vybrán metodou náhodného statistického výběru. Základem pro výběr vzorku byly platby poskytnuté zemědělcům pro rok 2009, zahrnuté v kvartálních výkazech předložených platební agenturou Evropské komisi za 4. čtvrtletí roku 2009 a 1. čtvrtletí roku 2010.

Rozsah kontroly byl omezen na níže uvedená opatření, kterých se týkal vzorek vybraných operací:

- a) *Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech* (LFA),
- b) agroenvironmentální opatření (AEO),
- c) *Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů.*

---

4 Integrovaný administrativní a kontrolní systém představuje systém povinně zřizovaný jednotlivými členskými státy EU za účelem provádění administrace a kontrol některých plateb poskytovaných v rámci společné zemědělské politiky. V rámci IACS jsou administrovány především přímé platby zemědělcům a některé platby v rámci osy II PRV. IACS zahrnuje především systémy pro identifikaci půdních bloků a žadatelů, systémy identifikace a evidence platebních nároků a kontrolní systémy platebních agentur. Zkratka pochází z anglického *Integrated Administration and Control System*.

5 LPIS je integrovaný informační systém evidence půdy dle uživatelských vztahů. LPIS obsahuje především údaje o využití jednotlivých půdních bloků, o uživateli, krajinných prvcích apod. LPIS slouží zejména orgánům státní správy pro účely administrace a kontroly dotací poskytovaných v rámci IACS. Zkratka pochází z anglického *Land Parcel Identification System*.

6 Jde o dotační podmínky, na jejichž základě jsou kalkulovány sazby dotace. V případě opatření LFA je základní podmínkou způsobilosti obhospodařování zemědělské půdy v některé ze znevýhodněných oblastí. V případě AEO jsou podmínky způsobilosti představovány různými druhy agroenvironmentálních závazků dobrovolně převzatých příjemci při obhospodařování zemědělské půdy.

7 Jde o požadavky stanovené v právních předpisech, které musí jednotliví příjemci dodržovat v souvislosti se svou zemědělskou činností. Pravidla v oblasti podmíněnosti se dále dělí na normy v oblasti dobrého zemědělského a environmentálního stavu (dále také „GAEC“) a na povinné požadavky na hospodaření (dále také „SMR“). Normy GAEC jsou stanoveny členskými státy a týkají se například problematiky eroze půdy či ochrany vod. Požadavky v oblasti SMR vycházejí z požadavků právních předpisů EU a týkají se například problematiky ochrany volně žijících ptáků, identifikace a evidence hospodářských zvířat či ochrany zdraví zvířat a rostlin.

Do vzorku kontrolovaných operací bylo vybráno 29 operací neprojektového typu, které jsou administrovány v rámci IACS a jedna operace z opatření *Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů*, která má charakter projektu a která je administrována mimo IACS. Z tohoto důvodu se kontrolní akce primárně zaměřila na prověření účinnosti řídicího a kontrolního systému, v němž jsou administrována neprojektová opatření osy II PRV (IACS). Ve vztahu k operacím projektového typu byla v kontrolní akci prověřena pouze administrace vybraného projektu, nikoliv celý řídicí a kontrolní systém, v němž jsou administrována projektová opatření osy II PRV.

U kontrolovaných příjemců byly v rámci kontrolní akce zkontrolovány podmínky pro platby za roky 2009 a 2010 v celkové hodnotě 103 041 026 Kč. Kontrola administrace dotací se omezila pouze na 30 náhodně vybraných plateb vztahujících se k roku 2009. Přehled o celkových prostředcích vyplacených na kontrolovaná opatření osy II PRV za rok 2009 obsahuje následující tabulka.

Tabulka č. 1

Opatření osy II PRV	Celkové proplacené prostředky (v Kč)
LFA	2 763 708 354,15
AEO	3 849 085 761,86
Obnova lesního potenciálu	232 075 461,00
Celkem za opatření	6 844 869 577,01

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

III. Nedostatky normativního rámce pro opatření osy II PRV

Při provádění kontrolní akce bylo mj. posuzováno, zda vnitrostátní předpisy upravující opatření osy II PRV jsou v souladu s požadavky vyplývajícími z právních předpisů EU. V rámci kontrolní akce bylo zjištěno, že v některých případech vnitrostátní předpisy nebyly v souladu s požadavky práva EU anebo nebyly vhodným způsobem nastaveny.

1. Rozsah norem GAEC v roce 2009

Podmínky dobrého zemědělského a environmentálního stavu (normy GAEC) mají zajistit, aby zemědělské hospodaření bylo ve shodě s požadavky na ochranu životního prostředí. Právní předpisy EU stanoví rámcové okruhy, které musí být v normách GAEC zohledněny⁸. Vymezení konkrétních závazných norem pro zemědělce je ponecháno na jednotlivých členských státech. Členské státy jsou při vymezení norem GAEC povinny normy koncipovat takovým způsobem, aby tyto normy pokrývaly všechna témata a všechny povinné standardy stanovené v právních předpisech EU.

V České republice (dále jen „ČR“) bylo pro rok 2009 stanoveno pět norem GAEC. Normy byly stanoveny v nařízeních vlády, která upravovala jednotlivé dotační tituly⁹. Okruh norem GAEC

⁸ Nařízení Rady (ES) č. 73/2009, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (ES) č. 1290/2005, (ES) č. 247/2006, (ES) č. 378/2007 a zrušuje nařízení (ES) č. 1782/2003, (dále jen „nařízení Rady [ES] č. 73/2009“).

⁹ Například nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, (dále také „nařízení vlády o AEO“) a nařízení vlády č. 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě.

nebyl v roce 2009 v ČR stanoven takovým způsobem, aby tyto normy pokrývaly všechny povinné standardy stanovené v právních předpisech EU. Především nebyl zpracován standard týkající se minimálního pokryvu půdy (tj. požadavek na pokrytí půdy vegetací za účelem zabránění erozi) a standard týkající se zabránění šíření nežádoucí vegetace na zemědělskou půdu. **Rozsah norem GAEC tak v roce 2009 nebyl zcela v souladu s požadavky právních předpisů EU¹⁰.**

2. Nastavení sankcí za porušení pravidel způsobilosti u AEO

V souvislosti s převzetím agroenvironmentálních závazků je příjemcům uložena řada povinností, které musí dodržovat při obhospodařování půdních bloků¹¹. Pokud ze strany příjemce dojde k porušení některé z těchto povinností, požadují právní předpisy EU, aby byla příjemci uložena sankce, jejíž výše bude zohledňovat závažnost, rozsah a trvání zjištěného porušení¹². V ČR jsou sankce za porušení výše uvedených povinností stanoveny v nařízení vlády o AEO. V některých případech však při nastavení sankčního systému nebyl náležitě zohledněn požadavek, aby při ukládání sankcí byla zohledněna závažnost a rozsah zjištěných porušení. Porušení některých povinností je sankcionováno stejnou procentní srážkou z dotace bez ohledu na to, jak závažné či jak rozsáhlé předmětné porušení bylo. Například v případě nedodržení povinného způsobu sečení nebo v případě porušení zákazu mulčování má být příjemci udělena stejná procentní srážka dotace bez ohledu na velikost plochy či počet půdních bloků, na nichž k příslušnému porušení došlo. **Z tohoto důvodu sankční systém není v některých případech nastaven v souladu s požadavky právních předpisů EU.**

3. Nastavení sankcí za porušení pravidel způsobilosti u titulu *Ekologické zemědělství*

Titul *Ekologické zemědělství* představuje jeden z druhů agroenvironmentálních opatření. Agroenvironmentální závazky příjemce spočívají u tohoto titulu mj. v tom, že příjemce je povinen na celé výměře zemědělské půdy dodržovat pravidla ekologické produkce vyplývající ze zvláštního právního předpisu¹³. Podle nařízení vlády o AEO je příjemce povinen dodržovat tato pravidla po celou dobu trvání pětiletého závazku (tj. od počátku prvního roku závazku až do konce pátého roku závazku). Naproti tomu podle zákona o ekologickém zemědělství je zemědělec povinen tato pravidla dodržovat až od počátku tzv. přechodného období¹⁴. Toto přechodné období začíná dnem, kdy zemědělec doručí MZe žádost o registraci do systému ekologického zemědělství. V případě, kdy zemědělec podá žádost o registraci později než k prvnímu lednu prvního roku příslušného pětiletého období, dochází k tomu, že podle nařízení vlády o AEO je povinen dodržovat pravidla ekologické produkce již od počátku roku, zatímco podle zákona o ekologickém zemědělství mu tato povinnost vzniká až ke dni doručení žádosti o registraci.

Ukládání sankcí za porušení podmínek titulu *Ekologické zemědělství* je přitom nastaveno tak, že srážka z poskytnuté dotace je stanovena v závislosti na tom, jak vysokou pokutu příjemce za totéž porušení obdržel podle zákona o ekologickém zemědělství. Pokud příjemce poruší pravidla ekologické produkce v období mezi počátkem roku a počátkem přechodného období, nelze mu podle zákona o ekologickém zemědělství za takové porušení udělit sankci, a následně proto

¹⁰ Článek 6 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 73/2009.

¹¹ Jedná se například o pravidla pro sečení a pasení travních porostů, hnojení půdních bloků, vedení dokumentace apod.

¹² Článek 18 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 1975/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, pokud jde o provádění kontrolních postupů a podmíněnosti s ohledem na opatření na podporu rozvoje venkova, (dále jen „nařízení Komise [ES] č. 1975/2006“).

¹³ Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“).

¹⁴ Období, ve kterém dochází k přeměně zemědělské výroby na ekologické zemědělství.

nemůže být sankcionován ani srážkou z dotace na příslušné AEO, přestože podmínky tohoto opatření porušil. **Takto nastavený sankční systém není v souladu s předpisy EU, které požadují, aby ve všech případech porušení agroenvironmentálních závazků ze strany příjemce došlo k uložení sankce spočívající ve snížení či celkovém zamítnutí dotace¹⁵.**

Příklad selhání takto nastaveného sankčního systému byl v rámci kontrolní akce zjištěn u jednoho příjemce, který v rozporu s pravidly ekologické produkce aplikoval na své půdní bloky minerální dusíkaté hnojivo. Tohoto jednání se příjemce dopustil během trvání svého agroenvironmentálního závazku, avšak před počátkem přechodného období. Z tohoto důvodu nebylo možné takové jednání příjemce nijak sankcionovat, byť bylo v rozporu s podmínkami dotace.

4. Nastavení pravidel pro plnění podmínek v oblasti hnojení pro chovatele netradičních druhů zvířat

Příjemci dotací v rámci AEO jsou povinni při obhospodařování zemědělské půdy dodržovat pravidla týkající se hnojení půdních bloků. Jedná se především o povinnost vést evidenci hnojení a dodržovat tzv. nitrátové limity (tj. povolené počty kilogramů dusíku, jež lze prostřednictvím hnojení použít na 1 ha zemědělské půdy).

Za účelem plnění výše uvedených povinností v oblasti hnojení půdních bloků stanoví právní předpisy ČR¹⁶ pro jednotlivé druhy hospodářských zvířat údaje o průměrné roční produkci statkových hnojiv a o průměrném přívodu živin ze statkových hnojiv těchto zvířat. Na základě těchto údajů pak mohou zemědělci vyplnit evidenci o použití hnojiv a provést kalkulaci plnění nitrátových limitů. Hodnoty týkající se průměrné roční produkce hnojiv a průměrného přívodu živin z hnojiv jsou ve vyhlášce MZe uvedeny pouze pro vybrané druhy hospodářských zvířat. Chovatelé méně obvyklých druhů zvířat (např. jelenovité zvěře, pštrosů) tak nemají ve vyhlášce k dispozici údaje potřebné pro vyplňování evidence hnojiv a pro provedení výpočtu množství dusíku vpraveného do půdy hnojením, které jsou zapotřebí pro ověření dodržování nitrátových limitů.

Tito chovatelé jsou v tomto ohledu znevýhodněni oproti chovatelům běžných hospodářských zvířat, neboť musí údaje o hmotnosti aplikovaných statkových hnojiv a údaje o obsahu dusíku v těchto hnojivech zjišťovat jinými způsoby (např. vážením hnojiv a prováděním jejich laboratorních rozborů). Absence těchto údajů ve vyhlášce rovněž znesnadňuje ověřitelnost předemtných podmínek dotace u chovatelů netradičních druhů zvířat.

5. Pravidla pro výpočet výše podpory u lesnických opatření

Opatření *Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů* je mj. zaměřeno na snižování rozsahu škod způsobených přírodními kalamitami a požáry. U projektů podpořených v rámci tohoto opatření je financována především výsadba nových stromů na lesních pozemcích, které byly postiženy kalamitou.

Dotáčnické podmínky (vč. vymezení kategorií uznatelných výdajů a způsob kalkulace dotace) určují *Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013* (dále jen „Pravidla“). Podle těchto Pravidel lze příjemci, který provádí obnovu porostu sadbou, proplatit nejvýše 1,3násobek minimálního počtu sazenic na 1 hektar stanoveného pro základní dřevinu. Povinné minimální počty sazenic jednotlivých druhů dřevin na 1 hektar pozemku při obnově lesa a zalesňování jsou stanoveny ve vyhlášce vydané MZe¹⁷. Povinné minimální počty sazenic jsou ve vyhlášce rozděleny podle toho, zda příslušná dřevina má plnit funkci základní, nebo meliorační a zpevňující dřeviny.

¹⁵ Článek 18 nařízení Komise (ES) č. 1975/2006.

¹⁶ Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 274/1998 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv.

¹⁷ Vyhláška č. 139/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o přenosu semen a sazenic lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnosti o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa.

Na rozdíl od vyhlášky Pravidla nerozlišují, zda žadatel vysazuje daný druh dřeviny jako základní, meliorační či zpevňující dřevinu. Dle Pravidel byly proto příjemcům propláceny vždy výdaje vynaložené v rámci limitu 1,3násobku minimálního počtu jedinců stanoveného pro základní dřevinu, a to bez ohledu na skutečnost, že příslušný druh dřeviny vysazovaný příjemcem mohl v daném případě plnit meliorační či zpevňující funkci. Povinné minimální počty sazenic základních dřevin jsou přitom ve většině případů vyšší (v některých případech až dvojnásobně) než u melioračních a zpevňujících dřevin.

Tento způsob kalkulace způsobilých výdajů projektu vedl k ne hospodárnému nakládání s veřejnými prostředky, neboť stejného cíle, tj. obnovy lesního porostu dostatečným počtem sazenic, bylo možné dosáhnout při vynaložení peněžních prostředků v menším rozsahu. Nesprávné nastavení limitů způsobilých výdajů tak vede k nadhodnocování výdajů proplácených příjemcům, kdy příjemcům je proplácen skutečně nakoupený počet sazenic, avšak s ohledem na požadavky vyhlášky jich příjemce může vysadit významně nižší počet. V případě kontrolované operace financované v rámci opatření *Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů* byly způsobilé výdaje nadhodnoceny celkem o 14 %.

IV. Skutečnosti zjištěné při kontrole orgánů implementační struktury

1. Vedení databáze LPIS

LPIS představuje v případě výdajů na neprojektová opatření osy II PRV hlavní databázi sloužící k ověření údajů uvedených v žádostech o dotaci. LPIS je tak využíván nejen SZIF při administraci a kontrole žádostí, ale také dalšími kontrolními orgány, které kontrolují dotační podmínky stanovené pro neprojektová opatření. Z tohoto důvodu NKÚ v rámci kontrolní akce mj. přezkoumal, zda LPIS obsahuje úplné a spolehlivé informace o půdních blocích, na něž jsou poskytovány dotace z PRV. Při kontrole byly zjištěny především následující skutečnosti:

1.1 Přístup k evidování krajinných prvků

Dle právních předpisů EU¹⁸ jsou krajinné prvky¹⁹, které jsou chráněny normami GAEC, povinnou součástí způsobilé plochy zemědělských pozemků. Výměra těchto krajinných prvků je tak součástí plochy daného půdního bloku a uživatel daného půdního bloku má nárok na dotaci na tuto výměru dle příslušné sazby dotace. Krajinné prvky jsou v ČR chráněny normami GAEC již od roku 2009. V rámci kontrolní akce bylo zjištěno, že MZe v roce 2009 vyjímalo ze způsobilé plochy půdních bloků všechny krajinné prvky, jejichž rozloha přesahovala 100 m². V rozporu s právními předpisy EU tak nemohla být na výměru těchto krajinných prvků příjemcům poskytnuta dotace.

18 Článek 30 odst. 3 nařízení Komise (ES) č. 796/2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro podmíněnost, modulaci a integrovaný administrativní a kontrolní systém podle nařízení Rady (ES) č. 1782/2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce, (dále jen „nařízení Komise [ES] č. 796/2004“), článek 34 odst. 3 nařízení Komise (ES) č. 1122/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 73/2009, pokud jde o podmíněnost, modulaci a integrovaný administrativní a kontrolní systém v rámci režimů přímých podpor pro zemědělce stanovených v uvedeném nařízení, a k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o podmíněnost v rámci režimu přímé podpory pro odvětví vína, (dále jen „nařízení Komise [ES] č. 1122/2009“).

19 Krajinné prvky se podílejí na zachování agrobiodiverzity, plní protierozní funkci a jsou významnou součástí zemědělské krajiny. Jedná se především o meze, terasy, skupiny dřevin, solitérní stromy apod.

Od roku 2010 provádí MZe aktualizaci údajů v LPIS spočívající v tom, že krajinné prvky jsou registrovány v LPIS za předpokladu, že uživatel půdního bloku prokáže právní důvod užívání daného krajinného prvku. Je-li krajinný prvek takto registrován v LPIS, je považován za součást plochy pozemku a uživatel půdního bloku na výměru půdního bloku může získat dotaci. Prostřednictvím procesu registrace krajinných prvků tak postupně dochází k obnově původního stavu z roku 2009, kdy dotace nebyly poskytovány na krajinné prvky s rozlohou přesahující 100 m². Navzdory této skutečnosti však ani současný stav není plně v souladu s požadavky právních předpisů EU, které požadují, aby výměra krajinného prvku byla považována za způsobilou plochu, a to bez ohledu na to, zda příjemce krajinný prvek registroval a prokázal právní důvod užívání, či nikoli.

Zmíněný přístup MZe k posouzení způsobilosti krajinných prvků vedl v letech 2009 a 2010 k tomu, že příjemci v řadě případů neobdrželi dotaci na celou způsobilou plochu svých zemědělských pozemků, a získali tak nižší dotaci, než na jakou měli nárok.

1.2 Evidování údajů o závlahovém systému

Právní předpisy ČR²⁰ vymezují povinný okruh informací, které mají být evidovány v LPIS ve vztahu k jednotlivým půdním blokům. Jedním z těchto povinných údajů je i údaj o existenci závlahového systému na daném půdním bloku. Při kontrole bylo zjištěno, že LPIS tento údaj neobsahuje. Absence zmíněného údaje v LPIS může znesnadňovat výkon kontrol podmínek GAEC prováděných SZIF. Dle normy GAEC č. 10 musí mít vlastníci či provozovatelé zavlažovací soustavy platné povolení k nakládání s vodami. Existence výše uvedeného údaje v LPIS by tak usnadnila výkon kontroly GAEC.

1.3 Přístup k ukládání sankcí za opožděné nahlášení změn údajů o půdních blocích

Dle zákona o zemědělství²¹ je každý uživatel v případě změn na jím evidovaných půdních blocích povinen tyto změny ohlásit nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy nastaly. Za nesplnění této ohlašovací povinnosti hrozí uživateli uložení pokuty až do výše 250 000 Kč.

Při kontrole bylo zjištěno, že MZe řádně nevyužívá možnosti ukládat pokuty zemědělcům v případě neohlášení změn, a nepostupuje tak v souladu se zákonem o zemědělství²². **V důsledku toho nejsou zemědělci motivováni změny řádně a včas nahlášením, čímž se zvyšuje riziko, že data v LPIS nebudou dostatečně aktuální.**

2. Administrativní kontroly žádostí o dotaci a poskytování dotací

V rámci kontrolní akce NKÚ prověřil nastavení systému pro administraci žádostí o dotaci a poskytování plateb a dále fungování tohoto systému na vzorku vybraných operací. Při kontrole byly zjištěny nedostatky v nastavení administrativních kontrol, které měly, resp. mohly mít vliv na správnost plateb. Z tohoto důvodu NKÚ posoudil tento kontrolní mechanismus jako částečně účinný²³. Jednalo se především o následující skutečnosti:

²⁰ Ustanovení § 3a odst. 5 písm. g) zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

²¹ Ustanovení § 3g odst. 1 zákona o zemědělství.

²² Ustanovení § 5 odst. 1 a 2 a § 5a odst. 1 a 2 zákona o zemědělství.

²³ Částečně účinný kontrolní mechanismus je takový systém, který je do určité míry schopen postihnout všechna rizika, avšak v některých případech selhává (viz evropská směrnice pro implementaci standardů INTOSAI č. 21. *Hodnocení vnitřní kontroly a testy kontrol*). Jde tedy o takový kontrolní mechanismus, který je nastaven a funguje takovým způsobem, že není schopen ve významnější míře předcházet, odhalovat a napravit veškeré nesrovnalosti.

2.1 Poskytování dotací v titulu *Trvale podmáčené a rašelinné louky na půdní bloky nacházející se na území některých národních parků*

Účelem plateb poskytovaných v rámci AEO je poskytnout příjemcům dotací náhradu zvýšených nákladů, které jim vznikají v souvislosti s tím, že při obhospodařování zemědělské půdy dobrovolně převzali závazky agroenvironmentálního charakteru. Z tohoto důvodu nemohou být z dotací poskytovaných v rámci AEO kompenzovány náklady, které zemědělcům vznikají v důsledku dodržování jejich povinností stanovených obecně závaznými právními předpisy.

V rámci kontrolní akce bylo zjištěno, že dotace poskytovaná v rámci titulu *Trvale podmáčené a rašelinné louky* je kalkulována jako náhrada újmy, která zemědělcům vzniká kvůli tomu, že musí půdní bloky zařazené do tohoto titulu obhospodařovat pomocí lehké mechanizace. Zároveň bylo zjištěno, že vnitrostátní předpisy upravující obhospodařování zemědělské půdy v některých národních parcích zakazují zemědělcům používat při obhospodařování půdy těžké zemědělské stroje zhoršující fyzikální vlastnosti půdy²⁴.

Zemědělci užívající půdní bloky, které jsou zařazené do titulu *Trvale podmáčené a rašelinné louky* a nacházející se na území vybraných národních parků, nepřevzali dobrovolně závazek obhospodařovat tyto půdní bloky pomocí lehké mechanizace, neboť zákaz používání zemědělských strojů zhoršujících vlastnosti půdy vyplývá již z platných právních předpisů. **Tato specifická pravidla pro obhospodařování zemědělské půdy v národních parcích MZe nijak nezohlednilo při stanovení výše dotace poskytované příjemcům. SZIF následně při administraci dotací nepostupoval v souladu s právními předpisy²⁵ a poskytoval platby příjemcům v nesprávné výši.**

2.2 Poskytování dotací na půdní bloky nacházející se na území 1. zóny zvláště chráněných území a ve zranitelných oblastech

Dotace poskytovaná na půdní bloky zařazené do podopatření *Ošetřování travních porostů* v rámci AEO má příslušným zemědělcům mj. nahradit zvýšené náklady, které jim vznikají v souvislosti s tím, že dobrovolně převzali přísnější agroenvironmentální závazky týkající se hnojení půdních bloků. Pro obhospodařování zemědělské půdy nacházející se na území 1. zóny zvláště chráněných území²⁶ a pro obhospodařování nemeliorovaných zemědělských pozemků se zamokřenými půdami nacházejících se ve zranitelných oblastech²⁷ jsou obecně závaznými předpisy stanovena přísnější pravidla pro používání hnojiv. Agroenvironmentální závazky převzaté zemědělci hospodařícími v těchto oblastech tak mají menší rozsah než u zemědělců hospodařících mimo tyto oblasti. Z tohoto důvodu právní předpisy ČR stanoví, že na půdní bloky nacházející se ve výše uvedených oblastech mají být poskytnuty dotace ve snížené výši, příp. nemá být dotace poskytnuta vůbec.²⁸ Nachází-li se půdní blok na území těchto oblastí jen zčásti, má SZIF dotaci na tuto část půdního bloku snížit nebo ji neposkytnout.²⁹

²⁴ Nařízení vlády č. 163/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Šumava a stanoví podmínky jeho ochrany, nařízení vlády č. 164/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Podyjí a stanoví podmínky jeho ochrany, nařízení vlády č. 165/1991 Sb., kterým se zřizuje Krkonošský národní park a stanoví podmínky jeho ochrany.

²⁵ Článek 10 odst. 3, čl. 11 odst. 1 a 2 nařízení Komise (ES) č. 1975/2006, ustanovení § 11 odst. 2 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ustanovení § 13 odst. 2 písm. b) bodu 1 vyhlášky č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

²⁶ Jedná se o první zóny národních parků a chráněných krajinných oblastí.

²⁷ Zranitelné oblasti jsou území odvodňovaná do vod, které jsou znečištěny dusičnany anebo které jsou ohroženy znečištěním dusičnany.

²⁸ V případě, že sazba dotace na daný titul je rovna nebo nižší než 112 euro, nedochází k tomu, že je dotace o tuto částku snížena, ale k tomu, že dotace není vůbec na daný půdní blok nebo jeho část poskytnuta.

²⁹ Ustanovení § 13 odst. 5 nařízení vlády o AEO.

Při kontrole bylo zjištěno, že SZIF při poskytování dotací na půdní bloky, které se nacházejí pouze zčásti na území předmětných oblastí, postupoval tak, že dotaci poskytl v plné výši na celou výměru půdního bloku anebo naopak na celý půdní blok poskytl sníženou dotaci, příp. dotaci vůbec neposkytl. Rozlišovacím kritériem bylo to, zda se na území dané oblasti nacházela převažující část půdního bloku či nikoli. **Přístup SZIF při kalkulaci výše dotace nebyl v souladu s požadavkem, aby byla poskytnuta snížená dotace (příp. neposkytnuta dotace) pouze na předmětnou část půdního bloku. Administrace žádostí o dotace tak nebyla provedena v souladu s požadavky právních předpisů³⁰. SZIF při poskytování dotací postupoval v souladu s metodikou vydanou MZe. Tato metodika však nebyla v souladu s požadavky právních předpisů ČR.** V důsledku tohoto pochybení MZe a SZIF nebyly příjemcům na půdní bloky nacházející se ve výše uvedených oblastech platby poskytovány ve správné výši.

2.3 Provádění administrativní kontroly v případech zpětvzetí či změn žádostí o dotaci

Právní předpisy EU umožňují, aby žadatelé po podání žádosti o dotaci vzali tuto žádost zpět anebo aby ji změnili. Tato zpětvzetí či změny se mohou týkat buď celých žádostí, nebo jen vybraných půdních bloků, na něž má být dotace poskytnuta. Právní předpisy EU však zároveň zakazují platební agentuře, aby povolila takovou změnu či zpětvzetí žádosti, jestliže některý z kontrolních orgánů již informoval žadatele o dotaci o nesrovnalostech, které u žadatele odhalil, nebo mu oznámil svůj úmysl provést u něj kontrolu na místě. Smyslem tohoto zákazu je, aby se žadatel prostřednictvím změny či zpětvzetí žádosti nevyhнул udělení sankcí, které mu hrozí v důsledku zjištěných nesrovnalostí. Vyjmutí předmětných půdních bloků ze žádosti totiž vede k tomu, že jsou považovány za půdní bloky, které nikdy nebyly pro daný rok součástí žádosti, a proto se na ně nevztahují příslušná pravidla způsobilosti a podmíněnosti. Z tohoto důvodu pak nelze příjemce sankcionovat za porušení těchto pravidel na předmětných půdních blocích.

V rozporu s požadavky právních předpisů³¹ neověřoval SZIF při administrativní kontrole žádostí o změnu či zpětvzetí, zda příslušné orgány již informovaly zemědělce o odhalených nesrovnalostech či o svém úmyslu provést kontrolu. Tím příjemcům umožňoval, aby provedli změny či zpětvzetí žádostí ve vztahu k půdním blokům, u nichž se již dopustili porušení podmínek, a tím se vyhnuli udělení sankce.

3. Kontroly na místě zaměřené na dodržování pravidel způsobilosti a ukládání sankcí za porušení těchto pravidel

Pravidla způsobilosti představují základní okruh dotačních podmínek, které musí dodržovat příjemci dotací. Kontrolu dodržování těchto podmínek vykonává především SZIF a dále pak další specializované kontrolní orgány, na které SZIF delegoval svou pravomoc vykonávat tyto kontroly. Jedná se například o Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „ÚKZÚZ“) a Státní rostlinolékařskou správu (dále jen „SRS“). V případě, že výkon kontrol je přenesen na jiný orgán, nese SZIF konečnou zodpovědnost za tyto kontroly, neboť zodpovídá Komisi za to, že veškeré kontroly jsou vykonávány v souladu s právními předpisy EU.

V rámci kontrolní akce NKÚ prověřil, zda jsou kontroly na místě zaměřené na dodržování kritérií způsobilosti vykonávány uspokojivým způsobem. Při kontrole byly zjištěny nedostatky, které měly nebo mohly mít vliv na správnost plateb. Z tohoto důvodu NKÚ posoudil tento kontrolní

³⁰ Článek 11 odst. 1 nařízení Komise (ES) č. 1975/2006, ustanovení § 11 odst. 2 zákona o finanční kontrole, ustanovení § 13 odst. 2 písm. b) bod 1 vyhlášky č. 416/2004 Sb.

³¹ Článek 10 odst. 1 nařízení Komise (ES) č. 1975/2006, ustanovení § 11 odst. 1 a 2 zákona o finanční kontrole, ustanovení § 13 odst. 2 písm. b) bod 1 vyhlášky č. 416/2004 Sb.

mechanismus jako částečně účinný. Kromě skutečností uvedených v této podkapitole kontrolního závěru se problematiky kontrol způsobilosti týkají i další zjištěné skutečnosti (popsané v částech III.2 až III.4 a v části IV.1.1 tohoto kontrolního závěru).

3.1 Přístup k otázce způsobilosti krajinných prvků

V rámci kontrolní akce bylo zjištěno, že SZIF přistupoval k otázce způsobilosti plochy krajinných prvků obdobným způsobem jako MZe při vedení LPIS (viz část IV.2.1 tohoto kontrolního závěru). **SZIF při kontrolách na místě prováděných v letech 2009 a 2010 nepostupoval v souladu s požadavky právních předpisů EU, neboť neposuzoval výměru některých krajinných prvků jako způsobilou plochu** a nezahrnoval ji do celkové způsobilé plochy měřených zemědělských pozemků. Tento přístup mohl mít v některých případech vliv na výši dotace poskytnuté příjemci.³²

3.2 Kontrola splnění podmínky intenzity chovu hospodářských zvířat

Intenzita chovu hospodářských zvířat představuje jednu z dotačních podmínek u opatření LFA a u některých podopatření AEO. Podmínka spočívá v tom, že příjemce musí chovat určitý počet hospodářských zvířat v závislosti na velikosti plochy jeho zemědělské půdy. Pro intenzitu chovu jsou stanoveny minimální i maximální limity.

V rámci kontrolní akce bylo zjištěno, že SZIF ověřuje splnění této podmínky při administrativní kontrole prostřednictvím softwarových nástrojů, které umožňují porovnávat údaje o ploše zemědělské půdy příjemce evidované v LPIS s údaji o druhu a počtu hospodářských zvířat příjemce evidovanými v integrovaném zemědělském registru (dále jen „IZR“). V rámci kontrolní akce dále NKÚ zjistil, že SZIF při kontrole na místě nekontroluje, zda skutečné počty a druhy hospodářských zvířat odpovídají údajům, které příjemce nahlásil do IZR. **Tento přístup není v souladu s požadavky právních předpisů, které požadují, aby předmětem kontroly na místě byly veškeré povinnosti příjemce, které lze v době provádění inspekce zkontrolovat.**³³

Tento nedostatek v nastavení kontrol na místě je částečně kompenzován tím, že kontroly v oblasti označování a evidence hospodářských zvířat provádí další státní kontrolní orgány. Tyto kontroly přispívají k tomu, aby byly v IZR evidovány úplné a správné údaje o chovu hospodářských zvířat. Tyto kontroly však nejsou součástí kontrolního systému platební agentury, a SZIF tedy nebyl zbaven povinnosti kontrolovat splnění podmínky intenzity chovu.

3.3 Kontrola souběhu dotací

Při provádění kontrolní akce NKÚ zjistil, že na základě některých národních dotačních programů³⁴ mohou být zemědělcům poskytnuty podpory na shodné či obdobné činnosti³⁵, které jsou financovány v rámci osy II PRV. Kontrola NKÚ proto mj. ověřila, zda SZIF při svých kontrolách na místě prověřuje, jestli příjemce dotace z PRV neobdržel na tentýž účel další dotace.

V rámci kontrolní akce bylo zjištěno, že SZIF tuto podmínku při svých kontrolách na místě nekontroluje a spoléhá pouze na kontrolní činnost příslušných orgánů ochrany přírody. Orgány ochrany přírody se účastní procesu zařazování půdních bloků do jednotlivých titulů AEO

³² Na kontrolovaném vzorku transakcí nebyl takový případ zjištěn.

³³ Článek 14 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 1975/2006, ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ustanovení § 11 odst. 2 a odst. 4 písm. b) zákona o finanční kontrole.

³⁴ Jedná se o *Program péče o krajinu* v letech 2009–2011 a program *Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny*. Tyto programy spadají do působnosti Ministerstva životního prostředí.

³⁵ Například extenzivní pastva či sečení travních porostů.

a zároveň jsou součástí implementační struktury příslušných národních dotačních programů, a tudíž mají přehled o tom, na jaké činnosti dostávají příjemci dotace z PRV i z dalších programů. Vzhledem k tomu, že SZIF sám dodržení této podmínky nekontroluje a že kontroly prováděné orgány ochrany přírody nejsou součástí kontrolního systému platební agentury, vyhodnotil NKÚ kontrolní systém v tomto ohledu jako částečně účinný. **Kontrolní systém platební agentury není způsobilý dostatečně snížit riziko poskytnutí více dotací na tentýž účel.**

3.4 Provádění „rychlých polních návštěv“ v rámci kontrol pomocí dálkového průzkumu země

Kontroly na místě, jejichž předmětem je ověření splnění dotačních podmínek, lze dle právních předpisů EU³⁶ provádět buď prostřednictvím fyzických inspekcí na místě, nebo pomocí metody dálkového průzkumu země (dále též „DPZ“). Při kontrole pozemků pomocí metody DPZ jsou pozemky kontrolovány tak, že kontrolní orgán nejprve provede interpretaci družicových nebo leteckých snímků všech zemědělských pozemků příjemce s cílem změřit způsobilou plochu pozemků a následně provede fyzickou prohlídku v terénu těch pozemků, u nichž interpretace snímků neumožnila ověřit správnost výměry vykázané příjemcem v žádosti o dotaci. Interpretaci snímků provádí pro SZIF soukromá společnost, která tuto činnost poskytuje jako službu na základě smlouvy o dílo. Fyzické prohlídky měřených půdních bloků (tzv. rychlé polní návštěvy) provádí zaměstnanci této soukromé společnosti spolu s inspektory SZIF. Výsledkem kontroly provedené pomocí DPZ je protokol o měření půdních bloků. Po provedení kontroly pomocí DPZ vykonává SZIF u příjemce další kontrolu, která se již nezaměřuje na měření půdních bloků, ale pouze na ověření pravidel způsobilosti a podmíněnosti. Protokol o měření půdních bloků získaný metodou DPZ se pak stává integrační součástí kontrolního protokolu z následné kontroly.

Při provádění kontrolní akce NKÚ zjistil, že SZIF provádí „rychlé polní návštěvy“ mimo režim zákona o státní kontrole a zákona o finanční kontrole. V důsledku toho kontrolování příjemci nemohou využít svých procesních práv, která jim příslušné právní předpisy zaručují.³⁷

3.5 Přezkum kontrol na místě vykonaných SZIF v roce 2009

V rámci kontrolní akce NKÚ zkontroloval 10 příjemců, kteří byli kontrolováni SZIF ohledně dodržení kritérií způsobilosti během roku 2009. Cílem tohoto přezkumu bylo ověřit, zda kontroly příjemců provedené platební agenturou byly vykonány řádně. Při tomto přezkumu NKÚ odhalil několik případů, kdy kontrola provedená SZIF v roce 2009 nezjistila skutečný stav kontrolovaných pozemků. S výjimkou jediného případu však tato pochybení neměla vliv na výši platby poskytnuté kontrolovaným příjemcům. **Celkově nebyla během kontrolní akce zjištěna žádná závažná pochybení SZIF při výkonu kontrol na místě u vzorku kontrolovaných příjemců.**

4. Kontroly na místě zaměřené na dodržování pravidel podmíněnosti a ukládání sankcí za porušení těchto pravidel

Pravidla podmíněnosti představují druhý základní okruh dotačních podmínek, které musí příjemci dotací dodržovat. Kontrolu dodržování těchto podmínek vykonává SZIF a specializované kontrolní orgány. SZIF kontroluje dodržování norem GAEC, zatímco specializované kontrolní orgány kontrolují dodržování požadavků SMR.³⁸ V případě, že jsou při kontrole pravidel podmíněnosti (GAEC i SMR) zjištěny nedostatky, zodpovídá SZIF za uložení příslušné sankce, která spočívá ve srážce z poskytnutých dotací.

³⁶ Články 29 a 32 nařízení Komise (ES) č. 796/2004, články 33 a 35 nařízení Komise (ES) č. 1122/2009.

³⁷ Například právo příjemce být na počátku kontroly informován o jejím zahájení, právo nahlédnout do pověření kontrolujícího k výkonu kontroly, možnost namítat podjatost kontrolujícího apod.

³⁸ V případě dotací na AEO musí příjemci mj. dodržovat tzv. minimální požadavky na používání hnojiv a rostlinolékařských přípravků. Kontrola a ukládání sankcí za porušení těchto minimálních požadavků má stejný režim jako kontrola a sankcionování porušení SMR. Bude-li dále v textu kontrolního závěru používána zkratka SMR, rozumí se jí nejen povinné požadavky na hospodaření, ale také minimální požadavky AEO.

NKÚ se při provádění kontrolní akce zaměřil na ty úkoly, které náleží do působnosti SZIF. Prověřil tedy výkon kontrol GAEC a dále ukládání sankcí za porušení norem GAEC i požadavků SMR. Při kontrole byly zjištěny nedostatky, které měly nebo mohly mít vliv na správnost plateb. Z tohoto důvodu NKÚ posoudil tento kontrolní mechanismus jako částečně účinný. Kromě skutečností uvedených v této kapitole kontrolního závěru se problematiky kontrol podmíněnosti týkají i další zjištěné skutečnosti uvedené v části III.1 a IV.1.2 tohoto kontrolního závěru.

4.1 Spolupráce SZIF a specializovaných kontrolních orgánů v oblasti kontrol dodržování SMR

Dle právních předpisů EU³⁹ musí platební agentury členských států poskytovat dostatečné záruky, že jsou prováděny kontroly požadované v těchto předpisech. Právní předpisy EU zároveň připouštějí, aby byl výkon kontrol přenesen na i jiné orgány, než je platební agentura. V takovém případě však musí platební agentura a kontrolní orgán splnit řadu povinností, jež mají zajistit, že kontroly budou náležitě vykonávány⁴⁰.

V ČR byl na základě zákona o zemědělství⁴¹ výkon kontrol SMR svěřen specializovaným kontrolním orgánům⁴². Při provádění kontrolní akce NKÚ zjistil, že SZIF nepostupoval v souladu s požadavky právních předpisů EU a nevyužil všech možností daných těmito předpisy, na jejichž základě může dojít k převzetí odpovědnosti za řádný výkon kontrol SMR prováděných jiným orgánem. **V rozporu s požadavky právních předpisů EU tak kontroly SMR nejsou součástí kontrolního systému platební agentury a SZIF neposkytuje Komisi žádné záruky, že jsou tyto kontroly vykonávány uspokojivým způsobem.**

4.2 Informování o rušení krajinných prvků

Normy GAEC zakazují uživatelům půdních bloků ničit či poškozovat krajinné prvky. Porušení tohoto zákazu může být sankcionováno snížením či odejmutím dotace. Za účelem efektivnější ochrany krajinných prvků jsou tyto prvky postupně evidovány v LPIS. V případě, že na půdním bloku dojde ke změnám (např. ke snížení výměry) či ke zrušení krajinného prvku, je příjemce povinen tyto skutečnosti oznámit MZe.

Při provádění kontrolní akce NKÚ zjistil, že MZe neposkytovalo SZIF informace o tom, na jakých půdních blocích došlo v průběhu roku ke zrušení krajinných prvků. Tyto informace přitom mohou indikovat porušení norem GAEC a SZIF je mohl využít k efektivnějšímu plánování kontrol na místě.

4.3 Přístup ke stanovení výše sankcí za porušení pravidel podmíněnosti

V případě, že příjemci dotací poruší normy GAEC či požadavky SMR, požadují právní předpisy EU⁴³, aby platební agentura uložila takovým příjemcům sankci v podobě procentní srážky z poskytovaných dotací. Tyto srážky mají primárně činit 3 % v případě nedbalostních porušení a 20 % v případě úmyslných porušení. Uvedené procentní srážky mohou být následně sníženy či naopak zvýšeny v závislosti na hodnocení závažnosti, rozsahu a trvalosti daného porušení.

39 Článek 6 odst. 1 písm. c) nařízení Rady (ES) č. 1290/2005 o financování společné zemědělské politiky, body A) a C) kapitoly 1 přílohy nařízení Komise (ES) č. 885/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1290/2005, pokud jde o akreditaci platebních agentur a dalších subjektů a schválení účetní závěrky EZZF a EZFRV.

40 Platební agentura a kontrolní orgán musí především uzavřít písemnou dohodu o spolupráci; povinnosti kontrolního orgánu musí být jasně definovány; platební agentura zajistí, aby kontrolní orgán disponoval účinnými systémy pro uspokojivé plnění těchto povinností; kontrolní orgán agentuře výslovně potvrdí, že své povinnosti skutečně plní, a popíše používané prostředky; platební agentura pravidelně posuzuje výkon delegovaných činností s cílem potvrdit, že prováděná práce je uspokojivé kvality a splňuje předpisy Evropského společenství. Platební agentura zůstává ve všech případech odpovědná za účinné řízení dotčených fondů EU.

41 Ustanovení § 4c a § 4e zákona o zemědělství.

42 Česká inspekce životního prostředí, ÚKZÚZ, SRS a Česká plemenářská inspekce.

43 Článek 66 odst. 1 a článek 67 odst. 1 nařízení Komise (ES) č. 796/2004, článek 71 odst. 1 a článek 72 odst. 1 nařízení Komise (ES) č. 1122/2009.

Přístup k ukládání sankcí za porušení pravidel podmíněnosti, který uplatňoval SZIF na základě metodické pomůcky vydané MZe, spočíval v tom, že míra procentního snížení dotace byla kalkulována nikoli na úrovni individuální porušené normy či porušeného požadavku, ale na úrovni skupiny norem či požadavků⁴⁴. Tato metoda v praxi vedla k tomu, že hodnocení porušení jedné normy či požadavku bylo zmírněno tím, že jiné normy či požadavky v rámci dané skupiny nebyly porušeny. Celkové hodnocení na úrovni skupiny norem či požadavků, které bylo základem pro určení procentní srážky, tak vyznívalo pro příjemce příznivěji, než by vyznělo hodnocení učiněné na úrovni individuální porušené normy či požadavku. V důsledku toho jsou příjemcům v ČR za nedbalostní porušení nejčastěji ukládány 1% srážky, a nikoli srážky 3%, jak požadují právní předpisy EU.

NKÚ prověřil metodu kalkulace na vybraném vzorku 11 příjemců, kterým byla za rok 2009 uložena sankce za porušení pravidel podmíněnosti. SZIF těmto příjemcům udělil sankce v celkové hodnotě 203 226 Kč. Pokud by sankce byly kalkulovány na úrovni individuálních norem a požadavků, byla by jejich celková hodnota 609 874 Kč. Pouze na tomto vzorku operací tak rozdíl činil více než 400 000 Kč.

Přístup k ukládání sankcí, který uplatňovaly MZe a SZIF, nebyl během kontrolovaného období v souladu s požadavky právních předpisů EU. Příjemcům byly zpravidla ukládány nižší sankce, než jaké měly být správně uloženy. V případě sankcí za porušení norem GAEC byl již tento nesprávný přístup ke kalkulaci sankcí napraven – sankce jsou již kalkulovány na úrovni jednotlivých norem, a nikoli na úrovni celé oblasti GAEC. Naproti tomu u sankcí za porušení požadavků SMR tento nesprávný přístup nadále přetrvává.

V. Skutečnosti zjištěné při kontrole vzorku operací

V rámci kontrolní akce provedl NKÚ kontrolu u 30 příjemců dotací. Předmětem kontroly bylo dodržování pravidel způsobilosti a pravidel GAEC v letech 2009 a 2010. Rozsah kontroly pravidel způsobilosti byl závislý na druhu dotace, jež byla namátkově vybrána do vzorku kontrolovaných plateb.⁴⁵ Dodržení norem GAEC bylo kontrolováno u deseti vybraných příjemců. U všech příjemců dotací poskytnutých v rámci opatření LFA a AEO byly dále měřeny vybrané půdní bloky za účelem ověření, zda plocha půdních bloků vykázaná příjemci v žádostech o dotaci odpovídala skutečně obhospodařované ploše půdních bloků.⁴⁶ Kontrola se primárně zaměřila na ověření plnění pravidel způsobilosti a pravidel GAEC u vzorku statisticky vybraných půdních bloků, na které byla poskytnuta platba pro rok 2009. Tento statisticky vybraný vzorek půdních bloků byl následně doplněn na základě rizikově orientovaného výběru o další půdní bloky.

Při kontrole příjemců dotací byly zjištěny především následující skutečnosti:

- Téměř u všech příjemců byly zjištěny případy půdních bloků, u kterých plocha vykázaná příjemcem v žádosti o dotaci neodpovídala skutečnému stavu pozemku. Ve většině případů neměla tato pochybení vliv na správnost plateb.
- U 19 příjemců byly zjištěny případy půdních bloků, jejichž skutečná způsobilá plocha byla menší než plocha vykázaná v žádosti o dotaci. Příjemce tedy obdržel na daný půdní blok vyšší dotaci, než na jakou měl nárok.

⁴⁴ V případě norem GAEC představovala tato skupina všechny normy stanovené v oblasti GAEC. V případě požadavků SMR představovaly tuto skupinu požadavků vždy ty požadavky, které byly stanoveny ve stejném právním předpisu EU.

⁴⁵ Tam, kde byla pro daného příjemce vybrána platba na opatření LFA, byly kontrolovány podmínky tohoto opatření. Naproti tomu tam, kde byla do kontrolního vzorku vybrána platba na AEO, byly u příjemce kontrolovány podmínky AEO. Kontrola NKÚ se tak u příjemce primárně zaměřila na podmínky vybraného opatření, byť příjemce mohl v daném roce obdržet dotace v rámci obou opatření.

⁴⁶ Měření půdních bloků bylo provedeno kontrolory NKÚ a auditory EÚD ve spolupráci s inspektory SZIF pomocí přístrojů GPS TOPCON.

- U sedmi příjemců bylo zjištěno porušení norem GAEC. Většinou se jednalo o porušení GAEC č. 9, tj. porušení zákazu, aby se na půdních blocích nacházel po 31. říjnu daného roku travní porost vyšší než 30 cm.
- U čtyř příjemců byly zjištěny případy porušení pravidel způsobilosti. Jednalo se například o nedodržení povinnosti provést likvidaci nedopasků do 30 dnů po skončení pastvy nebo nedostatky týkající se vedení evidence hnojení.

Následující tabulka znázorňuje míru chybovosti⁴⁷ zjištěnou při kontrole vybraných půdních bloků. Samostatně je uvedena míra chybovosti pro náhodně vybrané půdní bloky a míra chybovosti pro půdní bloky vybrané záměrně na základě rizikově orientovaného výběru. **Z tabulky vyplývá, že při kontrole nebyly zjištěny významné vyčíslitelné nedostatky.**

Tabulka č. 2 – Míra chybovosti u kontrolovaných půdních bloků (v %)

	Statisticky vybrané půdní bloky	Půdní bloky vybrané rizikově orientovaným výběrem
AEO	0,33	0,88
LFA	0,44	1,17
Celkem	0,37	0,92

Celkem byly při kontrole dotací poskytnutých vybraným příjemcům zjištěny nedostatky v hodnotě 280 328 Kč. Tento údaj zahrnuje jak nedostatky zjištěné při kontrole příjemců, tak i nedostatky, které byly zjištěny u SZIF v rámci kontroly administrace dotací poskytnutých příjemcům vybraným ke kontrole.

VI. Vyhodnocení

V rámci této kontrolní akce NKÚ ve spolupráci s EÚD prověřil účinnost řídicího a kontrolního systému určeného pro výdaje na neprojektová opatření osy II PRV. Při této kontrole bylo zjištěno několik nedostatků systémového charakteru spočívajících v nerespektování některých požadavků právních předpisů EU a ČR. Tyto nedostatky měly nebo mohly mít vliv na správnost plateb poskytnutých příjemcům. Jednalo se především o následující nedostatky:

- nesprávné nastavení sankčních systémů v oblasti způsobilosti i podmíněnosti,
- nesprávný přístup k započítávání výměry krajinných prvků do plochy půdních bloků,
- nesprávné stanovení výše dotací poskytovaných na půdní bloky nacházející se v některých chráněných územích a ve zranitelných oblastech.

S ohledem na tyto skutečnosti NKÚ hodnotí řídicí a kontrolní systém určený pro neprojektová opatření osy II PRV jako částečně účinný a konstatuje, že lze u jednotlivých kontrolních mechanismů nalézt prostor pro zlepšení.

NKÚ dále zjistil, že SZIF při provádění tzv. rychlých polních návštěv nepostupoval zcela v souladu se zákonem o státní kontrole a zákonem o finanční kontrole, jak je uvedeno v části IV.3.4 tohoto kontrolního závěru.

V rámci kontrolní akce NKÚ a EÚD dále prověřily legalitu a správnost 30 operací vybraných ke kontrole. U těchto operací byla zkontrolována kritéria způsobilosti, splnění norem GAEC a prověřena byla i výměra několika set půdních bloků. Na základě vykonané kontrolní činnosti NKÚ konstatuje, že při kontrole nebyly zjištěny závažné skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že platby poskytnuté na rok 2009 zemědělcům v rámci osy II PRV nejsou ve všech významných ohledech v souladu s právními předpisy.

⁴⁷ Poměr mezi objemem neoprávněných plateb vyplacených na předemtné půdní bloky a celkovým objemem dotací, které byly na tyto půdní bloky vyplaceny.

11/01

Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané krajské hygienické stanice

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/01. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Pavel Hrnčář.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s peněžními prostředky a majetkem státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané krajské hygienické stanice.

Kontrola byla prováděna v době od ledna do června 2011. Kontrolovaným obdobím byly roky 2009 a 2010, v případě věcných souvislostí i předchozí období a období do ukončení kontroly.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví (dále také „MZ“), Hygienická stanice hlavního města Prahy (dále jen „HSHMP“), Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje (dále jen „KHS Jihomoravského kraje“), Krajská hygienická stanice kraje Vysočina (dále jen „KHS kraje Vysočina“), Krajská hygienická stanice Libereckého kraje (dále jen „KHS Libereckého kraje“), Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje (dále jen „KHS Moravskoslezského kraje“), Krajská hygienická stanice Olomouckého kraje (dále jen „KHS Olomouckého kraje“), Krajská hygienická stanice Pardubického kraje (dále jen „KHS Pardubického kraje“), Krajská hygienická stanice Plzeňského kraje (dále jen „KHS Plzeňského kraje“), Krajská hygienická stanice Středočeského kraje (dále jen „KHS Středočeského kraje“), Krajská hygienická stanice Zlínského kraje (dále jen „KHS Zlínského kraje“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podala KHS Libereckého kraje, KHS Středočeského kraje, KHS Zlínského kraje a KHS Plzeňského kraje, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutím o námítkách nebyla podána.

Kolegium NKÚ na svém XV. zasedání, konaném dne 19. září 2011,

schválilo usnesením č. 12/XV/2011

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo zdravotnictví je podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ústředním orgánem státní správy mimo jiné pro zdravotní péči, ochranu veřejného zdraví, zdravotnickou, vědeckovýzkumnou činnost a zdravotnická zařízení v přímé řídicí působnosti.

MZ je správcem kapitoly státního rozpočtu 335 – *Ministerstvo zdravotnictví* a správcem programu reprodukce majetku 235 010 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny systému řízení Ministerstva zdravotnictví* (dále jen „program 235 010“).

MZ k ochraně veřejného zdraví, dle ustanovení § 80 zákona č. 258/2000 Sb.¹, mimo jiné řídí a kontroluje krajské hygienické stanice (dále také „KHS“) a je odvolacím orgánem rozhodujícím o opravných prostředcích proti rozhodnutím KHS.

Krajské hygienické stanice byly zřízeny zákonem o ochraně veřejného zdraví, a to od 1. ledna 2003. Podle tohoto zákona jsou KHS správními úřady, jejichž správní obvody a sídla stanoví příloha č. 2 k tomuto zákonu. KHS mají územní pracoviště v místech stanovených v příloze č. 3 k tomuto zákonu. KHS, která působí ve správním obvodu hlavního města Prahy, se označuje jako Hygienická stanice hlavního města Prahy. Krajským hygienickým stanicím náleží podle zákona o ochraně veřejného zdraví mimo jiné vydávat rozhodnutí, povolení, osvědčení, plnit úkoly státní správy a úkoly dotčeného správního úřadu, projednávat přestupky, vykonávat státní zdravotní dozor k ochraně veřejného zdraví, provádět hodnocení a řízení zdravotních rizik, sledovat pracovní podmínky a rizikové práce, uplatňovat stanoviska k územně plánovací dokumentaci, usměrňovat předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a nařizovat mimořádná opatření.

KHS jsou organizačními složkami státu a účetními jednotkami. Jejich rozpočty jsou součástí kapitoly státního rozpočtu 335 – *Ministerstvo zdravotnictví*.

Pozn.: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Ministerstvo zdravotnictví

Kontrolována byla činnost MZ v oblasti působnosti správce programu 235 010, v oblasti působnosti věcně příslušného ústředního orgánu státní správy při zajišťování kontroly v oblasti hospodaření s majetkem u KHS a orgánu státní správy v ochraně veřejného zdraví při řízení a kontrole KHS podle zákona o ochraně veřejného zdraví.

1.1 Správce programu reprodukce majetku

MZ jako správce programu 235 010 čerpalo peněžní prostředky určené na jeho financování již od roku 2003, ačkoliv dokumentace programu 235 010 byla schválena Ministerstvem financí dne 31. května 2005. Před schválením dokumentace programu 235 010 čerpalo MZ v letech 2003 a 2004 peněžní prostředky v celkové výši 294 146 tis. Kč.

MZ vydalo dne 18. února 2009 (v souladu s usnesením vlády č. 683 ze dne 26. června 2002) příkaz ministryně č. 3/2009 – *Veřejné zakázky informatiky v rezortu Ministerstva zdravotnictví* (dále jen „Příkaz ministryně“), účinný od 18. února 2009 do 30. listopadu 2010. Podle tohoto Příkazu ministryně měly KHS postupovat jako zadavatelé při zadávání veřejných zakázek malého rozsahu na dodávky a služby v oblasti informačních a komunikačních technologií a byly povinny tyto veřejné zakázky zveřejnit na elektronickém tržišti. MZ v rozporu s Příkazem ministryně nezavázalo KHS jako účastníky programu 235 010 k povinnosti využívat při zadávání veřejných zakázek malého rozsahu v oblasti informačních a komunikačních technologií elektronické tržiště.

---

1 Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

1.2 Kontrolní činnost MZ

MZ z důvodu malé pravděpodobnosti výskytu nepřiměřených rizik při hospodaření s veřejnými prostředky nahradilo u KHS ode dne 23. února 2005 funkce útvaru interního auditu výkonem veřejnosprávní kontroly. MZ v kontrolovaném období vykonalo dvě kontroly hospodaření s majetkem státu, a to u KHS Zlínského kraje a u KHS Jihomoravského kraje. Při kontrolách MZ nezjistilo nedostatky. V roce 2010 byla zahájena kontrola vybraných oblastí hospodaření KHS Středočeského kraje, která pokračovala v roce 2011.

Od roku 2003 neprovedlo MZ žádnou následnou veřejnosprávní kontrolu u KHS Plzeňského kraje, KHS Moravskoslezského kraje, KHS Olomouckého kraje a HSHMP.

2. Krajské hygienické stanice

Kontrola byla zaměřena na hospodaření s peněžními prostředky souvisejícími s výkonem státní správy v ochraně veřejného zdraví, který vykonávají KHS na základě zákona o ochraně veřejného zdraví, dále na prověření postupů KHS při inventarizacích dlouhodobého hmotného majetku (dále také „DHM“), na nabývání DHM a nakládání s ním, na využívání cizího DHM, opravy a udržování DHM, účtování o DHM a existenci a fungování vnitřního kontrolního systému.

Podíl DHM k 31. prosinci 2009 činil 82–93 % z celkových aktiv kontrolovaných KHS.

Vybrané ekonomické ukazatele

Stavy DHM v účetní závěrce k 31. prosinci 2009 a k 31. prosinci 2010 u kontrolovaných KHS jsou uvedeny v tabulce č. 1, příjmy a výdaje KHS za roky 2009 a 2010 jsou uvedeny v tabulce č. 2, běžné výdaje přepočtené na zaměstnance KHS v letech 2009 a 2010 jsou uvedeny v tabulce č. 3, náklady a výnosy KHS za rok 2010 jsou uvedeny v tabulce č. 4.

Tabulka č. 1 – Stavy DHM v účetní závěrce k 31. 12. 2009 a 31. 12. 2010 (v tis. Kč)

Název KHS	Stav DHM k 31. 12. 2009	Stav DHM k 31. 12. 2010 (brutto)
HSHMP	105 997,62	103 959,00
KHS Jihomoravského kraje	92 210,81	94 131,00
KHS kraje Vysočina	36 800,52	37 216,00
KHS Libereckého kraje	108 205,91	107 450,00
KHS Olomouckého kraje	98 140,00	97 016,00
KHS Plzeňského kraje	86 081,98	84 577,00
KHS Středočeského kraje	104 859,12	148 193,00
KHS Zlínského kraje	87 575,82	83 589,00
KHS Pardubického kraje	37 433,77	37 541,00
KHS Moravskoslezského kraje	170 370,11	169 917,00
Celkem	927 675,66	963 589,00

Zdroj: rozvahy sestavené k 31. 12. 2009 a 31. 12. 2010.

Tabulka č. 2 – Příjmy a výdaje KHS za rok 2009 a 2010

(v tis. Kč)

	Běžné výdaje		Kapitálové výdaje		Výdaje celkem		Příjmy celkem	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
	HSHMP	155 209,65	144 233,63	0,00	388,29	155 209,65	144 621,92	1 724,85
KHS Jihomoravského kraje	153 005,17	142 090,74	0,00	560,00	153 005,17	142 650,74	1 967,93	2 046,37
KHS kraje Vysočina	70 907,65	65 670,73	0,00	535,80	70 907,65	66 206,53	1 137,17	1 206,03
KHS Libereckého kraje	62 886,59	60 383,66	0,00	530,00	62 886,59	60 913,66	1 416,91	1 350,17
KHS Olomouckého kraje	88 112,92	81 325,48	1 847,34	560,00	89 960,26	81 885,48	1 423,70	1 437,05
KHS Píseňského kraje	82 152,81	74 690,16	0,00	847,89	82 152,81	75 538,05	571,18	476,92
KHS Středočeského kraje	160 256,29	149 572,56	1 175,72	936,94	161 432,01	150 509,50	4 866,95	3 769,88
KHS Zlínského kraje	76 093,02	70 154,35	0,00	1 519,90	76 093,02	71 674,25	1 737,17	1 375,79
KHS Pardubického kraje	65 941,72	61 126,53	103,96	499,61	66 045,68	61 626,14	1 821,77	1 170,56
KHS Moravskoslezského kraje	160 707,19	150 308,08	149,94	983,92	160 857,13	151 292,00	5 349,24	5 591,00

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených organizačních složek státu a státních fondů za roky 2009 a 2010.

Údaje uvedené v tabulce č. 2 dokládají pokles celkových výdajů v roce 2010 ve srovnání s rokem 2009 u jednotlivých KHS.

Tabulka č. 3 – Běžné výdaje přepočtené na zaměstnance KHS v roce 2009 a 2010

	HSHMP	KHS Jiho-moravského kraje	KHS kraje Vysočina	KHS Libereckého kraje	KHS Olomouckého kraje	KHS Píleňského kraje	KHS Středočeského kraje	KHS Zlínského kraje	KHS Pardubického kraje	KHS Moravsko-slezského kraje
Průměrný přepočtený stav zaměstnanců v roce 2009	274,82	276,00	124,43	105,91	157,08	136,40	277,00	129,00	116,71	269,96
Průměrný přepočtený stav zaměstnanců v roce 2010	260,58	264,00	117,21	102,10	149,55	131,87	268,00	127,00	116,75	266,21
Běžné výdaje na zaměstnance za rok 2009 (v tis. Kč)	564,77	554,37	569,86	593,77	560,94	602,29	578,54	589,87	565,00	595,30
Běžné výdaje na zaměstnance za rok 2010 (v tis. Kč)	553,51	538,22	560,28	591,42	543,80	566,39	558,11	562,40	523,57	564,62

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených organizačních složek státu a státních fondů za roky 2009 a 2010; personální údaje KHS.

Pozn.: K výpočtu běžných výdajů na jednoho zaměstnance byly použity hodnoty běžných výdajů uvedené v tabulce č. 2.

Z údajů uvedených v tabulce č. 3 vyplývá, že rozdíl mezi jednotlivými KHS v běžných výdajích přepočtených na zaměstnance nepřesahuje v kontrolovaném období 15 %.

Tabulka č. 4 – Náklady a výnosy KHS za rok 2010 (v tis. Kč)

	HSHMP	KHS Jiho-moravského kraje	KHS kraje Vysočina	KHS Libereckého kraje	KHS Olomouckého kraje	KHS Píleňského kraje	KHS Středočeského kraje	KHS Zlínského kraje	KHS Pardubického kraje	KHS Moravsko-slezského kraje
Náklady celkem	144 469	140 587	65 432	62 031	81 720	74 665	154 557	71 130	60 984	149 238
Výnosy celkem	3 808	1 908	1 147	1 188	1 177	486	3 759	1 559	1 150	5 719
Výsledek hospodaření	- 140 661	- 138 679	- 64 285	- 60 843	- 80 543	- 74 179	- 150 798	- 69 571	- 59 834	- 143 519

Zdroj: výkazy zisku a ztráty za rok 2010.

Kontrolovaný objem DHM a peněžních prostředků činil celkem 711 964 tis. Kč, z toho DHM v účetní hodnotě 614 945 tis. Kč a peněžní prostředky ve výši 97 019 tis. Kč.

2.1 Hospodaření s peněžními prostředky souvisejícími s výkonem státní správy v ochraně veřejného zdraví, který vykonávají KHS na základě zákona o ochraně veřejného zdraví

2.1.1 Plnění rozpočtových příjmů spojených s činností KHS

KHS za nesplnění nebo porušení povinností v oblasti ochrany veřejného zdraví stanovených právními předpisy ukládaly v kontrolovaném období pokuty, a to ve správním nebo v blokovém řízení. KHS pokuty ukládaly a vybíraly, pohledávky neuhrazené ve lhůtě splatnosti vymáhaly celní úřady. Příjmy z uložených blokových pokut nebyly příjmem rozpočtů kontrolovaných KHS. Přehled výše příjmů z pokut v kontrolovaném období, včetně přepočtení těchto příjmů na jednoho zaměstnance, je pro jednotlivé KHS uveden v tabulce č. 5. U všech kontrolovaných KHS došlo k překročení rozpočtovaných příjmů z pokut udělovaných ve správním řízení.

Tabulka č. 5 – Příjmy z pokut udělených ve správním a blokovém řízení

	2009				
	Příjmy z pokut (v tis. Kč)			Průměrný přepočtený stav zaměstnanců	Příjmy na jednoho zaměstnance v Kč/rok
	Správní řízení	Blokové řízení	Celkem		
HSHMP	593,00	1 417,00	2 010,00	274,82	7 313,88
KHS Jihomoravského kraje	1 097,50	203,30	1 300,80	276,00	4 713,04
KHS kraje Vysočina	836,30	96,00	932,30	124,43	7 492,57
KHS Libereckého kraje	839,00	66,40	905,40	105,91	8 548,77
KHS Olomouckého kraje	960,90	478,00	1 438,90	157,08	9 160,30
KHS Plzeňského kraje	408,50	697,40	1 105,90	136,40	8 107,77
KHS Středočeského kraje	2 881,75	288,80	3 170,55	277,00	11 446,03
KHS Zlínského kraje	868,00	497,60	1 365,60	129,00	10 586,05
KHS Pardubického kraje	1 400,00	201,30	1 601,30	116,71	13 720,33
KHS Moravskoslezského kraje	3 085,90	646,90	3 732,80	269,96	13 827,23
Celkem	12 970,85	4 592,70	17 563,55	x	x
	2010				
	Příjmy z pokut (v tis. Kč)			Průměrný přepočtený stav zaměstnanců	Příjmy na jednoho zaměstnance v Kč/rok
	Správní řízení	Blokové řízení	Celkem		
HSHMP	1 331,00	1 192,10	2 523,10	260,58	9 682,63
KHS Jihomoravského kraje	974,30	241,90	1 216,20	264,00	4 606,82
KHS kraje Vysočina	771,50	44,50	816,00	117,21	6 961,86
KHS Libereckého kraje	643,50	11,20	654,70	102,10	6 412,34
KHS Olomouckého kraje	728,50	589,80	1 318,30	149,55	8 815,11
KHS Plzeňského kraje	210,50	620,60	831,10	131,87	6 302,42
KHS Středočeského kraje	1 634,50	316,10	1 950,60	268,00	7 278,36
KHS Zlínského kraje	697,00	401,40	1 098,40	127,00	8 648,82
KHS Pardubického kraje	790,00	153,70	943,70	116,75	8 083,08
KHS Moravskoslezského kraje	3 240,30	494,30	3 734,60	266,21	14 028,77
Celkem	11 021,10	4 065,60	15 086,70	x	x

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených organizačních složek státu a státních fondů za roky 2009 a 2010; výkazy o vyúčtování pokutových bloků za roky 2009 a 2010; personální údaje KHS.

Pozn.: Příjmy z pokut udělených ve správním řízení byly v roce 2009 vykazovány na rozpočtové položce 2210 – *Přijaté sankční platby* a v roce 2010 na rozpočtové položce 2211 – *Sankční platby přijaté od státu, obcí a krajů* a rozpočtové položce 2212 – *Sankční platby přijaté od jiných subjektů*.

a) Pohledávky z pokut uložených ve správním řízení

Některé KHS nevedly v roce 2009 a 2010 správné nebo úplné účetnictví ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 a 3 zákona č. 563/1991 Sb.², neboť v kontrolovaných případech:

1. **KHS kraje Vysočina** zaúčtovala až v následujícím účetním období předání pohledávek z uložených pokut k vymáhání Celnímu úřadu Jihlava ve výši 35 000 Kč v roce 2009 a 10 000 Kč v roce 2010;
2. **KHS Moravskoslezského kraje** nezaúčtovala v kontrolovaném období pohledávky ve výši 526 000 Kč z pokut uložených ve správním řízení;
3. **KHS Olomouckého kraje** nesprávně vykázala v účetní závěrce k 31. prosinci 2009 pohledávky z pokut uložených ve správním řízení v položce *Ostatní pohledávky* ve výši 159 000 Kč, které měly být správně vykázány v položce *Pohledávky za rozpočtové příjmy*;
4. **KHS Zlínského kraje** předpis pohledávek ve výši 28 000 Kč, které vznikly v prosinci 2008, zaúčtovala do účetního období 2009 a předpis pohledávek ve výši 30 000 Kč, které vznikly v prosinci 2009, zaúčtovala do účetního období 2010;
5. **KHS Plzeňského kraje** nevykázala v účetní závěrce k 31. prosinci 2009 pohledávky z pokut uložených ve správním řízení v celkové výši 8 000 Kč a k 31. prosinci 2010 v celkové výši 12 000 Kč.

b) Pokuty uložené v blokovém řízení

Peněžní prostředky vybrané na základě uložených blokových pokut odváděly KHS zpravidla v měsíčních intervalech na účty, případně do pokladny celních úřadů. Účetnictví některých KHS nebylo úplné ve smyslu ustanovení § 8 odst. 3 zákona o účetnictví, neboť neúčtovaly o příjmu hotovosti z pokut uložených v blokovém řízení a o závazcích vůči celnímu úřadu, a to **KHS kraje Vysočina** v roce 2009 ve výši 96 tis. Kč a v roce 2010 ve výši 44,5 tis. Kč, **KHS Libereckého kraje** v roce 2009 ve výši 66,4 tis. Kč a v roce 2010 ve výši 11,2 tis. Kč, **HSMP** v roce 2009 ve výši 1 417 tis. Kč a v roce 2010 ve výši 1 192,1 tis. Kč, **KHS Pardubického kraje** v roce 2009 ve výši 201,3 tis. Kč a v roce 2010 ve výši 153,7 tis. Kč. **KHS Plzeňského kraje** neúčtovala o vzniku a úhradě závazku vůči celnímu úřadu v roce 2009 ve výši 697,4 tis. Kč a v roce 2010 ve výši 620,6 tis. Kč.

2.2 Inventarizace majetku, evidence v katastru nemovitostí, účelné a hospodárné využití majetku

Při inventarizaci majetku v kontrolovaném období nedodržely níže uvedené KHS ustanovení § 29 odst. 1 zákona o účetnictví tím, že nezjistily skutečný stav DHM a neověřily, zda skutečný stav majetku odpovídá stavu majetku v účetnictví:

1. **KHS Jihomoravského kraje** nezjistila k 31. prosinci 2010 skutečný stav pozemků o výměře 7 330 m² z celkové výměry 10 762 m²;
2. **KHS Středočeského kraje** nezjistila k 31. prosinci 2009 skutečný stav veškerého majetku a neprovedla inventarizaci nemovitého majetku oceněného znaleckým posudkem ve výši 52 518 012,14 Kč a k 31. prosinci 2010 neprovedla inventarizaci movitého majetku v účetní hodnotě 1 417 853,70 Kč;
3. **KHS Plzeňského kraje** nezjistila skutečný stav majetku, neboť nezjistila rozdíl mezi skutečným stavem a stavem v účetnictví v účetní hodnotě 126 025 Kč k 31. prosinci 2009 a 79 988 Kč k 31. prosinci 2010.

Některé inventurní soupisy DHM vyhotovené v kontrolovaném období **KHS Jihomoravského kraje, KHS Pardubického kraje, KHS Olomouckého kraje, KHS Zlínského kraje, KHS Plzeňského kraje, KHS Libereckého kraje, KHS Středočeského kraje** při inventarizaci majetku neobsahovaly veškeré náležitosti stanovené v § 30 odst. 2 zákona o účetnictví.

² Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

KHS Moravskoslezského kraje a KHS Plzeňského kraje neodsouhlasily při inventarizacích v letech 2009 a 2010 skutečný stav pozemků evidovaných v katastru nemovitostí se stavem v účetnictví. KHS vedly v účetnictví v roce 2009 a 2010 pozemky o celkové výměře 8 218 m² na položce *Stavby* společně s budovami.

KHS Jihomoravského kraje, KHS Pardubického kraje a KHS Zlínského kraje nepostupovaly v souladu s ustanovením § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 344/1992 Sb.³ tím, že neohlásily změny údajů týkající se některých jejich nemovitostí katastrálnímu úřadu.

HSMP nepostupovala v souladu s ustanovením § 10 odst. 1 písm. d) katastrálního zákona tím, že nepředložila katastrálnímu úřadu listiny ve věci příslušnosti hospodaření s majetkem státu v zákonem stanoveném termínu, a nezajistila tak provedení záznamu do katastru nemovitostí týkajícího se nemovitostí v účetní hodnotě 22 331 508 Kč.

2.3 Nabývání majetku

Kontrolováno bylo nabývání DHM v rámci programu 235 010, úplatné nabývání DHM mimo program 235 010, nabývání změnou příslušnosti hospodaření a bezúplatným darováním. Kontrolou bylo zjištěno:

KHS Pardubického kraje nepostupovala při zadávání veřejné zakázky na nákup automobilů v celkové hodnotě 499 608 Kč v souladu s ustanovením § 6 zákona č. 137/2006 Sb.⁴, neboť nezadala veřejnou zakázku v souladu se zásadami transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace, když neuchovala dokumentaci, nevybrala nejnižší nabídku a poptávala konkrétní značku vozidel.

KHS Olomouckého kraje nepostupovala při zadávání veřejné zakázky na rekonstrukci vstupní haly v celkové hodnotě 1 698 675 Kč v souladu s ustanovením § 6 zákona o veřejných zakázkách, neboť provedla výběr dodavatele na realizaci stavby netransparentním způsobem. Nabídka na stavební práce byla podána v den ukončení lhůty pro podávání nabídek na projektovou dokumentaci a obsahovala rozpočet zpracovaný před datem výzvy na zpracování projektové dokumentace.

KHS Zlínského kraje porušila ustanovení § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb.⁵, neboť ze státních prostředků přidělených v rámci programu 235 010 uhradila celou rekonstrukci výtahu v budově, a to v celkové hodnotě 990 000 Kč, přičemž Česká republika budovu vlastnila pouze z jedné poloviny. Polovinu celkové částky, tj. 495 000 Kč, tak použila neoprávněně na technické zhodnocení cizího majetku, a ne na krytí nezbytných potřeb, čímž došlo k porušení rozpočtových kázně ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 rozpočtových pravidel.

KHS Středočeského kraje nepostupovala v souladu s ustanovením § 14 odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb.⁶ tím, že v roce 2010 neuplatnila právo na náhradu škody ve výši 6 124,80 Kč za nesplnění termínu dodání nového automobilu.

2.4 Nakládání s majetkem

Kontrolovány byly úbytky DHM vyvolané změnou příslušnosti hospodaření nebo převodem vlastnictví a ostatní úbytky DHM. Prověřeny byly pronájmy a výpůjčky DHM a pojištění majetku.

V § 27 odst. 2 zákona o majetku ČR je stanoveno, že užívání věci pro jednoho uživatele lze sjednat pouze na dobu určitou v trvání nejdéle 8 let. Smlouva musí dále obsahovat ujednání

³ Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon).

⁴ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

⁵ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁶ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

o možnosti ukončit užívací vztah výpovědí a rovněž odstoupením od smlouvy, pokud uživatel neplní řádně a včas své povinnosti. Kontrolou bylo zjištěno:

- 1. KHS kraje Vysočina** v šesti uzavřených smlouvách o pronájmech garážových stání, nebytových prostor a části pozemku nesjednala ujednání o možnosti odstoupení od smlouvy, pokud uživatel neplní řádně a včas své povinnosti anebo pominou-li důvody přenechání užívání. U dalších tří smluv nesjednala možnost odstoupit od smlouvy, pokud pominou důvody přenechání užívání.
- 2. KHS Jihomoravského kraje** sjednala u pěti smluv o pronájmu nebytových prostor užívání dočasně nepotřebných nebytových prostor na dobu neurčitou.
- 3. HSHMP** dne 1. ledna 2003 uzavřela dvě smlouvy o pronájmu nebytových prostor na dobu deseti let, přestože mohla v době uzavření smluv sjednat užívání věci na dobu určitou v trvání nejdéle pěti let. U další smlouvy o pronájmu nebytových prostor sjednala užívání na dobu neurčitou. V roce 2003 uzavřela dvě smlouvy o zapůjčení majetku bez uvedení doby zapůjčení, přestože mohla užívání věci nebo její části sjednat pouze na dobu určitou v trvání nejdéle pěti let.
- 4. KHS Moravskoslezského kraje** nesjednala u dvou smluv o pronájmu majetku z kontrolovaných případů možnost ukončit užívací vztah výpovědí, z toho u jedné smlouvy nebyla sjednána možnost odstoupení z důvodu potřeby majetku k plnění funkcí státu.
- 5. KHS Plzeňského kraje** uzavřela šest smluv o pronájmech nebytových prostor, aniž by v nich sjednala ujednání o možnosti ukončit užívací vztah odstoupením od smlouvy, pokud uživatel neplní řádně a včas své povinnosti anebo pominou-li důvody přenechání užívání.
- 6. KHS Středočeského kraje** sjednala u dvou smluv o pronájmu nebytových prostor užívání na dobu neurčitou a nesjednala v nich ujednání o možnosti ukončit užívací vztah odstoupením od smlouvy, pokud uživatel neplní řádně a včas své povinnosti anebo pominou-li důvody přenechání užívání.

KHS Středočeského kraje nepostupovala v souladu s ustanovením § 14 odst. 5 zákona o majetku ČR, neboť nesledovala průběžně, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky plynoucí ze smluv o nájmu nebytových prostor. KHS neúčtovala v roce 2009 o pohledávkách za nájemci ve výši 79 571 Kč. Tyto pohledávky byly uhrazeny v roce 2010.

KHS Moravskoslezského kraje nepostupovala v kontrolovaném období v souladu s ustanovením § 45 a § 70 odst. 1 rozpočtových pravidel tím, že nepožadovala vrácení přeplatku pojistného za pojištění majetku, který již nebyl ve vlastnictví České republiky, ve výši 12 468 Kč, a dále nepředložila souhlas zřizovatele s pojištěním majetku v celkové výši pojistného 723 609 Kč.

KHS Zlínského kraje nepostupovala v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 zákona o účetnictví a § 20 odst. 2 a 3 vyhlášky č. 62/2001 Sb.⁷, neboť o vyřazení majetku z účetnictví účtovala, aniž měla k dispozici doklady o způsobu likvidace, a to v roce 2009 ve výši 421 930,26 Kč a v roce 2010 ve výši 87 660,60 Kč.

KHS Plzeňského kraje nepostupovala v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 a § 8 odst. 2 zákona o účetnictví tím, že zaúčtovala náklady na pojistné budovy za první čtvrtletí roku 2011 ve výši 38 175 Kč do účetního období 2010.

2.5 Nájem majetku

Kontrolovány byly nájemní smlouvy o využívání cizího DHM. Kontrolou bylo zjištěno:

KHS Moravskoslezského kraje nepostupovala v souladu s ustanovením § 45 odst. 2 rozpočtových pravidel tím, že plně nevyužívala k plnění svých úkolů dopravní prostředky,

⁷ Vyhláška č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu.

se kterými byla v kontrolovaném období příslušná hospodařit, a uzavřela dvě smlouvy na nájem cizích dopravních prostředků, přestože měla k dispozici vlastní dopravní prostředky, tj. neplnila určené úkoly nejhospodárnějším způsobem; nevhodně tak vynaložila částku 375 796,30 Kč.

KHS Plzeňského kraje nepostupovala v souladu s ustanovením § 6 odst. 2 písm. a) zákona č. 320/2001 Sb.⁸, neboť v kontrolovaném období uhradila za garáž nájemné ve výši 7 200 Kč subjektu, se kterým neměla uzavřenou nájemní smlouvu.

2.6 Opravy a udržování majetku

Kontrolou vzorku akcí oprav byl prověřen způsob výběru dodavatele, smluvní zabezpečení, plnění zakázky a správnost účtování. Kontrolou bylo zjištěno:

KHS Zlínského kraje porušila ustanovení § 14 odst. 4 zákona o majetku ČR, neboť nevyužila všechny právní prostředky při uplatňování práv státu jako vlastníka majetku a uhradila ze svého rozpočtu částku 61 128,20 Kč za opravu podlah v kancelářích budovy, ke které má příslušnost hospodařit pouze z jedné poloviny.

2.7 Účetnictví

2.7.1 Správnost vedení účetnictví

KHS nevedly v letech 2009 a 2010 správné účetnictví ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 zákona o účetnictví, neboť v některých případech nedodržely obsahové vymezení položek účetní závěrky dle vyhlášky č. 505/2002 Sb.⁹ a vyhlášky č. 410/2009 Sb.¹⁰.

Dále uvedené KHS vykazovaly majetek v nesprávných položkách rozvahy, a to k 31. prosinci 2009 **KHS kraje Vysočina** majetek v účetní hodnotě 798 074,50 Kč, **KHS Jihomoravského kraje** majetek v účetní hodnotě 539 200 Kč, **HSHP** majetek v účetní hodnotě 58 170 Kč, **KHS Olomouckého kraje** majetek v účetní hodnotě 1 163 303,10 Kč, **KHS Zlínského kraje** majetek v účetní hodnotě 6 716,73 Kč, **KHS Plzeňského kraje** majetek v účetní hodnotě 39 841 Kč, **KHS Libereckého kraje** majetek v účetní hodnotě 445 530 Kč, **KHS Středočeského kraje** majetek v účetní hodnotě 824 760 Kč a k 31. prosinci 2010 **KHS kraje Vysočina** majetek v účetní hodnotě 798 074,50 Kč, **KHS Jihomoravského kraje** majetek v účetní hodnotě 539 200 Kč, **HSHP** majetek v účetní hodnotě 58 170 Kč, **KHS Olomouckého kraje** majetek v účetní hodnotě 1 203 584,60 Kč, **KHS Zlínského kraje** majetek v účetní hodnotě 1 010 229,41 Kč, **KHS Středočeského kraje** majetek v účetní hodnotě 824 760 Kč.

KHS Moravskoslezského kraje nesprávně vykazovala v položkách rozvahy k 31. prosinci 2009 a k 31. prosinci 2010 pozemky o výměře 5 949 m² a **KHS Plzeňského kraje** nesprávně vykazovala v položkách rozvahy k 31. prosinci 2009 a k 31. prosinci 2010 pozemky o výměře 2 269 m².

⁸ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

⁹ Vyhláška č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu.

¹⁰ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

2.7.2 Správnost třídění příjmů a výdajů

Některé KHS nepostupovaly v souladu s ustanovením § 2 odst. 4 rozpočtových pravidel, neboť nedodržely jednotné druhové třídění výdajů stanovené vyhláškou č. 323/2002 Sb.¹¹:

- 1. KHS kraje Vysočina** ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených OSS a státních fondů k 31. prosinci 2009 nadhodnotila rozpočtovou položku 5169 – *Nákup ostatních služeb* o výdaje na výmalbu kanceláří ve výši 107 640 Kč a o stejnou částku podhodnotila položku 5171 – *Opravy a udržování*.
- 2. KHS Olomouckého kraje** ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených OSS a státních fondů k 31. prosinci 2010 nadhodnotila rozpočtovou položku 5137 – *Drobný hmotný dlouhodobý majetek* o výdaje na technické zhodnocení telefonní ústředny ve výši 40 281,50 Kč a o stejnou částku podhodnotila podseskupení rozpočtových položek 612 – *Pořízení dlouhodobého hmotného majetku* a dále nadhodnotila rozpočtovou položku 5139 – *Nákup materiálu jinde nezařazený* a 5169 – *Nákup ostatních služeb* o výdaje na opravy vozidel celkem ve výši 49 072 Kč a o stejnou částku podhodnotila položku 5171 – *Opravy a udržování*.
- 3. KHS Zlínského kraje** ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených OSS a státních fondů k 31. prosinci 2010 nadhodnotila rozpočtovou položku 6122 – *Stroje, přístroje a zařízení* o výdaje na rekonstrukci výtahu ve výši 990 000 Kč a o stejnou částku podhodnotila položku 6121 – *Budovy, haly a stavby*.
- 4. KHS Plzeňského kraje** ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených OSS a státních fondů k 31. prosinci 2009 nadhodnotila rozpočtovou položku 5137 – *Drobný hmotný dlouhodobý majetek* o výdaje na software ve výši 39 841 Kč a o stejnou částku podhodnotila položku 5172 – *Programové vybavení*. Dále k 31. prosinci 2009 nadhodnotila rozpočtovou položku 5162 – *Služby telekomunikací a radiokomunikací* o výdaje na pojištění vozidel ve výši 59 999 Kč a nadhodnotila rozpočtovou položku 5171 – *Opravy a udržování* o výdaje na pojištění vozidel ve výši 95 398 Kč a celkem o 155 397 Kč podhodnotila položku 5169 – *Nákup ostatních služeb*.

2.7.3 Úplnost účetnictví

KHS nevedly v letech 2009 a 2010 úplné účetnictví ve smyslu ustanovení § 8 odst. 3 zákona o účetnictví, neboť v některých případech nezaúčtovaly veškeré účetní případy:

- 1. KHS Pardubického kraje** nevykázala v účetní závěrce k 31. prosinci 2009 a k 31. prosinci 2010 v položkách *Stavby* a *Pozemky* čtyři nemovitosti, které byly v průběhu kontroly NKÚ zaúčtovány v ceně 43 290 Kč.
- 2. KHS Jihomoravského kraje** nevykázala v účetní závěrce k 31. prosinci 2010 v položce *Pozemky* pozemky o celkové výměře 7 330 m², přičemž měla příslušnost hospodařit s pozemky o výměře 10 762 m².
- 3. KHS Zlínského kraje** nezaúčtovala do účetního období 2010 vyřazení automobilu v pořizovací ceně 403 233 Kč, který byl prodán v prosinci 2010.
- 4. KHS Plzeňského kraje** k majetku vykázanému v účetní závěrce k 31. prosinci 2009 a k 31. prosinci 2010 na položce *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* v účetní hodnotě 1 119 885 Kč nevytvořila zdroje krytí vykazované k 31. prosinci 2009 na položce *Fond dlouhodobého majetku*.
- 5. KHS Středočeského kraje** nevykázala v účetní závěrce k 31. prosinci 2009 v položce *Pozemky* pozemky oceněné znaleckým posudkem ve výši 18 449 217,56 Kč a v položce *Stavby* stavby oceněné ve výši 34 068 794,58 Kč, ačkoli měla příslušnost s nimi hospodařit. V roce 2008 nabyla změnou příslušnosti hospodaření majetek v účetní hodnotě 568 742,14 Kč, který vykázala až v účetní závěrce k 31. prosinci 2009.

11 Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

V rozporu s ustanovením § 13 odst. 1 písm. d) zákona o účetnictví neúčtovaly dále uvedené KHS v kontrolovaném období o najatém nebo vypůjčeném majetku v knihách podrozvahových účtů:

1. **KHS kraje Vysočina, KHS Jihomoravského kraje, KHS Libereckého kraje, KHS Zlínského kraje, KHS Pardubického kraje, KHS Olomouckého kraje, KHS Plzeňského kraje, KHS Středočeského kraje** o najatém majetku;
2. **HSHMP** o vypůjčeném a najatém majetku.

HSHMP, KHS Pardubického kraje, KHS Plzeňského kraje a KHS Středočeského kraje nesledovaly na podrozvahových účtech přísně zúčtovatelné tiskopisy – konečnou zásobu pokutových bloků – k 31. prosinci 2009 celkem ve výši 6 073,6 tis. Kč a k 31. prosinci 2010 celkem ve výši 6 135,1 tis. Kč.

2.8 Vnitřní kontrolní systém

NKÚ kontroloval provádění řídicí kontroly a systém vnitřních předpisů podle zákona o finanční kontrole. Kontrolou bylo zjištěno:

1. **KHS kraje Vysočina** nevymezila v roce 2009 funkce příkazce operace a hlavní účetní, jak je stanoveno v ustanovení § 26 odst. 1 zákona o finanční kontrole.
2. **KHS Jihomoravského kraje** neměla dostatečně účinný vnitřní kontrolní systém v oblasti přípravy akcí oprav, neboť nezajistila v plném rozsahu předběžnou řídicí kontrolu v působnosti příkazce operace a správce rozpočtu, čímž nepostupovala v souladu s ustanovením § 6 odst. 2 písm. a) zákona o finanční kontrole a ustanovením § 13 odst. 1 vyhlášky č. 416/2004 Sb.¹².
3. **KHS Moravskoslezského kraje** nepostupovala v souladu s ustanovením § 26 zákona o finanční kontrole tím, že v kontrolovaném období sloučila funkci příkazce operace a funkci správce rozpočtu. Příkazce operace tak v letech 2009 a 2010 v rozporu se zákonem schválil z titulu funkce správce rozpočtu 40 faktur v celkové výši 12 282 364 Kč.
4. **KHS Olomouckého kraje** neměla interní předpisy upravující účetnictví a vnitřní kontrolní systém, platné v kontrolovaném období, v souladu s ustanovením § 29 odst. 1 zákona o účetnictví a s ustanovením § 13 vyhlášky č. 416/2004 Sb.
5. **KHS Plzeňského kraje** tím, že v rámci nastaveného kontrolního systému nestanovila osobu odpovědnou za plnění funkce příkazce operace k výkonu předběžné řídicí kontroly, nepostupovala v souladu s ustanovením § 26 odst. 1 písm. a) zákona o finanční kontrole a ustanovením § 13 vyhlášky č. 416/2004 Sb.
6. **KHS Středočeského kraje** neměla dostatečně účinný vnitřní kontrolní systém v oblasti hospodaření s peněžními prostředky vynakládanými na pojištění. V důsledku toho v kontrolovaném období zaplatila výdaje na pojištění ve výši 8 360 Kč z pojistných smluv, ve kterých nebyla účastníkem. Porušila tím ustanovení § 45 odst. 1 a 2 a § 70 odst. 4 rozpočtových pravidel, čímž došlo k porušení rozpočtové kázně ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 rozpočtových pravidel.

¹² Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrola byla zaměřena na hospodaření KHS s DHM a hospodaření s peněžními prostředky souvisejícími s výkonem státní správy v oblasti ochrany veřejného zdraví. Kontrolována byla rovněž činnost MZ jako správce kapitoly státního rozpočtu a věcně příslušného ústředního orgánu státní správy a správce programu 235 010.

Kontrolou hospodaření KHS s majetkem státu bylo zjištěno především porušování zákona o účetnictví, zákona o majetku státu, zákona o veřejných zakázkách a zákona o rozpočtových pravidlech.

V účetnictví kontrolovaných KHS byly zjištěny nedostatky. Devět kontrolovaných KHS nepostupovalo v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., neboť neúčtovalo o najatém a vypůjčeném majetku v knihách podrozvahových účtů; čtyři KHS nesledovaly na podrozvahových účtech pokutové bloky.

Nedostatky byly zjištěny v inventarizaci majetku a v údajích o nemovitostech evidovaných v katastru nemovitostí.

KHS Pardubického kraje a KHS Olomouckého kraje nedodržely při zadávání veřejných zakázek postupy stanovené zákonem č. 137/2006 Sb.

KHS Zlínského kraje použila neoprávněně 495 000 Kč ze státního rozpočtu, čímž porušila rozpočtovou kázeň dle zákona č. 218/2000 Sb.

Při uzavírání některých nájemních smluv šest KHS nepostupovalo v souladu se zákonem č. 219/2000 Sb., neboť nesjednaly užívání pronajímaného majetku na dobu stanovenou zákonem nebo nesjednaly další zákonné podmínky nebo byl majetek přenechán k užívání bez písemné nájemní smlouvy.

Při najímání cizího majetku byly u KHS Moravskoslezského kraje v rozporu se zákonem č. 219/2000 Sb. nevhodně vynaloženy peněžní prostředky ve výši 375 796,30 Kč.

Provádění řídicí kontroly a systém vnitřních předpisů nebyly u šesti KHS hodnoceny jako posilující články pro zajištění vnitřního kontrolního systému dle zákona č. 320/2001 Sb. Vnitřní kontrolní systém KHS Středočeského kraje neodhalil úhradu pojistného ze smluv, ve kterých KHS nebyla účastníkem.

11/02

Majetek státu, se kterým je příslušné hospodařit Ministerstvo průmyslu a obchodu

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/02. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Antonín Macháček.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem státu, nabývání majetku a plnění základních povinností při hospodaření s majetkem státu, se kterým je příslušné hospodařit Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Kontrola byla prováděna v době od ledna do července 2011.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2009 a 2010, v případě věcných souvislostí i období předchozí a následující.

Kontrolovaná osoba: Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu MPO nepodalo.

Kolegium NKÚ na svém XV. zasedání, konaném dne 19. září 2011,

schválilo usnesením č. 13/XV/2011

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo průmyslu a obchodu je podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ústředním orgánem státní správy mj. pro státní průmyslovou politiku, obchodní politiku, zahraničně ekonomickou politiku, tvorbu jednotné surovinové politiky, využívání nerostného bohatství, energetiku, teplárenství, plynárenství, těžbu, úpravu a zušlechťování ropy a zemního plynu, tuhých paliv, radioaktivních surovin, rud a nerud, vnitřní obchod a ochranu zájmů spotřebitelů, zahraniční obchod a podporu exportu.

Podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, je MPO organizační složkou státu a ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, je účetní jednotkou.

Majetek, se kterým bylo MPO oprávněno hospodařit k 31. prosinci 2009 a 31. prosinci 2010 je v členění a objemech uveden v tabulce č. 1. V tabulce č. 2 jsou vypsány kontrolované položky s vyčísleným kontrolovatelným objemem.

Tabulka č. 1

(v tis. Kč)

Majetek MPO	Stav	
	k 31. 12. 2009	k 31. 12. 2010
Software	119 810	125 725
Stavby	691 076	697 088
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	258 418	246 579
Umělecká díla a předměty / kulturní předměty	3 662	3 661
Pozemky	223 408	223 408
Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	42 106	28 098
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	1 816	9 942
Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem	21 876 068	9 232 150
Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem	1 722 969	1 722 969
Celkem	24 939 333	12 289 620

Zdroj: účetní závěrka MPO k 31. 12. 2009 a 31. 12. 2010, obratová předvaha k 31. 12. 2009 a 31. 12. 2010.

Tabulka č. 2

(v tis. Kč)

Finanční ukazatele MPO	Za rok	
	2009	2010
Přirůstky a úbytky v rozvahové položce Software	14 691	13 940
Přirůstky a úbytky v rozvahové položce Stavby	55 361	6 012
Přirůstky a úbytky v rozvahové položce Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	33 622	35 935
Přirůstky a úbytky v rozvahové položce Umělecká díla a předměty / kulturní předměty	305	1
Vyřazený nepotřebný majetek MPO	11 979	33 235
Výdaje na pořízení dlouhodobého majetku prostřednictvím programů reprodukce majetku	214 241	84 917
Výdaje na opravy a udržování majetku MPO; RP ¹⁾ 5171	58 523	54 529
Nájemné; RP ¹⁾ 5164	1 436	426
Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí; RP ¹⁾ 2132	11 498	8 751

Zdroj: obratová předvaha k 31. 12. 2009 a 31. 12. 2010; seznam nepotřebného majetku MPO; výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených org. složek státu a státních fondů MPO za roky 2009 a 2010; závěrečné účty MPO 2009 a 2010.

1) RP – rozpočtová položka.

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

V rámci kontroly byl kontrolován majetek, se kterým je oprávněno hospodařit MPO, v členění a objemech uvedených v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3

(v Kč)

Předmět kontroly	Kontrolovaný objem majetku	
	Rok 2009	Rok 2010
Software	14 151 411,36	7 612 005,40
Stavby	55 121 950,70	5 902 773,90
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	19 616 408,74	11 468 993,65
Pozemky	223 408 380,50	223 408 380,50
Umělecká díla a předměty / kulturní předměty	300 000,00	0,00
Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	42 106 000,00	28 097 819,50
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	1 816 000,00	9 942 045,39
Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem	21 876 068 247,00	9 232 150 247,00
Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem	1 722 968 944,10	1 722 968 944,10
Nepotřebný majetek MPO	6 359 146,65	16 337 968,89
Pořízení dlouhodobého majetku prostřednictvím programů reprodukce majetku	53 267 812,90	32 187 225,41
Opravy a udržování majetku MPO	27 368 898,08	24 608 620,80
Nájemné	243 898,12	126 822,37
Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí	11 497 653,10	8 751 429,00
Celkem	24 054 294 752,00	11 323 563 276,00

1. Dlouhodobý finanční majetek MPO

K 1. lednu 2009 bylo MPO příslušné hospodařit s majetkovými účastmi ve třech obchodních společnostech zaměřených na zprostředkování finančních podpor – v České exportní bance, a. s., (dále také „ČEB, a. s.“), v Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a. s., (dále také „EGAP, a. s.“) a v Českomoravské záruční a rozvojové bance, a. s., (dále také „ČMZRB, a. s.“). K 1. lednu 2009 bylo MPO rovněž zakladatelem a jediným akcionářem společnosti Operátor trhu s elektřinou, a. s., (k 29. říjnu 2009 změněna obchodní firma na OTE, a. s.) a jediným společníkem ve společnosti TESTCOM servis, s. r. o., v likvidaci.

Na základě usnesení vlády ze dne 26. srpna 2009 č. 1102¹ přešla příslušnost hospodařit se 100 % akcií společnosti Osinek, a. s., „v likvidaci“, a s 34 % akcií společnosti ČEPS, a. s., z Ministerstva financí na MPO.

Uvedené obchodní společnosti nebyly předmětem kontroly NKÚ.

¹ Usnesení vlády ČR ze dne 26. srpna 2009 č. 1102 k bezúplatnému převodu akcií společností ČEPS, a. s. a OSINEK, a. s. „v likvidaci“, s nimiž je příslušné hospodařit Ministerstvo financí, na Ministerstvo průmyslu a obchodu.

1.1 Účtování a inventarizace

MPO nepostupovalo v letech 2008, 2009 a 2010 důsledně v souladu s ustanovením § 29 zákona o účetnictví tím, že při provádění inventarizace k 31. prosinci daného roku nezjistilo skutečný stav dlouhodobého finančního majetku ve svém účetnictví, tj. akcií, se kterými mělo právo hospodařit.

– Akcie České exportní banky, a. s.

MPO k 31. prosinci 2008 vedlo ve svém účetnictví 105 ks akcií společnosti ČEB, a. s., o jmenovité hodnotě jedné akcie 1 000 000 Kč, ačkoliv dle výpisu z účtu vedeného u Střediska cenných papírů mělo příslušnost hospodařit se 150 ks akcií. V roce 2009 byl navýšen základní kapitál této společnosti a Česká republika se na tomto navýšení podílela upsáním 650 ks akcií ve jmenovité hodnotě jedné akcie 1 000 000 Kč. Ačkoliv podíl MPO na upsání akcií činil pouze 30 %, tedy 195 ks akcií, zaúčtovalo MPO ve svém účetnictví všech 650 ks nových akcií společnosti v celkové hodnotě 650 000 000 Kč. V roce 2010 MPO nenabylo ani nepozbylo akcie této společnosti.

Při inventarizaci k 31. prosinci 2009 a 31. prosinci 2010 MPO nezjistilo skutečný počet akcií společnosti, se kterými mělo právo hospodařit. Ve svém účetnictví vedlo o 410 ks akcií více, než je uvedeno na výpisu z účtu vedeného u Centrálního depozitáře cenných papírů.

Nedostatečně provedenou inventurou MPO nezjistilo inventarizační rozdíl k 31. prosinci 2008 ve výši pořizovací ceny 45 ks akcií a k 31. prosinci 2009 a 31. prosinci 2010 ve výši pořizovací ceny 410 ks akcií.

MPO tak ve smyslu § 9 vyhlášky č. 505/2002 Sb.², resp. § 17 vyhlášky č. 410/2009 Sb.³, účinné od 1. ledna 2010, podhodnotilo k 31. prosinci 2008 položku rozvahy *Dlouhodobý finanční majetek* minimálně o pořizovací cenu 45 ks akcií a dále k 31. prosinci 2009 a 31. prosinci 2010 nadhodnotilo položku rozvahy *Dlouhodobý finanční majetek* minimálně o pořizovací cenu 410 ks akcií.

– Akcie Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a. s., a Českomoravské záruční a rozvojové banky, a. s.

MPO neprovedlo k 31. prosinci 2010 inventarizaci 468 ks akcií společnosti EGAP, a. s., o jmenovité hodnotě jedné akcie 1 000 000 Kč a 2 158 ks akcií společnosti ČMZRB, a. s., o jmenovité hodnotě jedné akcie 239 500 Kč, čímž nepostupovalo v souladu s ustanovením § 29 zákona o účetnictví.

– Akcie Operátora trhu s elektřinou, a. s., (OTE, a. s.)

MPO bylo v kontrolovaném období jediným akcionářem společnosti OTE, a. s. V roce 2010 byl notářským zápisem zvýšen základní kapitál z vlastních zdrojů společnosti o 190 ks akcií o jmenovité hodnotě jedné akcie 1 000 000 Kč. MPO jako stoprocentní akcionář nabylo příslušnost hospodařit se všemi nově vydanými akciemi, které při zaúčtování ocenilo jmenovitou hodnotou, tj. částkou 190 000 000 Kč. V případě zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti (OTE, a. s.) však nedochází k navýšení hodnoty majetku akcionáře, pouze dochází k jinému vyjádření stavu majetku.

² Vyhláška č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu.

³ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

– Akcie TESTCOM servis, s. r. o., v likvidaci

Na základě usnesení Městského soudu v Praze byla společnost TESTCOM servis, s. r. o., v likvidaci, vymazána z obchodního rejstříku a dne 26. dubna 2010 tato společnost zanikla. O tomto účetním případě nebyl v účetnictví MPO v účetním období 2010 proveden účetní zápis; podíl MPO v této obchodní společnosti byl vykázán v rozvaze MPO k 31. prosinci 2010 ve výši 7 500 000 Kč.

Likvidační zůstatek ve výši 6 503 695,10 Kč byl vyplacen a dne 30. března 2010 připsán na účet MPO. (Postupy při účtování přijetí likvidačního zůstatku ze strany organizační složky státu však nejsou v platných právních předpisech upraveny.)

MPO nepostupovalo v souladu s ustanovením § 2 zákona o účetnictví, neboť v účetním období roku 2010 v účetních knihách neúčtovalo o pozbytí podílu ve společnosti TESTCOM servis, s. r. o., v likvidaci, k datu zániku společnosti dne 26. dubna 2010.

MPO k 31. prosinci 2010 nepostupovalo v souladu s ustanovením § 29 zákona o účetnictví, neboť neprovedlo inventarizaci podílu ve společnosti TESTCOM servis, s. r. o., v likvidaci. Tím MPO nezjistilo k 31. prosinci 2010 skutečný stav majetku, nezjistilo inventarizační rozdíl ve výši 7 500 000 Kč a nezaúčtovalo tento inventarizační rozdíl do období, se kterým věcně a časově souvisel. V důsledku tohoto postupu nadhodnotilo MPO k 31. prosinci 2010 položku rozvahy *Dlouhodobý finanční majetek* minimálně o 7 500 000 Kč.

– Akcie ČEPS, a. s.

MPO nabylo na základě usnesení vlády č. 1102 ze dne 26. srpna 2009 příslušnost hospodařit se 100 % akcií společnosti Osinek, a. s., „v likvidaci“, (dále jen „společnost Osinek“). Společnost Osinek vlastnila 51% podíl společnosti ČEPS, a. s., o celkové jmenovité hodnotě akcií 5 372 790 160 Kč.

Na základě smlouvy o výplatě zálohy na likvidační zůstatek formou převodu akcií mezi společností Osinek a MPO ze dne 29. září 2009 byla MPO uhrazena záloha na likvidační zůstatek společnosti Osinek ve výši 7 935 501 370,44 Kč. Záloha na likvidační zůstatek společnosti Osinek byla vypořádána formou převodu 51% podílu společnosti Osinek na základním kapitálu společnosti ČEPS, a. s., o celkové hodnotě akcií 5 372 790 160 Kč. MPO zaúčtovalo nabytí těchto akcií na účet 061 – *Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem* v hodnotě 5 372 790 160 Kč.

MPO v tomto případě nepostupovalo v souladu s ustanovením § 25 odst. 1 písm. f) zákona o účetnictví, když při zaúčtování pořízení akcií společnosti ČEPS, a. s., ocenilo akcie jejich jmenovitou hodnotou ve výši 5 372 790 160 Kč namísto jejich ocenění pořizovací cenou, která odpovídala výši zálohy na likvidační zůstatek společnosti Osinek ve výši 7 935 501 370,44 Kč. V důsledku tohoto postupu MPO v rozvaze sestavené k 31. prosinci 2010 podhodnotilo majetek vykázaný v položce rozvahy *Dlouhodobý finanční majetek* minimálně o 2 562 711 210,44 Kč.

Účetnictví MPO v účetních obdobích let 2009 a 2010 nelze s ohledem na skutečnosti uvedené v kapitole 1.1 považovat za úplné, správné a průkazné ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2, 3 a 4 zákona o účetnictví, neboť některé účetní záznamy v účetnictví MPO v oblasti dlouhodobého finančního majetku v účetním období 2009 nejsou průkazné a MPO v účetních obdobích 2009 a 2010 neprovedlo inventarizaci dlouhodobého finančního majetku vykazovaného v rozvaze k 31. prosinci 2009 ve výši 23 599 037 191,10 Kč a k 31. prosinci 2010 ve výši 10 955 119 191,10 Kč v souladu s ustanoveními § 29 a § 30 zákona o účetnictví.

1.2 Další zjištění

Kontrolou dlouhodobého finančního majetku bylo zjištěno, že současný stav obecně závazných předpisů, které regulují oblast účtování a vykazování majetkových účastí státu v obchodních společnostech, poskytuje značný prostor pro jejich rozdílný výklad. Jedná se zejména o:

- základní postupy při účtování o cenných papírech a podílech státu v obchodních společnostech od 1. ledna 2010,
- vykazování majetkových účastí státu v obchodních společnostech v rozvaze a posouzení, zda se jedná o majetkovou účast státu s podstatným či rozhodujícím vlivem,
- účtování o tvorbě a čerpání zdrojů k profinancovanému dlouhodobému finančnímu majetku od 1. ledna 2010.

Na obdobné nedostatky přitom upozornil NKÚ již ve svých kontrolních závěrech z kontrolních akcí č. 05/35 a 06/20, které byly zveřejněny ve *Věstníku NKÚ* v částce 3/2006, resp. 1/2007.

2. Nabývání majetku

V rámci kontrolní akce nebyly zjištěny nedostatky u položek *Software, Stavby, Samostatné movité věci a soubory movitých věcí, Pozemky, Umělecká díla a předměty/kulturní předměty, Nedokončený dlouhodobý majetek a Opravy a udržování majetku MPO*. Kontrolovaný finanční objem jednotlivých položek je uveden v tabulce č. 3.

2.1 Pořízení dlouhodobého majetku prostřednictvím programů reprodukce majetku

Ke kontrole NKÚ byly vybrány čtyři finančně nejvýznamnější akce MPO, které byly financovány prostřednictvím programů reprodukce majetku a realizovány v kontrolovaném období. Kontrolovány byly položky o celkové hodnotě 53 267 812,90 Kč za rok 2009 a 32 187 225,41 Kč za rok 2010.

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že MPO v průběhu roku 2009 v rámci programu evid. č. 122V013000001 – *Obnova vozového parku – MPO* pořídilo 4 osobní automobily v celkové hodnotě 3 569 023,74 Kč s DPH – cena bez DPH činila 2 999 179,62 Kč – ve dvou nákupech po dvou kusech. MPO nákup automobilů vyhodnotilo jako veřejné zakázky malého rozsahu podle ustanovení § 12 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ačkoliv výše hodnoty dodávek pořízených v průběhu účetního období činila 2 999 179,62 Kč bez DPH, čímž překročila limit 2 000 000 Kč stanovený (zákonem č. 137/2006 Sb.) pro veřejné zakázky malého rozsahu.

MPO nepostupovalo v souladu s ustanovením § 13 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb. tím, že v účetním období 2009 rozdělilo předmět veřejné zakázky (spočívající v pořízení osobních automobilů), čímž došlo ke snížení hodnoty zakázek pod finanční limit stanovený zákonem č. 137/2006 Sb.

3. Nakládání s nepotřebným majetkem

Kontrolou NKÚ bylo prověřeno nakládání s vyřazeným majetkem MPO v celkové hodnotě 22 697 115,54 Kč. Bylo zjištěno, že MPO vyřadilo jako nepotřebný automobil Škoda Superb Combi Exclusive v hodnotě 942 740 Kč, který převedlo bezúplatně na Úřad vlády ČR, necelých osm měsíců po jeho pořízení, přičemž jeden den před tímto převodem objednalo a poté zakoupilo nový automobil Škoda Superb Exclusive v hodnotě 891 649 Kč. MPO tak tímto postupem de facto pořídilo ze své kapitoly majetek pro jinou rozpočtovou kapitolu.

4. Pronájem majetku

Kontrolou NKÚ bylo prověřeno všech 25 smluv, jejichž předmětem byl dlouhodobý pronájem nemovitého majetku, se kterým je MPO příslušné hospodařit, a s nimi související příjmy z nájemného v roce 2009 v celkové výši 1 512 482 Kč a v roce 2010 v celkové výši 1 580 726,74 Kč. Ceny nájmu byly sjednávány v rozpětí 200 až 2 428 Kč/m²/rok.

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že MPO v jednom případě umožnilo užívání nebytových prostor v budově MPO obchodní společnosti, která na základě smlouvy o dílo vykonávala činnosti dle pokynů MPO, aniž by byla uzavřena smlouva o nájmu těchto nebytových prostor. **Tím MPO nepostupovalo v souladu s ustanovením § 14 odst. 1 a 4 zákona č. 219/2000 Sb., neboť neodůvodněně snížilo výnos z majetku, se kterým je příslušné hospodařit, minimálně o 1 380 120 Kč, jelikož od 28. února 2005 do 31. prosince 2010 umožňovalo této obchodní společnosti užívání nebytových prostor bez právního důvodu a aniž by tato společnost poskytovala za užívání najatých nebytových prostor protiplnění.**

Kontrolou NKÚ bylo dále zjištěno, že MPO uzavřelo s příspěvkovou organizací zřízenou MPO smlouvu o nájmu nebytových prostor na dobu neurčitou, tedy v rozporu s ustanovením § 27 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb.

V průběhu kontroly bylo rovněž zjištěno, že MPO v roce 2009 a 2010 nepostupovalo v souladu s přílohou vyhlášky č. 323/2002 Sb.⁴, neboť společně s příjmy z pronájmu nemovitého majetku vykazovalo na rozpočtové položce 2132 – *Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí* také příjmy z pronájmu pozemků v celkové výši 346 088,85 Kč v roce 2009 a 339 485,81 Kč v roce 2010, příjmy z pronájmu movitých věcí v celkové výši 145 100,60 Kč v roce 2009 a 2010 a přijaté zálohy na služby spojené s nájmem nemovitého majetku v celkové výši 9 549 926,96 Kč v roce 2009 a 6 932 104,12 Kč v roce 2010.

Současně tím MPO nepostupovalo v souladu s přílohou č. 5 vyhlášky č. 16/2001 Sb.⁵, resp. s přílohou č. 3 vyhlášky č. 449/2009 Sb.⁶, neboť rozpočtové příjmy neuvádělo ve *výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených organizačních složek státu a státních fondů* v členění dle platné rozpočtové skladby.

5. Nájem cizího majetku

Ke kontrole NKÚ předložilo MPO dvě smlouvy o nájmu cizího majetku s výdaji na nájem tohoto majetku ve výši 243 898,12 Kč v roce 2009 a 126 822,37 Kč v roce 2010.

Kontrolou bylo zjištěno, že MPO v kontrolovaném období nepostupovalo v souladu s přílohou vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, neboť

- výdaje vynaložené na služby spojené s užíváním najatého majetku v roce 2009 ve výši 29 184,78 Kč a v roce 2010 ve výši 81 555,13 Kč vykazovalo na rozpočtové položce 5164 – *Nájemné* a
- výdaje ve výši 108 700,13 Kč vynaložené v roce 2009 na nájem majetku vykazovalo na rozpočtové položce 5169 – *Nákup ostatních služeb* místo na položce 5164 – *Nájemné*.

Současně MPO v letech 2009 a 2010 nepostupovalo v souladu s přílohou č. 5 vyhlášky č. 16/2001 Sb., resp. s přílohou č. 3 vyhlášky č. 449/2009 Sb., neboť rozpočtové výdaje neuvádělo ve *výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených organizačních složek státu a státních fondů* v členění dle platné rozpočtové skladby.

4 Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

5 Vyhláška Ministerstva financí č. 16/2001 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů a rozpočtů územních samosprávných celků.

6 Vyhláška č. 449/2009 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů Regionálních rad regionů soudržnosti.

6. Vnitřní kontrolní systém

Kontrolou NKÚ nebyl ve vnitřních předpisech MPO upravujících hospodaření s majetkem státu zjištěn nesoulad se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů. Přesto vnitřní kontrolní systém MPO nedokázal zabránit nedostatkům zjištěným NKÚ a popsáním v tomto kontrolním závěru.

III. Shrnutí

Kontrolou hospodaření MPO s majetkem státu byla zjištěna porušení zákona č. 219/2000 Sb., zákona č. 137/2006 Sb. a zákona č. 563/1991 Sb.

Účetnictví MPO v účetních obdobích let 2009 a 2010 nelze s ohledem na skutečnosti uvedené v tomto kontrolním závěru považovat za úplné, správné a průkazné ve smyslu zákona o účetnictví.

MPO neinventarizovalo dlouhodobý finanční majetek v souladu se zákonem o účetnictví, neboť v některých případech nezjistilo skutečný stav svého dlouhodobého finančního majetku. Tím opakovaně docházelo ke zkreslení položky rozvahy, ve které je stav dlouhodobého finančního majetku vykazován.

MPO neoceňovalo dlouhodobý finanční majetek v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb.

MPO nepostupovalo v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb., neboť rozdělilo předmět veřejné zakázky spočívající v pořízení osobních automobilů způsobem, kterým došlo ke snížení hodnoty zakázek pod finanční limit stanovený zákonem č. 137/2006 Sb.

MPO nepostupovalo v souladu se zákonem č. 219/2000 Sb., neboť umožnilo obchodní společnosti užívání nebytových prostor v budově MPO, aniž by byla uzavřena písemná smlouva o nájmu těchto nebytových prostor a hrazeno nájemné.

Kontrolou NKÚ bylo také zjištěno, že přetrvávají nedostatky v právních předpisech pro oblast dlouhodobého finančního majetku, jak bylo konstatováno i v kontrolních závěrech z kontrolních akcí č. 05/35 a 06/20.

11/03

Peněžní prostředky státu určené na odškodňování podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/03. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Mgr. Zdeňka Profeldová.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s peněžními prostředky státu, které jsou vypláceny jako odškodné nebo v souvislosti s ním na základě zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Kontrolovanou osobou bylo Ministerstvo spravedlnosti (dále také „MS“).

Kontrola byla prováděna od 11. ledna do 30. června 2011. Kontrolováno bylo období od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2010, v případě věcných souvislostí i období předcházející a navazující.

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podalo MS, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námitkách. Odvolání proti rozhodnutí o námitkách, které bylo podáno MS, bylo vypořádáno rozhodnutím Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XVI. zasedání, konaném dne 18. října 2011,

schválilo usnesením č. 12/XVI/2011

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

MS je organizační složkou státu dle zákona č. 219/2000 Sb.¹ a je účetní jednotkou ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb.². Ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb.³ jedná MS jménem státu:

- ve věcech náhrady škody způsobené rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, došlo-li ke škodě v občanském soudním řízení nebo v trestním řízení;
- ve věcech, kdy bylo soudem ve správním soudnictví vydáno nezákonné rozhodnutí, jímž soud rozhodl o žalobě proti rozhodnutí územního celku v samostatné působnosti;
- v případech, kdy škoda byla způsobena notářem nebo soudním exekutorem;
- o regresních úhradách vyplývajících z odpovědnosti osob, které způsobily škodu dle předchozích bodů.

¹ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

² Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

³ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

V rámci odškodňování podle zákona č. 82/1998 Sb. odškodňuje MS majetkovou újmu a na základě zákona č. 160/2006 Sb.⁴, kterým se mění zákon č. 82/1998 Sb., s účinností od 27. dubna 2006 i nemajetkovou újmu.

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Finanční prostředky a spolupráce

Finanční prostředky vyplacené MS jako odškodnění podle zákona č. 82/1998 Sb. nejsou součástí rozpočtu kapitoly 336 – *Ministerstvo spravedlnosti* schvalovaného pro daný rok, ale jsou obsaženy v kapitole státního rozpočtu 398 – *Všeobecná pokladní správa*, odkud je na žádost MS uvolňuje Ministerstvo financí. MS následně zpracuje rozpočtové opatření s navýšením rozpočtové položky.

Vývoj objemu finančních prostředků použitých MS na odškodňování v letech 2007 až 2010 ukazuje následující tabulka:

Přehled odškodňování podle zákona č. 82/1998 Sb.

Rok	Předpokládaná výše plateb na odškodnění (v Kč)	Skutečnost (v Kč)*
2007	104 204 000,00	91 354 440,27
2008	97 000 000,00	86 519 587,45
2009	101 405 000,00	88 425 681,58
2010	162 367 230,00	133 372 866,66
Celkem	464 976 230,00	399 672 575,96

Zdroj: sdělení MS ze dne 9. února 2011.

* Skutečnost zjištěná z účetnictví kontrolované osoby.

Kontrolovatelný objem finančních prostředků byl u této kontrolní akce ve výši 399 672 576 Kč a kontrolovaný objem finančních prostředků dosáhl výše 65 631 045 Kč. Kontrolní vzorek zahrnoval 128 z celkových 4 502 případů odškodnění a 17 případů regresních řízení.

Při posuzování výše náhrady v případě majetkové újmy vychází MS ze způsobů ocenění stanovených platnou legislativou. Při stanovení výše náhrady nemajetkové újmy vychází MS z *Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod* a z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (resp. z judikatury českých soudů).

MS nevyužívá ve sporech o odškodnění podle zákona č. 82/1998 Sb. advokáty, ale spolupracuje s Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových. V kontrolovaném období MS formou zápisu uzavřelo v 267 případech s Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových dohodu o zastupování státu před soudem. Všechny tyto zápisy NKÚ zkontroloval po formální stránce. Ani jedna z těchto dohod neobsahovala identifikační čísla obou organizačních složek státu, jak požaduje ustanovení § 14 odst. 2 vyhlášky č. 62/2001 Sb.⁵

⁴ Zákon č. 160/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Vyhláška Ministerstva financí č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu.

2. Činnost MS při posuzování žádostí a při soudních sporech

Kontrola NKÚ prověřila 128 žádostí o odškodnění o celkovém finančním objemu 57 631 447 Kč.

Ve třech případech MS nedodrželo lhůtu šesti měsíců pro přiznání, případně odmítnutí nároku na odškodnění. Žadatelé se obrátili na soud, který vydal platební rozkazy. MS nepodalo proti platebním rozkazům odpor. MS zaplatilo na odškodnění celkovou částku 5 478 308 Kč, navíc muselo zaplatit na úrocích a nákladech soudního řízení 27 471 Kč.

Ve třech případech MS žádosti o odškodnění zamítlo. Celková výše zamítnutých žádostí byla minimálně 2 524 725 Kč (v jedné žádosti nebyla uvedena požadovaná částka). Žadatelé se obrátili na soud. Příslušný soud vydal ve dvou případech platební rozkaz a v jednom případě, kdy MS požádalo o ústní jednání, vydal soud rozsudek pro zmeškání. MS proti platebním rozkazům nepodalo odpor a ústního jednání se nezúčastnilo. Platební rozkazy a obsílka k soudnímu jednání byly řádně a včas doručeny do datové schránky MS, ale nebyly vybrány. Na základě platebních rozkazů a rozsudku pro zmeškání bylo MS povinno uhradit celkem částku 2 564 725 Kč jako odškodnění a částku 316 249 Kč jako úroky a náklady soudního řízení.

MS ve výše uvedených případech svojí nečinností buď při vyřizování žádostí o odškodnění, nebo při soudním řízení nehájilo zájmy státu a jeho majetek. Tím nepostupovalo v souladu s § 14 odst. 1 a 4 zákona č. 219/2000 Sb., neboť neodůvodněně snížilo majetek státu a nevyužilo všechny právní prostředky při uplatnění a hájení práv státu.

MS v žádném z těchto případů neuplatnilo sankci vůči odpovědným zaměstnancům.

Ve třinácti případech v celkovém objemu 1 019 000 Kč NKÚ zjistil, že ve spisech nebyla ke dni vyplacení odškodného plná moc k zastupování žadatelů buď doložena vůbec, nebo byla nejasná, neboť neurčovala přesně zmocnitele. **MS tak nepostupovalo v souladu s § 14 odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb.**

3. Dodržování lhůt pro vyplacení přiznaných náhrad

Z kontrolního vzorku 128 žádostí NKÚ zjistil, že MS v 83 případech nedodrželo zákonnou šestiměsíční lhůtu pro vyplacení náhrady škody. Prodlení se pohybovalo v rozmezí od 2 do 607 dnů, z toho ve 38 případech je toto prodlení delší než 100 dnů. Celkový objem takto vyplacených finančních prostředků byl ve výši 20 550 252 Kč.

Ve dvaceti případech s celkovým finančním objemem 16 896 069 Kč nedodrželo MS lhůtu stanovenou rozsudkem soudu. Ve třech případech v celkové částce 6 332 226 Kč nedodrželo MS lhůtu stanovenou k úhradě platebním rozkazem soudu.

Nedodržením lhůty k zaplacení MS nepostupovalo v souladu s ustanovením § 15 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. a v souladu s ustanovením § 160 odst. 1 a § 172 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb.⁶ Tím se vystavovalo riziku oprávněného požadavku úroků ze strany žadatelů v souladu s ustanovením § 517 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb.⁷ a v případě rozhodnutí soudů se vystavovalo i hrozbě exekuce.

4. Vymáhání regresních úhrad

Podmínky pro uplatnění regresní úhrady stanoví § 16 až § 18 zákona č. 82/1998 Sb. Regresní úhrada může být požadována pouze tehdy, pokud škoda byla způsobena zaviněným porušením právní povinnosti. V případě soudce či státního zástupce může být regresní úhrada požadována pouze tehdy, byla-li vina prokázána v předchozím kárném řízení.

⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád.

⁷ Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník.

V kontrolovaném období uhradilo MS 4 502 případů odškodnění. Pouze v 17 případech v celkové částce 7 999 598 Kč byl uplatněn nárok na náhradu škody proti odpovědným osobám (regresní úhrady). Uplatněné regresní úhrady tak tvoří pouze 0,37 % z celkového počtu případů. K datu 11. května 2011 bylo v požadované výši uhrazeno osm regresních pohledávek v celkové výši 5 394 189 Kč, jedna pohledávka byla prozatím uhrazena částečně, a to ve výši 127 580 Kč. Další dvě pohledávky v celkové výši 22 095 Kč byly odepsány z důvodu prominutí pohledávky na základě ustanovení § 35 odst. 1 písm. c) zákona č. 219/2000 Sb.

Jedním z hlavních důvodů odškodnění vedle nezákonného trestního stíhání je nepřiměřená délka soudního řízení. Možnost uplatnění regresní úhrady v tomto případě je značně omezena vinou rozdílnosti běhu lhůt. Lhůta pro zánik kárné odpovědnosti soudce počíná běžet ode dne, kdy došlo k jeho pochybení, které mělo vliv na délku soudního řízení, ale lhůta pro uplatnění nároku na odškodnění počíná běžet skončením řízení. Na kontrolovaných případech bylo přesto prokázáno, že na počtu uplatněných regresních úhrad se podílí i těžkopádná organizace této agendy u MS. Návrh na zahájení kárného řízení se soudcem je oprávněn podat i ministr spravedlnosti, což by značně urychlilo proces zahájení kárného řízení.

Z kontrolního vzorku 128 spisů NKÚ zjistil, že MS v pěti případech v celkové výši 834 977 Kč nevyužilo možnost uplatnění regresní úhrady, případně podání kárné žaloby. **MS v těchto případech nepostupovalo v souladu s § 14 odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb.**

5. Účtování při zpracování žádostí o odškodnění a o regresních úhradách

MS účtuje předpis závazku a jeho úhradu na základě účetního dokladu, kterým je *schvalovací doložka*, jejímž podkladem je buď souhlasné stanovisko MS k žádosti o odškodnění, nebo rozhodnutí příslušného soudu. NKÚ zkontroloval vzorek deseti účetních dokladů o celkovém objemu 31 714 975 Kč. Ani v jednom případě neobsahoval účetní doklad údaj o okamžiku uskutečnění účetního případu, což je v rozporu s ustanovením § 11 odst. 1 písm. e) zákona č. 563/1991 Sb. Tento nedostatek byl v průběhu kontroly NKÚ odstraněn.

MS v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2009 podhodnotilo výkaz zisku a ztráty tím, že nezaúčtovalo závazek ve výši 67 000 Kč, přestože uznalo nárok na odškodnění již dne 26. listopadu 2009. MS o tomto závazku účtovalo až 11. ledna 2010.

Tím MS nepostupovalo v roce 2009 v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 a § 4 odst. 8 písm. b) a c) zákona č. 563/1991 Sb., neboť nezaúčtovalo všechny účetní případy, které s účetním obdobím roku 2009 věcně a časově souvisely. Účetnictví MS tak za rok 2009 není úplné ve smyslu ustanovení § 8 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb.

MS zaúčtovalo v roce 2007 regresní pohledávku ve výši 1 655 725 Kč. Soud po řízení v prvním stupni a řízení odvolacím i dovolacím nárok na regresní pohledávku zamítl definitivně v roce 2010. Zaniklou regresní pohledávku ale MS již z účetnictví v účetním období 2010 neodúčtovalo.

MS nepostupovalo v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. tím, že neúčtovalo o zániku pohledávky ve výši 1 655 725 Kč do období roku 2010, s nímž tento případ časově a věcně souvisí, a nepostupovalo v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 písm. b) a c) zákona č. 563/1991 Sb. tím, že v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2010 nadhodnotilo aktiva rozvahy o částku 1 655 725 Kč a současně o stejnou částku podhodnotilo náklady výkazu zisku a ztráty.

Účetnictví MS nebylo vzhledem k výše uvedeným skutečnostem úplné a správné ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1, 2 a 3 zákona č. 563/1991 Sb.

6. Kontrola funkčnosti vnitřního kontrolního systému MS

MS nevydalo žádné vnitřní předpisy, které by se vztahovaly speciálně k agendě odškodňování podle zákona č. 82/1998 Sb., a nevytvořilo účinný systém vnitřní kontroly pro tuto oblast, jak ukládá zákon č. 320/2001 Sb.⁸ Tyto nedostatky se projevují zejména v oblasti uplatňování regresních úhrad, kde výrazně vážne komunikace mezi odborem odškodňování, odborem dohledu, který kontroluje plynulost soudních řízení, a předsedy soudů. Celá agenda odpovědnosti za škodu není MS kontrolována dle zákona č. 320/2001 Sb. Na absenci předběžné kontroly upozornilo i oddělení interního auditu MS v roce 2011.

III. Shrnutí a vyhodnocení

V kontrolovaném období let 2007 až 2010 uhradilo Ministerstvo spravedlnosti 4 502 žádostí o odškodnění v celkové výši 399 672 576 Kč. NKÚ prověřil 128 žádostí o celkovém objemu 57 631 447 Kč.

V případech, kdy MS nevyřídilo žádosti o odškodnění ve lhůtě šesti měsíců, případně nepodalo včas odpor proti platebním rozkazům tam, kde neuznávalo důvod nebo částku požadovaného odškodnění, nebo se bez omluvy nedostavilo k soudnímu jednání, nejednalo v souladu se zákonem č. 219/2000 Sb.

Jako velice málo účinné se jeví uplatňování regresních úhrad. Problematický je nesoulad běhu prekluzivní lhůty pro podání návrhu na kárné řízení se soudcem a běhu promlčecí lhůty pro uplatnění nároku na odškodnění. Na velice nízkém procentu uplatnění regresních úhrad se podílí i nepružná organizace této činnosti u MS a malé využívání kompetence ministra spravedlnosti k podání návrhu na kárné řízení.

Řada uvedených nedostatků vyplývá i ze skutečnosti, že oblast odškodňování není na MS upravena vnitřními předpisy a zejména v této oblasti je zcela nefunkční vnitřní kontrolní systém.

---

⁸ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

11/04

Peněžní prostředky určené na zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/04. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ MVDr. Rudolf Němeček.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků určených na zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí v rámci operačního programu *Životní prostředí*.

Kontrolovány byly roky 2007 až 2010, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly. Kontrola byla prováděna od února do října 2011.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“), Státní fond životního prostředí České republiky (dále jen „SFŽP“) a vybraní příjemci peněžních prostředků: město Kralovice; obec Cehnice; obec Herálec, okres Havlíčkův Brod; obec Skalice u České Lípy; obec Želiv; DEZA, a.s., Valašské Meziříčí; FARMAK, a.s., Olomouc, Klášterní Hradisko; FILL – PACK s.r.o., Železnice; KAŠÍR s.r.o., Praha; LIRA, obrazové lišty a rámy, a.s., Domoradice, Český Krumlov; Meopta – optika, s.r.o., Přerov; PEBAL s.r.o., Nýřany; RONAL CR s.r.o., Jičín; Schmelzer s. r. o., Chodová Planá; VITRABLOK, s.r.o., Duchcov.

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podaly MŽP a SFŽP, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutím o námítkách nebyla podána.

Kolegium NKÚ na svém XIX. zasedání, konaném dne 5. prosince 2011,

schválilo usnesením č. 7/XIX/2011

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

MŽP je ústředním orgánem státní správy mimo jiné pro ochranu ovzduší. K zabezpečení řídicí a kontrolní činnosti vlády České republiky koordinuje ve věcech životního prostředí postup všech ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy ČR. Kromě výkonu působnosti ústředního správního úřadu připravuje dle zákona č. 86/2002 Sb.¹ a předkládá vládě ke schválení návrhy národních programů snižování emisí², kontroluje a hodnotí dodržování imisních limitů³

1 Zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší).

2 Emisí se rozumí vnášení jedné nebo více znečišťujících látek do životního prostředí, emisním stropem pak nejvyšší přípustná úhrnná emise znečišťující látky nebo stanovené skupiny znečišťujících látek vznikající v důsledku lidské činnosti vyjádřená v hmotnostních jednotkách za období jednoho roku ze všech zdrojů znečišťování ovzduší, z jejich vymezené skupiny nebo z jednotlivého zdroje znečišťování ovzduší na vymezeném území.

3 Imisí se rozumí znečištění ovzduší vyjádřené hmotnostní koncentrací znečišťující látky nebo stanovené skupiny znečišťujících látek, imisním limitem pak hodnota nejvýše přípustné úrovně znečištění ovzduší vyjádřená v jednotkách hmotnosti na jednotku objemu při normální teplotě a tlaku.

a pro účely sledování a řízení kvality ovzduší zveřejňuje seznam zón a aglomerací⁴. MŽP bylo na základě usnesení vlády ČR ze dne 22. února 2006 č. 175⁵ pověřeno výkonem funkce řídicího orgánu pro operační program *Životní prostředí* (dále jen „OPŽP“) pro programové období 2007–2013. MŽP odpovídá dle dokumentace OPŽP především za účinnost, správnost řízení a provádění programu.

SFŽP byl zřízen zákonem č. 388/1991 Sb.⁶, jeho správcem je MŽP. V oblasti ochrany ovzduší financuje SFŽP národní programy vyhlašované MŽP a zajišťuje národní spolufinancování programů podporovaných z evropských fondů. V rámci OPŽP vykonává úlohu zprostředkujícího subjektu, jehož povinnosti jsou stanoveny zejména delegační dohodou⁷ uzavřenou mezi SFŽP a MŽP. SFŽP je odpovědný například za transparentní výběr, implementaci a monitorování projektů a zajištění finančních toků a proplácení prostředků z *Fondu soudržnosti* (dále také „FS“) a *Evropského fondu regionálního rozvoje* (dále jen „ERDF“) prostřednictvím státního rozpočtu (dále též „SR“).

Kontrolní akce byla zaměřena zejména na činnost MŽP v oblasti ochrany ovzduší a dále na činnost MŽP jako řídicího orgánu OPŽP a činnost SFŽP jako zprostředkujícího subjektu OPŽP při poskytování a čerpání peněžních prostředků na projekty prioritní osy 2 – *Zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí*. Kontrola u vybraných příjemců byla zaměřena především na dodržování podmínek, za kterých byla podpora z OPŽP poskytnuta.

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole MŽP a SFŽP

Základním opatřením v oblasti ochrany ovzduší měla být novela zákona o ochraně ovzduší, která měla zvýšit motivaci provozovatelů zdrojů znečišťování k investicím směřujícím ke zlepšení kvality ovzduší. Podle usnesení vlády ČR ze dne 11. června 2007 č. 630⁸ mělo MŽP komplexní návrh novely zákona a souvisejících právních předpisů předložit vládě do konce roku 2008. MŽP nepředložilo návrh ve stanovené lhůtě, ale učinilo tak až v lednu roku 2011. Do doby ukončení kontroly NKÚ nebyl tento návrh Parlamentem ČR schválen.

1. Podpora poskytnutá na projekty ochrany ovzduší ze SFŽP a z fondů Evropské unie v období 2003–2010

1.1 Národní program 2 – *Ochrana ovzduší*

Program vyhlásilo MŽP a byl financován z prostředků SFŽP. Program byl členěn na sedm dílčích programů, jejichž cílem bylo snížení emisí znečišťujících látek u zdrojů znečišťování ovzduší s důrazem na energeticky úsporná řešení, včetně vytváření předpokladů k rekonstrukci zdrojů znečišťování ovzduší rozvojem infrastruktury v obcích. V období 2003–2010 příjemci podpory z těchto programů dokončili 1 108 projektů, na které SFŽP poskytl dotace ve výši celkem 3 653,80 mil. Kč.

4 Zónou je území vymezené MŽP pro účely sledování a řízení kvality ovzduší; aglomerací je sídelní seskupení, na němž žije nejméně 350 000 obyvatel, vymezené MŽP pro účely sledování a řízení kvality ovzduší.

5 Usnesení vlády České republiky ze dne 22. února 2006 č. 175 *k návrhu Národního rozvojového plánu České republiky na léta 2007 až 2013*.

6 Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky.

7 *Dohoda o delegování některých činností a pravomocí Ministerstva životního prostředí jako řídicího orgánu Operačního programu Životní prostředí na Státní fond životního prostředí České republiky*.

8 Usnesení vlády České republiky ze dne 11. června 2007 č. 630 *o Národním programu snižování emisí České republiky*.

1.2 Operační program *Infrastruktura a Fond soudržnosti*

MŽP zpracovalo operační program *Infrastruktura* ve spolupráci s Ministerstvem dopravy na základě usnesení vlády ČR ze dne 12. února 2003 č. 149⁹. Program byl financován z ERDF a SFŽP v období 2004–2006, projekty zaměřené na ochranu ovzduší byly podporovány z opatření 3.3 – *Zlepšování infrastruktury ochrany ovzduší*. Cílem opatření bylo snížit množství vypouštěných znečišťujících látek a zlepšit imisní situaci a zdravotní stav obyvatel. V rámci opatření 3.3 bylo realizováno 50 projektů, na které bylo z prostředků ERDF a SFŽP poskytnuto celkem 640,79 mil. Kč.

Z prostředků FS a SFŽP byl v oblasti ochrany ovzduší v rámci předvstupní pomoci ISPA¹⁰ podpořen jeden projekt, na který bylo poskytnuto 1 208,42 mil. Kč.

Tabulka č. 1 – Peněžní prostředky SFŽP a fondů Evropské unie vynaložené v období 2003–2010 na zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí (bez prostředků OPŽP)

Program/podpora	Zdroj	Proplacené výdaje (v mil. Kč)	Počet podpořených projektů
Národní program 2 – <i>Ochrana ovzduší</i>	SFŽP	3 653,80	1 108
Operační program <i>Infrastruktura</i>	ERDF	559,41	50
	SFŽP	81,38	
<i>Fond soudržnosti</i>	FS	1 146,46*	1
	SFŽP	61,96*	
Celkem		5 503,01	1 159

Zdroj: informace MŽP a SFŽP.

* Při kurzu 24,215 CZK/EUR.

MŽP a SFŽP podpořily v období 2003–2010 z peněžních prostředků SFŽP a fondů Evropské unie bez zahrnutí prostředků OPŽP projekty ochrany ovzduší v celkové výši 5,5 mld. Kč. Do doby ukončení kontroly NKÚ nebyly dopady projektů na celkové zlepšení kvality ovzduší v ČR vyhodnoceny.

1.3 Operační program *Životní prostředí*

MŽP zpracovalo OPŽP na základě usnesení vlády ČR ze dne 22. února 2006 č. 175¹¹. Hlavním cílem tohoto programu na období 2007–2013 je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí se zaměřením na plnění požadavků právních předpisů Evropského společenství (dále jen „ES“). Realizace OPŽP má umožnit tyto závazky splnit a zároveň přispět k řešení problémů, které v oblasti životního prostředí v ČR přetrvávají. Oblast kvality ovzduší byla identifikována MŽP z hlediska stavu životního prostředí jako kritická oblast, projekty ochrany ovzduší mají být podporovány zejména v rámci prioritní osy 2 OPŽP – *Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí*.

OPŽP měl navázat na cíle a opatření *Národního programu snižování emisí ČR*. Z tohoto důvodu obsahoval také podporu pořizování nízkoemisních spalovacích zařízení pro rodinné a bytové

⁹ Usnesení vlády České republiky ze dne 12. února 2003 č. 149 o změně počtu operačních programů pro využívání strukturálních fondů.

¹⁰ ISPA (*Instrument for Structural Policies for Pre-Accession*) byl v období 2000–2003 určen pro kandidátské země na vstup do EU a umožňoval podporu investičních projektů, které přispívaly ke zlepšení infrastruktury životního prostředí a dopravních sítí.

¹¹ Usnesení vlády České republiky ze dne 22. února 2006 č. 175 k návrhu Národního rozvojového plánu České republiky na léta 2007 až 2013.

domy, které jsou významnou skupinou zdrojů znečišťování ovzduší. Tato podpora však byla během procesu schvalování OPŽP v roce 2007 z důvodu zákazu podpory sektoru bydlení pro fyzické osoby (tzv. housing) ze strany Evropské komise (dále také „EK“) z podporovaných aktivit prioritní osy 2 OPŽP vyjmuta. Snižování emisí znečišťujících látek ze sektoru vytápění domácností od roku 2009 částečně podporuje MŽP prostřednictvím SFŽP v rámci programu *Zelená úsporám*, který je zaměřen na úspory energie a využívání obnovitelných zdrojů energie v rodinných a bytových domech, přičemž v době ukončení kontroly NKÚ byl příjem žádostí do toho programu pozastaven.

Přestože neuspokojivý stav ovzduší přetrvává, je čerpání peněžních prostředků prioritní osy 2 OPŽP určených na zlepšení kvality ovzduší velmi nízké. Celková finanční alokace pro období 2007–2013 prioritní osy 2 OPŽP činí 18 065,70 mil. Kč, z toho finanční prostředky FS ve výši 15 355,85 mil. Kč a národní veřejné zdroje ve výši 2 709,85 mil. Kč.

K 23. srpnu 2011 evidovalo MŽP v rámci vyhlášených výzev pro prioritní osu 2 OPŽP celkem 186 schválených projektů, jejichž celkové způsobilé výdaje činily 2 975,56 mil. Kč, z toho podpora z FS činila 1 432,72 mil. Kč a spolufinancování ze státního rozpočtu činilo 79,46 mil. Kč. Po téměř čtyřech letech¹² od začátku realizace OPŽP činil podíl podpory (FS a státní rozpočet) pro schválené projekty pouze 8,37 % stanovené celkové alokace podpory prioritní osy 2 OPŽP na programové období 2007–2013. Výše podpory projektů s vydaným rozhodnutím o poskytnutí dotace dosahuje pouze 427,81 mil. Kč (2,37 %) a výše podpory finančně ukončených (proplacených) projektů pouze 58,82 mil. Kč, tj. 0,33 % celkové alokace prioritní osy 2 OPŽP (viz tabulka č. 2).

Tabulka č. 2 – Údaje o stavu čerpání peněžních prostředků na projekty prioritní osy 2 OPŽP ke dni 23. srpna 2011

	Počet projektů	Celkové způsobilé výdaje (v mil. Kč)	Výše podpory z FS a podpory ze SR* (v mil. Kč)	Celkové alokované peněžní prostředky na roky 2007–2013 (v mil. Kč)	Výše podpory z FS a podpory ze SR* v % z celkové alokace
Schválené projekty	186	2 975,56	1 432,72 (FS) 79,46 (SR)	18 065,70**	8,37
– z toho: projekty s vydaným rozhodnutím o poskytnutí dotace	72	610,42	405,71 (FS) 22,10 (SR)		2,37
– z toho: finančně ukončené (proplacené) projekty	13	81,82	55,55 (FS) 3,27 (SR)		0,33

Zdroj: informace MŽP a SFŽP.

* Projekty prioritní osy 2 OPŽP nebyly spolufinancovány z prostředků SFŽP.

** Při kurzu 24,215 CZK/EUR.

Hlavním důvodem nečerpání peněžních prostředků prioritní osy 2 OPŽP je stávající podoba zákona o ochraně ovzduší, zejména pak neúčinnost nástrojů, které dostatečně nemotivují provozovatele zdrojů znečištění k potřebným investicím do zlepšování kvality ovzduší.

Základní koncepční a ekonomické nástroje zákona o ochraně ovzduší tvoří:

- **Integrovaný národní program snižování emisí České republiky**, který byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 12. května 2004 č. 454¹³. Ve vztahu k ochraně ovzduší obsahuje čtyři konkrétní a vyhodnotitelné cíle, zejména cíl dosáhnout k roku 2010 národních emisních stropů a plnit ve stanovených lhůtách imisní limity znečišťujících látek. Splnění cílů programu vyhodnotilo MŽP v navazujícím *Národním programu snižování emisí České republiky* se závěrem, že vzhledem k tomu, že naprostá většina opatření tohoto programu měla za úkol spíše budování institucionálního rámce, **nepřinesl tento program kvantifikovatelné snížení emisí znečišťujících látek**;
- **Národní program snižování emisí České republiky**, který byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 11. června 2007 č. 630. Jeho hlavním cílem bylo snížit zátěž životního prostředí a vytvořit předpoklady pro snižování rizik pro lidské zdraví, která plynou ze znečištění ovzduší. Dalšími cíli bylo plnit od roku 2010 národní emisní stropy a ve stanovených lhůtách imisní limity znečišťujících látek. MŽP v průběžném hodnocení programu k roku 2009 míru plnění cílů programu nevyhodnotilo, pouze uvedlo, že „**do doby přijetí novely zákona o ochraně ovzduší není možné celkové náklady a efekty hodnotit**“. Nebyla například realizována legislativní opatření pro oblast vytápění domácností a dopravy. Přitom tyto oblasti jsou jedním z nejdůležitějších zdrojů znečišťování ovzduší s rozhodujícím potenciálem pro snižování emisí;
- **krajské programy ke zlepšení kvality ovzduší**, které obsahují konkrétní opatření na úrovni jednotlivých zdrojů znečišťování ovzduší. MŽP v návrhu nového zákona o ochraně ovzduší hodnotí plnění stanovených cílů těchto programů jako „**značně neefektivní, protože jejich naplňování není vymahatelné**“. Z tohoto důvodu je pak alokováno málo peněžních prostředků na definovaná opatření a kraje tyto programy nevnímají jako účinný nástroj ke zlepšování kvality ovzduší.

K ekonomickým nástrojům stávající právní úpravy patří systém poplatků za znečišťování ovzduší. MŽP v návrhu nového zákona o ochraně ovzduší uvádí, že „**současný systém zpoplatnění zdrojů znečišťování není dostatečně efektivní, neboť nestimuluje provozovatele ke snižování emisí znečišťujících látek, případně k zavádění nových nízkoemisních zařízení**“, a to z toho důvodu, že současná výše sazeb za tunu zpoplatněné látky neodpovídá nákladům na odstranění následků emise stejného množství téže látky (sazby poplatků nebyly valorizovány od jejich zavedení v roce 1991). Nezájem o investice v oblasti ochrany ovzduší podporuje kromě výše uvedeného i nejistota provozovatelů zdrojů znečištění související s očekáváním výsledné podoby novely zákona o ochraně ovzduší. Nedostatečné čerpání peněžních prostředků prioritní osy 2 OPŽP ovlivnila i skutečnost, že MŽP nevyhlásilo v roce 2008 žádnou výzvu pro předkládání individuálních projektů prioritní osy 2 OPŽP, jakož i omezení týkající se jednotlivých oblastí podpory nebo typů podporovaných projektů při vyhlašování jednotlivých výzev. Pro projekty předkládané především podnikatelskými subjekty je dále významným faktorem při čerpání peněžních prostředků omezení maximální výše možné dotace, která závisí na aplikaci některé z výjimek ze zákazu poskytnutí veřejné podpory¹⁴. Nastavení pravidel veřejné podpory vede v konečném důsledku k tomu, že převážnou část nákladů projektu (cca 55 %)¹⁵ musí hradit podnikatelský subjekt z vlastních zdrojů.

13 Usnesení vlády České republiky ze dne 12. května 2004 č. 454 o *Integrovaném národním programu snižování emisí v České republice*.

14 Dle čl. 87 odst. 1 *Smlouvy o založení ES* je za veřejnou podporu považována taková podpora, která je poskytována státem nebo ze státních prostředků, narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví výroby, a ovlivňuje obchod mezi členskými státy. Poskytnutí takové podpory je zakázáno.

15 Průměrné procento vlastních zdrojů hrazených podnikatelskými subjekty z celkových nákladů schválených projektů.

Za účelem snížení emisí se z devíti projektů velkých znečišťovatelů uvedených v tzv. indikativním seznamu velkých projektů prioritní osy 2 OPŽP realizuje pouze jeden projekt. Programový dokument OPŽP a také národní programy snižování emisí obsahují podrobné zdůvodnění nezbytnosti realizace tzv. velkých projektů v oblasti ochrany ovzduší, tj. projektů, jejichž náklady přesahují částku 50 milionů EUR¹⁶ – bez podpory velkých znečišťovatelů totiž nebude ČR schopna plnit své environmentální závazky definované ve směrnicích 2001/80/ES¹⁷, resp. 2010/75/EU¹⁸. Indikativní seznam velkých projektů prioritní osy 2 OPŽP byl uveden v příloze programového dokumentu OPŽP, přičemž velké projekty měly být zaměřeny na snížení emisí oxidů dusíku a částic PM₁₀ ze zvláště velkých spalovacích zdrojů s cílem přispět ke splnění národního emisního stropu oxidů dusíku a imisního limitu pro částice PM₁₀. Nedostatečná stimulace se promítla do skutečnosti, že do doby ukončení kontroly NKÚ se z devíti velkých projektů indikativního seznamu realizoval pouze jeden projekt, další byl schválen k financování. Projekty jsou navíc schváleny jako individuální a ve výrazně nižším finančním objemu, než MŽP předpokládalo. Vzhledem k dosavadnímu průběhu realizace velkých projektů významných znečišťovatelů ovzduší existuje v případě neprovedení nutných investic u těchto zdrojů riziko nedodržení emisních stropů oxidů dusíku dle uvedených směrnic k 1. lednu 2016. To by znamenalo neplnění požadavků vyplývajících jak z legislativy EU, tak z prováděcích právních předpisů zákona o ochraně ovzduší. Z hlediska plnění cílů OPŽP existuje významné riziko nesplnění programových indikátorů prioritní osy 2 OPŽP, neboť míra jejich naplnění byla v době ukončení kontroly NKÚ minimální.

Nejvíce projektů prioritní osy 2 OPŽP bylo podpořeno v oblastech s nižší mírou znečištění. Z hlediska kvality ovzduší jsou na základě dat¹⁹ Českého hydrometeorologického ústavu (dále jen „ČHMÚ“) nejznečištěnějšími územími ČR především Moravskoslezský, Zlínský a Ústecký kraj a aglomerace Praha a Brno. MŽP v rámci prioritní osy 2 OPŽP podpořilo nejvíce projektů v Kraji Vysočina (26 projektů) a dále v Jihočeském kraji (22 projektů) a Jihomoravském kraji (18 projektů). Do doby ukončení kontroly NKÚ tak podpora nesměřovala do regionů s nejhorší kvalitou ovzduší.

MŽP nepředložilo při kontrole takové dokumenty, na základě kterých by bylo možné jednoznačně vyhodnotit stanovení výše reálné poptávky projektů prioritní osy 2 OPŽP. Ze stejného důvodu zpracovatel ex ante evaluace²⁰ OPŽP doporučil MŽP, aby v průběhu implementace prioritní osy 2 OPŽP věnovalo pozornost důslednému monitorování průběhu čerpání peněžních prostředků a přijímání vhodných opatření k nápravě. **MŽP i SFŽP začaly řešit problematiku nízkého čerpání peněžních prostředků až v průběhu roku 2010**, kdy na základě výstupů z evaluačních zpráv provedly změny dokumentace prioritní osy 2 OPŽP, zvýšily četnost vyhlásování výzev, přičemž výzvy jsou nově vyhlášovány kontinuálně, bez omezení. V červnu roku 2010 byla do podporovaných projektů v rámci prioritní osy 2 OPŽP zařazena aktivita na pořízení strojů a zařízení určených ke snížení prašnosti z plošných zdrojů (zejména samosběrné a kropící vozy). Žádosti o podporu této aktivity je možné v rámci vyhlásování výzev podat již od září 2010, ale protože revizi programového dokumentu OPŽP do doby ukončení kontroly NKÚ neschválila EK, nebyly žádosti dále posuzovány a schvalovány. Navíc zařazení výše uvedené aktivity je ze strany EK vnímáno jako akutní

16 Do června 2010 částka 25 milionů EUR, změna proběhla na základě nařízení EP a Rady (EU) č. 539/2010 ze dne 16. června 2010.

17 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/80/ES ze dne 23. října 2001 o omezení emisí některých znečišťujících látek do ovzduší z velkých spalovacích zařízení.

18 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění).

19 Statistická ročenka životního prostředí 2008–2010, Předběžná tabelární ročenka ČHMÚ za rok 2010, stav ke dni 9. srpna 2011.

20 Předběžné hodnocení OPŽP před schválením dokumentace EK.

řešení vzniklého problému, a ne jako preventivní opatření dlouhodobého charakteru, neboť umožňuje podpořit z hlediska kvality ovzduší méně ambiciózní projekty. Ačkoliv byly v roce 2010 ze strany MŽP, resp. SFŽP, provedeny dílčí kroky ke zvýšení počtu předkládaných žádostí, hrozí vzhledem k výši vyčerpané alokace v době ukončení kontroly NKÚ vysoké riziko nedočerpání alokovaných peněžních prostředků, pokud nebudou provedeny podstatné změny v nastavení a zaměření podpory projektů prioritní osy 2 OPŽP.

2. Imisní limity a plnění požadavků legislativy Evropské unie

Základní zásady společné strategie ochrany ovzduší v rámci ES stanovila směrnice Rady 96/62/ES ze dne 27. září 1996 o posuzování a řízení kvality vnějšího ovzduší. Směrnice stanovila cíle pro kvalitu ovzduší a definovala seznam znečišťujících látek²¹, které je nutno brát v úvahu při posuzování a řízení kvality vnějšího ovzduší. Pro tyto znečišťující látky byly stanoveny v následujících letech mezní hodnoty (tzv. imisní limity) a termíny pro jejich dosažení čtyřmi prováděcími směrnicemi ES:

- směrnice Rady 1999/30/ES ze dne 22. dubna 1999 o mezních hodnotách pro oxid siřičitý, oxid dusičitý a oxidy dusíku, částice a olovo ve vnějším ovzduší,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/69/ES ze dne 16. listopadu 2000 o mezních hodnotách pro benzen a oxid uhelnatý ve vnějším ovzduší,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/3/ES ze dne 12. února 2002 o ozonu ve vnějším ovzduší,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/107/ES ze dne 15. prosince 2004 o obsahu arsenu, kadmia, rtuti, niklu a polycyklických aromatických uhlovodíků ve vnějším ovzduší.

Prováděcí směrnice stanovily imisní limity celkem pro dvanáct znečišťujících látek, u kterých měly členské státy učinit nezbytná opatření, aby limity nebyly překročeny.

Z dat ČHMÚ¹⁹ vyplývá, že v ČR byly v roce 2010 překročeny imisní limity u sedmi znečišťujících látek:

- Hodinový a denní imisní limit **oxidu siřičitého** pro ochranu lidského zdraví měl být plněn od 1. ledna 2005 a roční a zimní²² imisní limit pro ochranu ekosystémů a vegetace od 19. července 2001. ČR nedodržovala od roku 2007 imisní limity na celém svém území, proto s ní bylo v roce 2009 zahájeno ze strany EK řízení o porušení smlouvy²³ podle čl. 226²⁴ *Smlouvy o založení ES*. Ve vyjádření ČR k zahájení řízení je mimo jiné uvedeno, že ČR přijala potřebná opatření k nápravě dané situace do budoucna, neboť za účelem snížení emisí podporuje prostřednictvím prioritní osy 2 OPŽP plynofikaci měst a obcí a rekonstrukce spalovacích zdrojů. Nástroje ke snížení imisní zátěže měly být připravovány také v rámci návrhu novely zákona o ochraně ovzduší. Neplnění limitů pro oxid siřičitý i v dalších letech potvrzují data ČHMÚ, kdy v roce 2009 byl překročen denní imisní limit v Teplicích a v roce 2010 zimní imisní limit na Komáří Vízce. Emise oxidu siřičitého pocházejí převážně z velkých spalovacích zdrojů ze sektoru energetiky, jejich podíl na celkovém obsahu emisí činil v roce 2009 přibližně 80 %.

Hodinový a roční imisní limit **oxidu dusičitého** pro ochranu lidského zdraví měl být plněn od 1. ledna 2010 a roční imisní limit pro ochranu ekosystémů a vegetace od 19. července 2001. ČR předložila EK v roce 2009 žádost o prodloužení lhůt pro dosažení ročního imisního limitu v zóně Praha, ta však byla zamítnuta mimo jiné z důvodu absence konkrétnějších

²¹ Oxid siřičitý, oxid dusičitý, částice jemné frakce jako například saze (včetně PM₁₀), suspendované částice, olovo, ozon, benzen, oxid uhelnatý, polycyklické aromatické uhlovodíky, kadmium, arzen, nikl a rtuť.

²² Období od 1. října do 31. března.

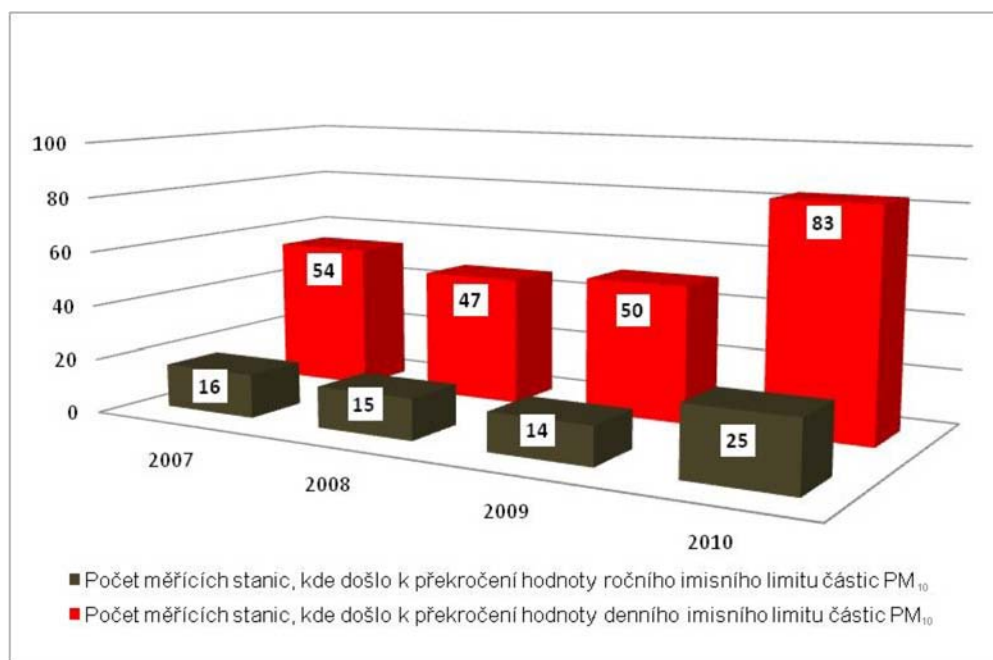
²³ Řízení o porušení smlouvy č. 2009/2136.

²⁴ V současnosti článek 258 *Smlouvy o fungování EU*.

informací o zavedení opatření pro snížení znečištění. Podle dat ČHMÚ byl v roce 2010 překročen jak hodinový imisní limit (Praha), tak roční imisní limit, a to z celkového počtu 167 měřicích stanic na deseti měřicích stanicích (6 %). Všechny tyto stanice se nacházejí ve velkých městech s vysokou koncentrací dopravy (Praha, Brno, Ostrava a Ústí nad Labem). Vzhledem k neplnění imisních limitů oxidu dusičitého v roce 2010 existuje dle názoru NKÚ riziko, že EK zahájí s ČR řízení o porušení smlouvy podle čl. 258 *Smlouvy o fungování EU*. Emise oxidu dusičitého a oxidů dusíku pocházejí převážně ze sektorů energetiky a dopravy, jejich podíl na celkovém obsahu emisí činil v roce 2009 přibližně 48 %, resp. 33 %.

- Denní a roční imisní limit **částic PM₁₀**²⁵ pro ochranu lidského zdraví měl být plněn od 1. ledna 2005. ČR předložila EK v roce 2009 žádost o prodloužení lhůt pro dosažení denních, resp. ročních imisních limitů pro třináct, resp. šest zón a aglomerací. Lhůta pro uplatňování denního imisního limitu byla prodloužena pouze dvěma zónám (Jihočeskému a Jihomoravskému kraji), a to do 10. června 2011. Pro ostatní zóny a aglomerace byla žádost zamítnuta z důvodu, že opatření stanovená v krajských programech ke zlepšení kvality ovzduší jsou nedostatečná, případně nejsou realizována v plné míře tak, aby bylo splnění imisních limitů zajištěno. Imisní limity jsou překračovány na téměř celém území ČR a situace se spíše zhoršuje, jak ukazuje graf č. 1.

Graf č. 1 – Počet překročení denních a ročních imisních limitů částic PM₁₀ v období 2007–2010

Zdroj: ČHMÚ.

Denní imisní limit byl v roce 2010 překročen z celkového počtu 158 měřicích stanic na 83 měřicích stanicích (53 %) a roční imisní limit z celkového počtu 170 měřicích stanic na 25 měřicích stanicích (15 %). K překračování denního imisního limitu dochází na některých místech po řadu měsíců, přičemž výjimkou není ani desetinásobné překročení, a to zejména v Moravskoslezském kraji. Na území, kde koncentrace částic PM₁₀ překračuje imisní limity, žily v roce 2009 přibližně 2 miliony obyvatel ČR. Hlavním zdrojem znečišťování částicemi

²⁵ Pevné částice, jejichž definice je uvedena v nařízení vlády č. 597/2006 Sb. o sledování a vyhodnocování kvality ovzduší.

PM₁₀ je sektor energetiky a vytápění domácností, který tvoří přibližně dvě třetiny celkových emisí. Úroveň znečištění ovlivňuje také doprava, mimo jiné v podobě víření již usazeného prachu (tzv. resuspenze).

V důsledku překročení imisních limitů částic PM₁₀ v období 2005–2008 v několika zónách a aglomeracích ČR zahájila EK v lednu roku 2010 s ČR řízení o porušení smlouvy²⁶ podle čl. 258 *Smlouvy o fungování EU* a v září roku 2010 vydala EK odůvodněné stanovisko z důvodu špatného uplatňování směrnice. Tím skončila první fáze řízení. EK může následně podat žalobu k Soudnímu dvoru EU. Na neplnění požadavků vyplývajících z práva EU v případě částic PM₁₀ a na možné udělení sankcí ze strany EK upozornil již kontrolní závěr z kontrolní akce NKÚ č. 07/02 – *Finanční prostředky v oblasti ochrany ovzduší*.²⁷

- Roční imisní limit **benzenu** pro ochranu lidského zdraví měl být plněn od 1. ledna 2010. V roce 2010 byl v ČR překročen imisní limit benzenu v Ostravě-Přívoze, z tohoto důvodu existuje dle názoru NKÚ riziko zahájení řízení o porušení smlouvy podle čl. 258 *Smlouvy o fungování EU*.
- Dodržení cílových imisních limitů **ozonu** se posuzuje od roku 2010, což je zároveň první rok, za který se údaje použijí při výpočtu dodržení limitů v následujících třech, resp. pěti letech. Cílový imisní limit pro ochranu zdraví byl v roce 2010 překročen z celkového počtu 74 měřicích stanic na 12 měřicích stanicích (16 %) a cílový imisní limit pro ochranu ekosystémů a vegetace z celkového počtu 37 měřicích stanic na 20 měřicích stanicích (54 %).

Dále mají členské státy EU přijmout veškerá nezbytná opatření nevyžadující nepřiměřené výdaje k zajištění toho, aby od 31. prosince 2012 roční imise níže uvedených látek nepřekračovaly stanovené imisní limity.

- V roce 2010 došlo k překročení cílového imisního limitu **arzenu** na dvou měřicích stanicích v zóně Středočeský kraj.
- **Benzo(a)pyren** je používaným zástupcem skupiny polycyklických aromatických uhlovodíků (dále jen „PAU“)²⁸. Z celkového počtu 33 měřicích stanic došlo v roce 2010 k překročení cílového imisního limitu na 23 měřicích stanicích (70 %), a to především ve větších městech po celém území ČR. V oblastech, kde došlo k překročení cílového imisního limitu, žilo v roce 2009 přibližně 3,7 milionu obyvatel ČR. Nejvýznamnějšími emitenty PAU jsou sektory vytápění domácností a doprava. Z dat ČHMÚ vyplývá, že úroveň znečištění benzo(a)pyrenem (počet překročení cílového imisního limitu) zůstává od roku 2007 přibližně konstantní a zároveň na některých místech dochází dlouhodobě k více než čtyřnásobnému překračování cílového imisního limitu. Z tohoto důvodu existuje dle názoru NKÚ vysoké riziko, že od roku 2013 nebudou plněny požadavky směrnice a EK zahájí s ČR řízení o porušení smlouvy podle čl. 258 *Smlouvy o fungování EU*.

S účinností od 10. června 2010 byly směrnice ES s výjimkou směrnice 2004/107/ES nahrazeny směrnicí 2008/50/ES²⁹.

- Nově byly stanoveny roční imisní limity **částic PM_{2,5}** pro ochranu lidského zdraví s termínem plnění od 1. ledna 2015. Z celkového počtu 38 měřicích stanic došlo v roce 2010 v ČR k překročení imisního limitu na 12 měřicích stanicích (32 %), například v Brně, Třinci, Přerově, Bohumíně, Zlíně nebo Ostravě, přičemž znečištění v lokalitě Moravskoslezský kraj se blíží až dvojnásobku stanoveného imisního limitu.

²⁶ Řízení o porušení *Smlouvy o založení ES* č. 2008/2186.

²⁷ Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 07/02 – *Finanční prostředky v oblasti ochrany ovzduší* byl zveřejněn v částce 4/2007 *Věstníku NKÚ*.

²⁸ Do skupiny PAU dále patří například: naftalen, acenaftalen, acenaften, fluoren, fenantren, antracen, fluoranten, pyren.

²⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/50/ES ze dne 21. května 2008 o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu.

Členské státy měly povinnost transponovat ustanovení směrnice 2008/50/ES do národních právních předpisů v termínu do 10. června 2010. ČR uvedený termín nedodržela, proto v červenci roku 2010 zahájila EK řízení o porušení smlouvy³⁰ podle čl. 258 *Smlouvy o fungování EU* z důvodu nesplnění povinností, které byly směrnicí uloženy, a v listopadu roku 2010 vydala odůvodněné stanovisko ve věci nesdělení opatření pro provedení směrnice do vnitrostátního práva. ČR provedla transpozici směrnice po více než devíti měsících od uplynutí dvouleté transpoziční lhůty až v březnu roku 2011³¹.

3. Emisní stropy a plnění požadavků legislativy Evropské unie

Emisní stropy určuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/81/ES ze dne 23. října 2001 o národních emisních stropích pro některé látky znečišťující ovzduší. Cílem směrnice je omezit emise znečišťujících látek a prekurzorů ozonu (oxidů dusíku a těkavých organických sloučenin) za účelem zlepšení ochrany životního prostředí a lidského zdraví, a to stanovením národních emisních stropů, kdy se roky 2010 a 2020 berou jako směrné. Členské státy měly omezit nejpozději do roku 2010 své roční emise znečišťujících látek (oxidu siřičitého, oxidů dusíku, těkavých organických sloučenin a amoniaku) na množství, jež nepřekročí emisní stropy uvedené v příloze směrnice, a dále měly zajistit, aby tyto emisní stropy nebyly v žádném roce po roce 2010 překročeny. Přestože ČR plní již od roku 2002 národní emisní stropy znečišťujících látek, dochází lokálně v případě oxidu siřičitého a oxidů dusíku k překračování emisních limitů.

III. Skutečnosti zjištěné u příjemců podpory

Kontrola prověřila 15 projektů podpořených v rámci prioritní osy 2 OPŽP s celkovými náklady ve výši 182,21 mil. Kč. Projekty se týkaly například výměny zdrojů vytápění nebo pořízení či zlepšení technologií pro snižování emisí znečišťujících látek z průmyslových výrobních zařízení.

Kontrolou NKÚ byly zjištěny v jednom případě nedostatky v oblasti zadávání veřejných zakázek (nedodržení zásady rovného zacházení při výběru dodavatele), ve dvou případech bylo zjištěno nesprávné účtování o poskytnuté dotaci a v několika případech méně významné nedostatky týkající se obsahu monitorovacích zpráv.

IV. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrolní akce byla zaměřena na čerpání peněžních prostředků určených na zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí. V období 2003–2010 bylo z veřejných prostředků a prostředků Evropské unie na tuto oblast vyčerpáno 5 503,01 mil. Kč (bez prostředků OPŽP). MŽP do doby ukončení kontroly NKÚ nevyhodnotilo ekologické dopady podpory na celkové zlepšení stavu ovzduší v ČR.

Na prioritní osu 2 OPŽP zaměřenou na zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí je pro období 2007 až 2013 alokováno celkem 18 065,70 mil. Kč. Po téměř čtyřech letech¹² od začátku realizace OPŽP činil podíl podpory pro schválené projekty pouze 1 512,18 mil. Kč (tj. 8,37 % z celkové alokace). Podíl podpory projektů s vydaným kladným rozhodnutím o poskytnutí dotace dosahuje pouze 427,81 mil. Kč (2,37 %) a podíl podpory finančně ukončených (proplacených) projektů činí 58,82 mil. Kč (tj. 0,33 % z celkové alokace).

30 Řízení o porušení *Smlouvy o založení ES* č. 2010/0445.

31 Nařízením vlády č. 42/2011 Sb. ze dne 2. února 2011, kterým se mění nařízení vlády č. 597/2006 Sb., o sledování a vyhodnocování kvality ovzduší, s účinností od 15. března 2011.

Důvodem nízkého čerpání peněžních prostředků prioritní osy 2 OPŽP je stávající podoba zákona o ochraně ovzduší; chybí účinné nástroje, které by motivovaly znečišťovatele k potřebným investicím do zlepšování kvality ovzduší. Pravidla veřejné podpory jsou navíc ze strany Evropské komise nastavena tak, že převážnou část investice musí znečišťovatelé hradit z vlastních zdrojů, což bez dostatečně účinného zákona o ochraně ovzduší nejsou ochotni provádět. Z devíti projektů týkajících se velkých znečišťovatelů (uvedených v tzv. indikativním seznamu velkých projektů prioritní osy 2 OPŽP) se doposud realizuje pouze jeden. Novela zákona, resp. nový zákon, o ochraně ovzduší, které by měly stávající nepříznivý stav napravit, nebyly do doby ukončení kontroly NKÚ přijaty. Novelu zákona, resp. nový zákon, o ochraně ovzduší, nepředložilo MŽP ve stanoveném termínu, tj. do konce roku 2008, jak stanovilo usnesení vlády ČR č. 630/2007, ale až v lednu roku 2011.

MŽP spolu se SFŽP provedlo teprve v roce 2010 dílčí kroky z hlediska nastavení pravidel podpory prioritní osy 2 OPŽP s cílem zvýšit počet předkládaných žádostí. Přesto reálně hrozí nedočerpání alokovaných peněžních prostředků z EU. MŽP musí k odvrácení tohoto rizika přijmout podstatné změny v nastavení a zaměření podpory projektů.

Nečerpání peněžních prostředků na ochranu ovzduší je alarmující, neboť ČR neplní většinu imisních limitů stanovených EU (především jde o limity částic PM_{10} , částic $PM_{2,5}$, benzenu, oxidu dusičitého a benzo(a)pyrenu). Z důvodu neplnění těchto limitů mohou být ze strany Evropské komise nově či opětovně (oxid siřičitý a částice PM_{10}) zahajována řízení o porušení smlouvy podle čl. 258 *Smlouvy o fungování EU*, která mohou vést až k uložení sankcí. Skutečností je, že nedostatečná kvalita ovzduší představuje zvýšená zdravotní rizika. Znečišťující látky způsobují mimo jiné alergie, onemocnění dýchacího ústrojí, choroby srdce a cév a jsou toxické a karcinogenní pro velkou část populace žijící v oblastech znečištění.

Z dokumentací operačních programů MŽP a Ministerstva dopravy vyplývá, že indikátor expozice obyvatelstva nadlimitním koncentracím PM_{10} (tj. procento obyvatel ČR žijících na území, kde byly překročeny limity znečištění ovzduší pro PM_{10}) obsahuje OPŽP i operační program *Doprava*. Porovnáním cílové hodnoty indikátoru obou operačních programů mezi roky 2007 a 2015 bylo zjištěno, že zatímco v OPŽP je uveden pokles hodnoty indikátoru z 66 % na 60 %, v cílech operačního programu *Doprava* je uvedeno snížení na 50 %. Tato skutečnost zpochybňuje objektivitu stanovení cílových hodnot ukazatelů znečištění ovzduší.

11/06

Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané správy národních parků

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/06¹. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Zdeněk Brandt.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s peněžními prostředky a majetkem státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané správy národních parků.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2009 a 2010, v případě věcných souvislostí i období předchozí, resp. období do ukončení kontroly.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo životního prostředí, Správa Krkonošského národního parku, Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava.

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podalo MŽP, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podáno nebylo.

Kolegium NKÚ na svém XIX. zasedání, konaném dne 5. prosince 2011,

schválilo usnesením č. 8/XIX/2011

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo životního prostředí (dále též „MŽP“) je orgánem vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí. K zabezpečení řídicí a kontrolní činnosti vlády České republiky koordinuje ve věcech životního prostředí postup všech ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy České republiky. Je odpovědné mj. za koncepci ochrany přírody a krajiny, je ústředním orgánem státní správy pro ochranu přírody a krajiny a ústředním orgánem státní správy pro lesní hospodářství v národních parcích (dále též „NP“).

Národní parky jsou podle zákona č. 114/1992 Sb.² samostatnou kategorií zvláště chráněných území, pro která tento zákon stanoví základní ochranné podmínky a deklaruje, že veškeré jejich využití musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením.

Pod režim zákona č. 114/1992 Sb. byly zahrnuty i oba kontrolované NP, které byly zřízeny před účinností tohoto zákona; Krkonošský národní park (dále též „KRNAP“) je zřízen a podmínky jeho ochrany jsou stanoveny nařízením vlády č. 165/1991 Sb.³, NP Šumava je zřízen nařízením vlády č. 163/1991 Sb.⁴.

1 V rámci této kontrolní akce bylo jako podnět využito 44. usnesení výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí Senátu Parlamentu ČR z 8. schůze konané 29. 4. 2009, kterým tento výbor požádal NKÚ, aby provedl kontrolu hospodaření Správy Národního parku Šumava.

2 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

3 Nařízení vlády č. 165/1991 Sb., kterým se zřizuje Krkonošský národní park a stanoví podmínky jeho ochrany.

4 Nařízení vlády č. 163/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Šumava a stanoví podmínky jeho ochrany.

Odbornou organizací, která má zajišťovat péči o přírodní prostředí na území NP, příp. na dalších vyjmenovaných územích, je správa NP. Za tímto účelem MŽP vydalo zřizovací listiny a ke dni 27. června 1991 zřídilo příspěvkovou organizaci Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava (dále též „Správa NP Šumava“) a ke dni 30. března 1995 příspěvkovou organizaci Správa Krkonošského národního parku (dále též „Správa KRNP“).

Poslání kontrolovaných NP je podle obou nařízení vlády prakticky stejné. Ochrana přírodního prostředí i využití území NP jsou v nařízeních vlády zakotveny v obecné rovině a nemají přímou vazbu na konkrétní podmínky a předmět ochrany NP. Např. podle nařízení vlády č. 163/1991 Sb. je posláním národního parku:

„1) ... uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů, jakož i využití území národního parku k turistice a rekreaci nezhoršující životní prostředí.

2) Hospodářské a jiné využití národního parku musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů podle odstavce 1.“

Pozn.: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Hospodaření s peněžními prostředky

a) Rozpočty a výsledky hospodaření správ národních parků

Zákonem č. 475/2008 Sb.⁵ a zákonem č. 487/2009 Sb.⁶ byly schváleny ukazatele státního rozpočtu mj. i pro kapitolu 315 – *Ministerstvo životního prostředí*. MŽP stanovilo příspěvek na provoz a další ukazatele příspěvkovým organizacím – správám národních parků.

U obou kontrolovaných správ NP došlo mezi roky 2009 a 2010 k významnému snížení prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu. Protože rozpočet příspěvkových organizací musí být podle zákona č. 218/2000 Sb.⁷ vyrovnaný, byl potřebný objem finančních prostředků nahrazen plánovanými zvýšenými tržbami za prodej dřeva, viz tabulka č. 1. Posláním NP však není těžba dřeva za účelem prodeje.

Tabulka č. 1: Vybrané ukazatele NP a jejich správ

Národní park	Rozloha ha	Příspěvky a dotace správám NP* (v tis. Kč)		Rozdíl 2010 – 2009		Tržby dřevo (v tis. Kč)		Rozdíl 2010 – 2009	
		2009	2010	Kč	%	2009	2010	Kč	%
KRNAP	36 327	241 463	195 607	-45 856	-19	70 010	116 691	+46 681	+67
NP Šumava	68 064	304 844	220 118	-84 726	-28	249 631	364 512	+114 881	+46

Zdroj: materiály MŽP.

* Součet prostředků po úpravách v průběhu roku včetně prostředků poskytnutých z dotačních programů.

⁵ Zákon č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2009.

⁶ Zákon č. 487/2009 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2010.

⁷ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

b) Dotační programy

MŽP významně snížilo objem účelových dotací z programů pro obě správy NP v roce 2010 oproti roku 2009 – u Správy KRNAP z 50 425 tis. Kč na 30 437 tis. Kč a u Správy NP Šumava z 93 776 tis. Kč na 40 850 tis. Kč.

Dotační programy MŽP jsou natolik široce koncipovány, že je možné stejnou činnost v NP financovat z různých programů. Např. správy NP čerpají dotace na šetrné přibližování dřevní hmoty jak z *Programu péče o krajinu*, tak z *Programu podpory obnovy přirozených funkcí krajiny* (ev. č. 115 160) a zároveň i z programu 115 010 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny systému řízení resortu Ministerstva životního prostředí*.

Tento stav také umožňuje i jedinou investiční akci v NP souběžně dotovat ze dvou rozdílných programů. Byly zjištěny dva případy (celkové dotace 4 667 tis. Kč), kdy pro financování jediné akce bylo zpracováno více dotovaných projektů. Např. na investiční akci Správy KRNAP zaměřenou na rekonstrukci turistického chodníku byly schváleny dva projekty, které mají shodný výstup. Jeden z projektů je financován z programu 115 120 – *Podpora zlepšování stavu přírody a krajiny*, který naplňuje v oblasti programového financování prioritní osu 6 operačního programu *Životní prostředí*. Druhý projekt je součástí výše zmíněného programu 115 010. V podmínkách žádného z uvedených programů MŽP neuvadlo zákaz podpory akce z dalšího programu. **MŽP touto kombinací programů účelově zajistilo úplné financování akce z dotací, tj. bez finanční spoluúčasti jím zřízené státní příspěvkové organizace.**

2. Hospodaření s majetkem

a) Evidence a účtování majetku

Kontrolou bylo zjištěno, že kontrolované správy NP neúčtovaly v roce 2009 a 2010 o pohybech majetku vždy správně a úplně:

- Správy NP neúčtovaly v roce 2009 a 2010 o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, do období, s nímž tyto časově a věcně souvisely, a nepostupovaly tak v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb.⁸ Správa NP Šumava ke dni 31. prosince 2009 nezaúčtovala do účtové skupiny 02 dokončenou stavbu *Cyklostezka Gerlova Huť III. úsek* v celkové hodnotě 29 900 tis. Kč, která byla uvedena do užívání dne 19. listopadu 2009. Ke dni 31. prosince 2010 nezaúčtovala do účtové skupiny 01 a 02⁹ dlouhodobý majetek ve výši 4 320 tis. Kč, který již byl fyzicky využíván. Správa KRNAP neúčtovala o pořízení pozemků dle podaného návrhu na vklad do katastru nemovitostí ke dni jeho podání katastrálnímu úřadu. Podaný návrh na vklad do katastru nemovitostí v roce 2009 s uvedenou kupní cenou pozemků ve výši 120 000 tis. Kč zaúčtovala až v následném účetním období – v roce 2010.
- Správy NP neúčtovaly na podrozvahových účtech najatý majetek, o kterém se neprovádějí účetní zápisy v deníku nebo hlavní knize, a nepostupovaly tak v letech 2009 a 2010 v souladu s § 13 zákona č. 563/1991 Sb. Správa KRNAP měla k dispozici pouze soupis najatého majetku, od 1. ledna 2011 však již nově najatý majetek účtuje na podrozvahových účtech.
- Správa NP Šumava nezjistila skutečný stav majetku, neboť při inventarizaci k 31. prosinci 2009 a k 31. prosinci 2010 neověřila, zda skutečný stav majetku odpovídá stavu majetku v účetnictví, čímž porušila § 29 a § 30 zákona č. 563/1991 Sb. Např. dřevní hmotu v objemu celkem 7 730 m³ v 1. zóně ochrany přírody NP Šumava, pro kterou platí zásada ponechání veškerého vytěženého dřeva na místě, v kontrolovaném období Správa NP Šumava nevedla v účetnictví a tyto zásoby neinventarizovala.

⁸ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁹ Účtová skupina 01 – *Dlouhodobý nehmotný majetek*, účtová skupina 02 – *Dlouhodobý hmotný majetek* odpisovaný.

b) Zjištění týkající se evidence v lesním hospodářství

Správa KRNAP pro specifické činnosti v lesním hospodářství dlouhodobě používá komplexní ekonomický informační systém SEIWIN, z toho především modul LVM. Systém představuje soubor aplikací a uživatel nemá problémy s jeho uplatněním a využíváním, zejména při operativním plánování a sledování hospodaření s dřevní hmotou.

Kontrolou bylo dále zjištěno, že Správa NP Šumava na rozdíl od Správy KRNAP používá dva nepropojené informační systémy: informační systém SEIWIN a navíc od roku 2009 speciálně pro její potřeby vytvořený účelový informační systém o lesní výrobě – LesIS. Původním záměrem LesIS bylo využití na zadávání veřejných zakázek malého rozsahu (tzv. minitendry), postupně byl LesIS rozšiřován o další úlohy zdvojující funkce některých částí SEIWIN.

LesIS však není integrován do ekonomického informačního systému SEIWIN, neboť byl vyvíjen zcela nezávisle. Výstupem z LesIS je podle územních pracovišť sumarizovaný měsíční převod pohybu dřeva v technických jednotkách. Tato data jsou pak manuálně vkládána do systému SEIWIN. Použitý způsob přenosu dat nese zvýšené riziko výskytu chyb. Např. údaje o zásazích prováděných v 1. zóně, které jsou evidovány v LesIS, nebyly do SEIWIN vkládány, a tudíž ani zásoby dřevní hmoty k zetlení nebyly zaúčtovány, vykázány a inventarizovány.

c) Zjištění týkající se sanitárních zásahů

V obou NP je část vytěženého dřeva ponechávána jako dřevní hmota k zetlení. Důvodem je uchování přírodní rovnováhy, co nejširší druhová rozmanitost a postupné přiblížení lesních ekosystémů k přirozeným společenstvím. Kontrolou bylo zjištěno, že v rámci NP Šumava bylo v kontrolovaném období vytěženo 665 969 m³ dřevní hmoty. K zetlení bylo ponecháno celkem 121 985 m³, což představuje 13,2 % v roce 2009 a 22,8 % v roce 2010 vytěžené dřevní hmoty.

Vnitřní předpis Správy NP Šumava, navazující na plán péče o NP schválený MŽP, stanoví minimální objem dřevní hmoty ponechané k zetlení v jednotlivých územích. Kontrolou bylo zjištěno, že tento minimální objem nebyl ve všech případech dodržován. V porostech s příslušným způsobem hospodaření (managementem) nebylo v rámci zásahů za rok 2010 ponecháno požadované množství dřevní hmoty k zetlení. Ve třech porostech 2. zóny, kde mělo být ponecháno 30 % dřevní hmoty k zetlení, bylo ponecháno pouze 8,8 % a v osmi porostech, kde mělo být ponecháno 10 % dřevní hmoty k zetlení, zůstalo pouze 2,4 %. Záměry podle *Plánu péče o NP Šumava 2001–2010* tak nebyly naplňovány.

Zásahy prováděné v 1. zónách NP a chráněných krajinných oblastí jsou finančně náročné s ohledem na ochranné podmínky tohoto území. Na území 1. zón spravovaných Správou NP Šumava stálo kácení aktivních kůrovcových stromů v roce 2009 celkem 422 tis. Kč a v roce 2010 celkem 3 883 tis. Kč. Kromě toho byla prováděna asanace kůrovcem napadených stromů – loupání kůry nastojato s náklady na odkornění celkem 2 187 tis. Kč v roce 2009 (průměr 1 460 Kč/strom) a 1 907 tis. Kč v roce 2010 (průměr 1 690 Kč/strom). **Správa NP Šumava neprovedla kontrolu těchto zásahů ani vyhodnocení jejich dopadu na další vývoj v daném prostoru, takže nelze prokázat, který ze zvolených postupů přináší požadovaný efekt.**

3. Výkupy pozemků, převody z Pozemkového fondu ČR a náhrady za újmy

a) Výkupy pozemků

Podle ustanovení § 61 odst. 1 a 2 zákona č. 114/1992 Sb. jsou vlastníci nezastavených pozemků ležících mimo sídelní útvary na území NP povinni v případě jejich zamýšleného prodeje přednostně nabídnout tyto pozemky orgánu ochrany přírody, který na jejich koupi může získat příspěvek ze Státního fondu životního prostředí ČR. Příspěvek přiznává ministr životního prostředí rozhodnutím.

Na výkupy pozemků zvláště chráněných území a jejich ochranných pásem podle ustanovení § 61 zákona č. 114/1992 Sb. může od roku 2006 Správa KRNAP dle vydaných rozhodnutí ministra čerpat 205 157 000 Kč. Do 31. prosince 2010 vyčerpala ze Státního fondu životního prostředí ČR 157 907 488 Kč. Správa NP Šumava může od roku 2006 čerpat celkem 25 970 066 Kč, do 25. srpna 2010 skutečně čerpala 25 430 396 Kč. Čerpání není v obou případech ještě ukončeno.

b) Převody z Pozemkového fondu ČR

Kontrolou bylo ověřováno splnění opatření z kontrolní akce NKÚ 06/17 – *Majetek státu a finanční prostředky poskytnuté na činnost národních parků a dalších chráněných území* (kontrolní závěr zveřejněn v částce 1/2007 *Věstníku NKÚ*). Ministr životního prostředí měl podle usnesení vlády ČR ze dne 18. dubna 2007 č. 402 projednat s ministrem zemědělství převedení práva hospodaření s pozemky, které se nacházejí ve zvláště chráněných územích a vyžadují zvláštní ochranu podle ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. a zákona č. 95/1999 Sb.¹⁰ Jednalo se o převod pozemků z Pozemkového fondu ČR (dále též „PF ČR“) na příslušné správy národních parků a Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR.

Z dokumentů obdržených od MŽP vyplývá, že obě ministerstva tuto záležitost projednala, skutečností ale zůstává, že do ledna 2011 doposud nebylo z PF ČR převedeno 5 321 ha pozemků, které se nacházejí ve zvláště chráněných územích po celé ČR, vyžadují zvláštní ochranu podle zákona č. 114/1992 Sb. a které MŽP od PF ČR požaduje. Na území NP Šumava se však v posledním desetiletí zvýšil majetkový podíl obcí, což se může projevit i zvýšením finančních náhrad (viz dále). **V letech 2000–2009 se vydáním pozemků v souladu se zákonem č. 172/1991 Sb.¹¹ zvýšilo vlastnictví obcí v NP na 6 526 ha, tj. 9,5 % výměry NP. Před rokem 2000 obce vlastnily 1 960 ha, tj. 2,9 % výměry NP Šumava (Plán péče o NP Šumava 2001–2010).**

c) Náhrady za újmy vzniklé omezením zemědělského nebo lesního hospodaření

Podle ustanovení § 58 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. lze vlastníku zemědělské půdy nebo lesního pozemku nebo nájemci, který tyto pozemky oprávněně užívá, finančně nahradit újmu vzniklou v důsledku omezení vyplývajících z tohoto zákona. Podrobnosti k poskytování náhrad jsou uvedeny ve vyhláškách, kterými se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního nebo zemědělského hospodaření.

V letech 2009 a 2010 byla finanční náhrada z prostředků státního rozpočtu poskytnuta pouze Správou NP Šumava jako příslušným orgánem ochrany přírody na území NP. Finanční náhrady prostřednictvím Správy KRNAP za uvedené období nebyly poskytnuty.

Žádosti jednotlivých dotčených subjektů zpracovala a předala Správa NP Šumava MŽP. Náhrady byly v roce 2009 čerpány čtyřmi subjekty (z toho dvě obce, jeden státní podnik a jedna fyzická osoba), v roce 2010 šesti subjekty (z toho tři obce, jeden státní podnik a dvě fyzické osoby). Pouze jeden subjekt získal finanční náhradu za ztížené zemědělské hospodaření, ostatní náhrady se týkaly lesního hospodaření. **Finanční náhrady proplacené Správou NP Šumava měly v letech 2006–2010 výrazně stoupající trend.**

¹⁰ Zákon č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby.

¹¹ Zákon č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí.

Tabulka č. 2: Proplacené náhrady za ztížené lesní a zemědělské hospodaření (v Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Proplaceno	182 330	497 174	13 029 390	17 218 536	19 193 241

Zdroj: materiály MŽP.

Nejvýznamnější příjemci finančních náhrad byly dvě obce – v roce 2009 a 2010 přijaly celkem 12 128 541 Kč (tj. 70 % náhrad), resp. 15 346 416 Kč (tj. 80 %).

4. Zóny ochrany přírody, plány péče o NP a management lesních ekosystémů NP

Podle zákona č. 114/1992 Sb. ve znění účinném od 1. ledna 2000 stanoví MŽP vyhláškou vymezení a změny jednotlivých zón ochrany přírody. Kontrolou bylo zjištěno, že v době, kdy MŽP poprvé zonaci obou kontrolovaných NP provedlo, nevyžadoval zákon č. 114/1992 Sb. stanovení zón ochrany přírody vyhláškou. MŽP předložilo ke kontrole dokument k vymezení zón ochrany přírody NP Šumava, odkazující na 56 prvních zón, tj. stav před rokem 1995. **V Plánu péče o NP Šumava 2001–2010 je však vymezeno 135 ostrůvků 1. zóny.** (Mapy NP Šumava s vyznačenou zonací jsou v příloze.) **Tato fragmentace neodpovídá mezinárodně uznávaným standardům a způsobům péče o chráněná území a již v roce 2002 tento stav kritizovala mezinárodní mise expertů.**¹² Od r. 2004 byly předkládány návrhy na změnu; žádná úprava však dosud provedena nebyla. K vymezení zón KRNAP nepředložilo MŽP žádný doklad, ani ve formě rozhodnutí. **Tento stav je možné hodnotit jako negativní, protože zóny ochrany přírody jsou významným rámcem, od kterého se mají odvíjet zásady hospodaření i ochrana území NP.**

Dle zákona č. 114/1992 Sb. je plán péče o zvláště chráněné území a jeho ochranné pásmo odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření k zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody, pro fyzické ani právnické osoby není závazný. Zpracování a schválení plánů péče o NP zajišťuje MŽP.

Kontrola NKÚ byl předložen *Plán péče o NP Šumava 2001–2010*. Podle MŽP byl nový plán péče o NP Šumava připravován v letech 2008–2010 tak, aby mohl platit od začátku roku 2011. V průběhu roku 2010 byly ministrem životního prostředí pozastaveny přípravy plánu péče s tím, že je třeba nejdříve řešit zásadní otázky NP Šumava, např. nové vymezení zonace a základní způsoby péče o předmět ochrany NP. Protože existence platného plánu péče je mj. podmínkou pro zajišťování nezbytných činností správ NP, zahájilo MŽP práce na prodloužení dosavadního plánu péče ještě před ukončením jeho platnosti. Teprve 10. srpna 2011 byla platnost *Plánu péče o NP Šumava 2001–2010* prodloužena na období 2011–2013, do té doby Správa NP Šumava neměla platný plán péče. Plány péče pro oba kontrolované NP přitom obsahují řadu detailních podmínek k managementu lesních ekosystémů, resp. k těžbě dřeva.

Bezzásahové území je specifickou kategorií pro bezzásahový management ve vztahu ke kůrovci v konkrétních podmínkách dané oblasti a není součástí systému zonace ochrany přírody. Zonace rozčleňuje území z hlediska jeho přírodní hodnoty a určuje stupeň ochrany. Naproti tomu managementové režimy přímo popisují, jaký způsob péče může být v konkrétních lokalitách realizován. Podle zákona č. 114/1992 Sb. je 1. zóna NP charakterizována jako přísně přírodní.

¹² Zpráva o misi IUCN/WCPA do Národního parku Šumava, Česká republika, září 2002.

Ve skutečnosti neplatí, že v celé 1. zóně se nezasahuje vůbec, naproti tomu bezzásahová území jsou i v 2. zóně. Podle *Plánu péče o NP Šumava 2001–2010* se v 1. zóně (8 807 ha) nachází 479 ha bezzásahového území, což činí cca 5 % celkové výměry 1. zóny. Ve 2. zóně (55 885 ha) je výměra bezzásahového území téměř dvojnásobná – 847 ha.

5. Rozhodnutí a výjimky podle zákona č. 114/1992 Sb. týkající se lesních ekosystémů v národních parcích

Režim ve vymezené části NP, např. vylučující těžbu a asanaci napadené dřevní hmoty, příp. přípustná opatření ochrany lesa, se závazně vyhláší rozhodnutími orgánů státní správy ochrany přírody, kterými jsou podle zákona č. 114/1992 Sb. na území NP správy NP a dále MŽP. Správními rozhodnutími jsou stanovena mj. i bezzásahová území. **Takto stanovená bezzásahovost nemusí mít přímou vazbu na existující zóny ochrany přírody nebo na rozdělení území podle typů a variant managementu dle plánů péče o NP.**

V § 22 zákona č. 114/1992 Sb., který se týká lesů NP, je v odst. 1 stanoveno: „... ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody.“ **Do 30. listopadu 2009 byly správy NP oprávněny vydávat rozhodnutí ve věci souhlasu orgánu státní správy ochrany přírody s rozsahem opatření proti působení škodlivých činitelů – hospodářská a správní činnost tak byla soustředěna u jedné organizace.**

Ředitel Správy NP Šumava vydával příkazy, které reagovaly na rozhodnutí státní správy ochrany přírody a krajiny, tj. Správy NP Šumava. Během roku 2009 Správa NP Šumava vydala na základě příkazu ředitele 10 protokolů, v roce 2010 pak 107 protokolů. Tyto příkazy a protokoly jsou interní řídicí akty Správy NP Šumava, nejsou tedy vydány ve správním řízení, které umožňuje účast i dalších subjektů. Rozhodnutí Správy NP Šumava o souhlasech se zásahy – případně příkazy ředitele Správy NP Šumava a protokoly – upravují zcela konkrétně činnosti a zásahy na vymezených územích, včetně těžby dřeva, jeho ponechání na zetlení apod. **Systém správních rozhodnutí, příkazů ředitele, protokolů a rovněž výjimek v NP Šumava je značně komplikovaný a málo srozumitelný.**

Od 1. prosince 2009 je podle novely zákona č. 114/1992 Sb. orgánem státní správy oprávněným vydávat souhlasy s použitím ustanovení o zásazích proti škůdcům MŽP, které však zatím žádné rozhodnutí v tomto režimu pro území KRNAP či NP Šumava nevydalo. Správy národních parků doposud postupují např. při zásazích proti kůrovcům podle svých vlastních rozhodnutí – souhlasů jako orgánů státní správy. **Od 1. prosince 2009 sice tato rozhodnutí o souhlasech nemohou správy NP samy sobě vydávat, podle usnesení MŽP¹³ však může tato praxe pokračovat formou rozhodnutí o výjimekách.**

Do 30. listopadu 2009 udělovala výjimky ze zákazů podle § 43 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. mj. na územích NP v každém jednotlivém případě svým rozhodnutím vláda. Od 1. prosince 2009 je orgánem ochrany přírody příslušným k povolení výjimky na území NP v naprosté většině případů jeho správa. V období od 1. prosince 2009 do 31. prosince 2010 Správa NP Šumava využila svou kompetenci a vydala celkem tři rozhodnutí o výjimekách týkajících se zásahů v lesních porostech – všechny byly zaměřeny na použití biocidů. Ve stejném období Správa KRNAP nevydala žádné rozhodnutí o zásazích v lesních porostech.

Úpravou ustanovení § 43 zákona č. 114/1992 Sb. k datu 1. prosince 2009 ve věci výjimek došlo opět ke kumulaci činností správ NP, která byla předtím u souhlasů: **správa NP požádá sama sebe o vydání výjimky, kterou si jako orgán státní správy ochrany přírody může ve správním řízení udělit.**

13 Usnesení MŽP čj. 25240/ENV/11 427/640/11 ze dne 13. 4. 2011.

6. Dohoda s Rakouskou republikou

Dohoda o spolupráci v oblasti ochrany lesa proti šíření lýkožrouta smrkového přes hranice států na území Šumavy mezi Ministerstvem životního prostředí ČR a Spolkovým ministerstvem zemědělství, lesního hospodářství, životního prostředí a vodního hospodářství Rakouské republiky (dále jen „Dohoda“) byla podepsána ve Vídni dne 13. října 2009, vyhlášena byla ve sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 21/2010 Sb.m.s. Dohoda stanoví způsob provádění a rozsah účinných opatření proti dalšímu šíření lýkožrouta smrkového podél společné státní hranice v oblasti mezi Trojmezím a Smrčinou, kde se na české straně nachází NP Šumava a na rakouské straně jsou hospodářské lesy v soukromém vlastnictví. Plněním úkolů stanovených Dohodou se zabývá společný výbor.

V Dohodě bylo stanoveno, že účinná opatření proti šíření lýkožrouta smrkového budou prováděna na českém území v rámci pásu o šířce nejméně 200 m podél společné hranice s malými výjimkami bezzásahových území. Opatření uvnitř pásu na české straně zahrnují loupání stojících kůrovcových stromů, pokládání lapačů a neotrávených lapáků, kácení a asanaci aktivních kůrovcových stromů, asanaci a odkornění vývrátů.

Během roku 2010 bylo předmětem jednání společného výboru rozšíření zásahového území s ohledem na vyhodnocení stavu a účinnosti provedených opatření v roce 2009. Dne 9. května 2011 byl podepsán dodatek k Dohodě, který byl vyhlášen ve sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 67/2011 Sb.m.s. Dodatkem byl především rozšířen pás proti šíření lýkožrouta smrkového na české straně na nejméně 500 m bez jakýchkoli výjimek – na některých místech toto zásahové území uvedenou šíří značně překračuje. **Pás má podle předložených dokumentů zastavit šíření kůrovce na sousední hospodářský les a je obdobného charakteru jako okrajové pásmo okolo jádrové zóny Národního parku Bavorský les,** viz dále.

Rozšířením ochranného pásma se významně zmenšila rozloha území ponechaných přirozenému vývoji podél společné hranice. Zóny ochrany přírody nejsou v této části NP Šumava z hlediska zásahů proti kůrovcům podstatné – hlavním kritériem pro stanovení zásahů proti kůrovcům je vytyčený pás, kde je uplatňován zásahový management.

7. Koncepce národních parků, aktuální přístup MŽP k Národnímu parku Šumava

MŽP předložilo ke kontrole dokument *Program rozvoje národních parků ČR* a jeho zkrácenou verzi *Strategie rozvoje národních parků ČR*. Účelem dokumentů je nově definovat cíle, jejichž naplňování je nezbytné k udržení a zlepšení stavu předmětů ochrany jednotlivých NP, a navrhnout potřebná opatření. Program vychází také ze strategických dokumentů ochrany přírody a krajiny, zejména se odvolává na *Státní program ochrany přírody a krajiny* a *Strategii biologické rozmanitosti ČR*. Jejich datace ke dni 26. listopadu 2010 označuje den, kdy byly pracovní verze materiálů upraveny po projednání v poradě vedení a následné diskusi ve správách NP. Podle MŽP jsou tyto materiály sice připraveny k dalšímu projednání v poradě vedení, do doby ukončení kontroly však poradě vedení MŽP předloženy nebyly.

Je alarmující, že neexistuje žádný schválený koncepční dokument pro rozvoj NP, v důsledku čehož byl v kontrolovaném období vývoj v NP řízen zejména podle aktuálních názorů představitelů MŽP, které na sebe nenavazovaly.

Např. dne 28. července 2011 se ministr životního prostředí formou tiskové zprávy vyjádřil k problematice kůrovce v NP Šumava. Ve svém prohlášení mj. uvedl: „*Šumavu nelze ponechat napospas kůrovci, jak to činili mí zelení předchůdci. Důsledkem je pouze zničení rozsáhlých ploch šumavských lesů, tedy poškození nejen soukromého, obecního a státního majetku, ale hlavně přírody jako takové. Jsem přesvědčen, že s kůrovcem musíme rozumně bojovat, ne ho*

chránit. Naopak – chránit máme šumavskou přírodu, a to před každým a vším, co ji ničí. Plně chápou a rozumím rozhořčení místních lidí i jejich volených zástupců.“ Tento postoj se výrazně liší od vyjádření ministrů životního prostředí a dalších zástupců resortu po většinu kontrolovaného období 2009–2010.

Ať bude péče o NP Šumava založena na jakémkoli principu, je nutné, aby byl tento koncept začleněn do obecně závazného právního předpisu, resp. předpisů. **Absencí jednoznačně definovaného cílového stavu, tj. stavu, který má být v NP Šumava dosažen nebo zachován, vzniká prostor pro časově omezené a diametrálně odlišné záměry prosazované momentální politickou reprezentací. Definice cílového stavu by měla být výsledkem odborné a politické diskuse, přičemž je nutné zahrnout všechny aspekty ochrany území. Neujasněná a měnící se koncepce představuje riziko nehospodárného vynakládání peněžních prostředků státu.**

Z vystoupení ministra životního prostředí v roce 2011 (např. záznam z jednání se zástupci obcí v Srní, březen 2011) vyplývá, že za stěžejní úkol považuje MŽP přípravu zákona o NP Šumava. Podle ministra byla na MŽP ustavena pracovní skupina, která jedná relativně často, ale žádný termín, ani dílčí, není stanoven. Avšak podle informace MŽP zatím nebyl vytvořen materiál, který by byl na interní úrovni MŽP projednán nebo schválen, proto ani žádný dokument nebyl předložen kontrole. Principy zákona uvedl ministr životního prostředí na jednání zainteresovaných subjektů dne 24. srpna 2011. **Zásady péče o předmět ochrany v NP Šumava i způsoby hospodaření by měly být podle ministra stanoveny závazně v zákoně, aby byl koncept NP dlouhodobý a neměnil se s výměnou ministrů.**

Ustálená koncepce a právně zakotvený přístup k péči o předmět ochrany v NP jsou typické pro NP Bavorský les, sousedící s NP Šumava. NP Bavorský les má závazně stanoven cílový stav – do roku 2027 v ucelené I. bezzásahové zóně (na min. 75 % plochy celého NP) ponechat přírodu přirozenému vývoji a v okrajovém pásu širokém min. 500 m na styku se soukromými hospodářskými lesy pak důsledně a účinně zasahovat. V roce 1983, kdy vznikly po vichřici větší polomové plochy, nebyly zpracovány polomy v ucelené jádrové zóně. Již tehdy bylo rozhodnuto formou obecně závazného právního předpisu o směřování většiny NP k přirozenému vývoji lesů, které trvá dodnes. V jádrovém území je již znatelná samovolná obnova horského lesa.

V současnosti je na převážné části území NP Bavorský les uplatňován bezzásahový režim, stromy napadené kůrovcem se nekácí a nepoužívá se ani chemická asanace. Feromonové lapače jsou využívány pouze pro monitoring. Zásahy při napadení kůrovcem či polomech se týkají pouze okrajového (nárazníkového) pásu. Podmínky obou sousedních NP nejsou sice srovnatelné (rozloha, přírodní činitele, vlastnické poměry, výchozí skladba lesa apod.), inspirativní je však jednoduchý, stabilní a závazný koncept NP Bavorský les.

III. Shrnutí

Součet peněžních prostředků státu poskytnutých oběma kontrolovaným správám NP v letech 2009–2010 formou příspěvků na provoz a účelových dotací činil 962 032 tis. Kč. Obě správy získaly prodejem dřeva v tomtéž období celkem 800 844 tis. Kč.

Součet příspěvků na provoz a účelových dotací ze státního rozpočtu mezi roky 2009 a 2010 u obou kontrolovaných správ národních parků výrazně poklesl, u Správy KRNP z 241 463 tis. Kč na 195 607 tis. Kč, u Správy NP Šumava z 304 844 tis. Kč na 220 118 tis. Kč. Tento rozdíl byl v roce 2010 nahrazen zvýšenými tržbami za prodej dřeva, zejména u Správy NP Šumava. Posláním NP však není těžba dřeva za účelem prodeje. Proto je otázkou, zda mají být národní parky spravovány formou příspěvkových organizací.

V NP Šumava byly v souladu s příslušnými předpisy vydávány pozemky zejména obcím, takže na území tohoto NP bylo vlastnictví obcí výrazně posíleno. Poměrně významné částky (19 193 tis. Kč v roce 2010) byly v působnosti Správy NP Šumava propláceny jako náhrady za újmy vzniklé omezením zemědělského nebo lesního hospodaření.

Bezzásahové území ve smyslu zásahů proti škodlivým činitelům je specifickou kategorií a nemá přímou souvislost se zónami ochrany přírody. Podle zákona č. 114/1992 Sb. je 1. zóna NP charakterizována jako přísně přírodní. Ve skutečnosti však přesto neplatí, že v celé 1. zóně se nezasahuje vůbec, naproti tomu bezzásahová území jsou i v 2. zóně. Např. v NP Šumava se v 1. zóně nachází 479 ha bezzásahového území, což činí cca 5 % celkové výměry 1. zóny, ve 2. zóně je výměra bezzásahového území téměř dvojnásobná – 847 ha.

Závazně byl management lesa stanovován formou rozhodnutí ve věci souhlasu orgánů státní správy. Po celé kontrované období, a to i v zásadních věcech (např. při rozhodování, jaký bude na určitém území uplatňován management vč. bezzásahového), postupovaly správy NP většinou podle vlastních správních rozhodnutí. Rovněž o výjimkách ze zákazů mohou rozhodovat od 1. prosince 2009 samy správy NP jakožto orgány státní správy. Nastavení rozhodovacích pravomocí, kdy organizace odpovědná za hospodaření na svěřeném území žádá sama sebe jako orgán státní správy o souhlas nebo výjimku a podle vlastních správních rozhodnutí pak postupuje, vychází z obecně závazných právních předpisů.

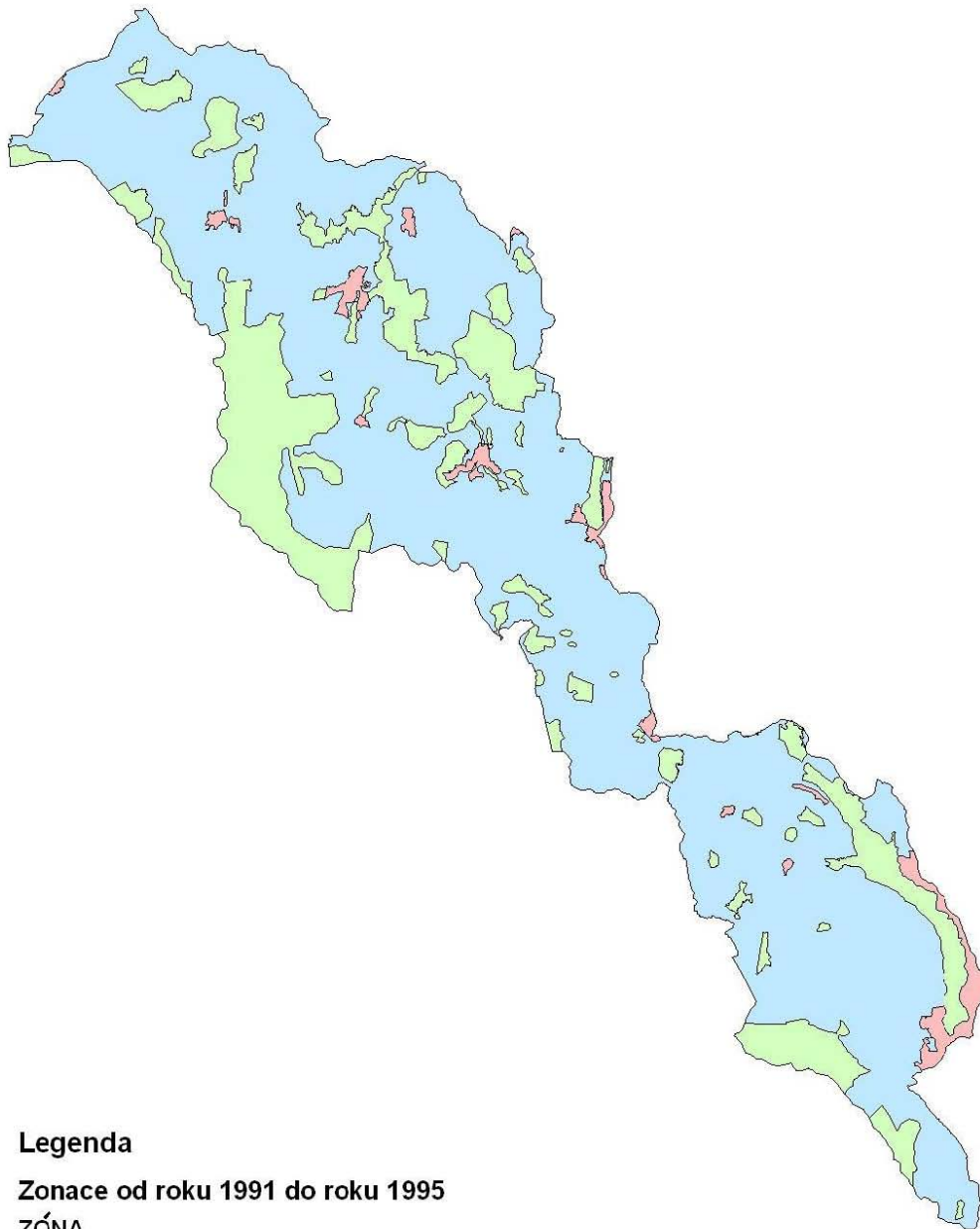
Ponechat spontánnímu vývoji ekosystémů nelze území NP Šumava v pásu podél hranice s Rakouskou republikou, což stanoví mezinárodní dohoda podepsaná MŽP v roce 2009. Šíře tohoto pásu je s platností od 9. května 2011 rozšířena na minimálně 500 m od státní hranice. Smysl dohody je deklarován jako ochrana hospodářského lesa na rakouské straně před lýkožroutem. V 1. zónách, jmenovitě v dříve bezzásahových územích, jsou nyní prováděny zásahy proti kůrovcům.

Neexistuje žádný schválený koncepční dokument pro rozvoj NP, v důsledku čehož byl v kontrovaném období vývoj v NP řízen zejména podle aktuálních názorů představitelů MŽP, které na sebe nenavazovaly.

Aktuální názor MŽP mj. na management lesních ekosystémů v NP Šumava, který se výrazně liší od přístupů MŽP uplatňovaných v předchozích letech, vyplývá zejména ze stanovisek, doporučení a návrhů ministra veřejně prezentovaných v roce 2011.

Obecně závazné právní předpisy upravují pouze rámcově ochranné podmínky a neobsahují specifika jednotlivých NP – posláním všech národních parků v ČR je prakticky stejné. Na příkladu NP Šumava je zřejmé, že chybí závazně stanovená dlouhodobá koncepce ochrany přírody v národních parcích, která by obsahovala definici cílového stavu konkretizovanou pro určitý NP a dále postupné a termínované kroky, jak má být tento stav dosažen. Náhled na ochranu přírody, zejména na management lesních ekosystémů, pak podléhal změnám. Neujasněná a měnící se koncepce může vést k nevhodnému vynakládání peněžních prostředků státu. Současné vedení MŽP se přiklání ke stanovení závazné koncepce ochrany přírody v NP Šumava prostřednictvím speciálního zákona platného pouze pro tento park.

Zonace Národního parku Šumava platná od roku 1991 do roku 1995

Legenda

Zonace od roku 1991 do roku 1995

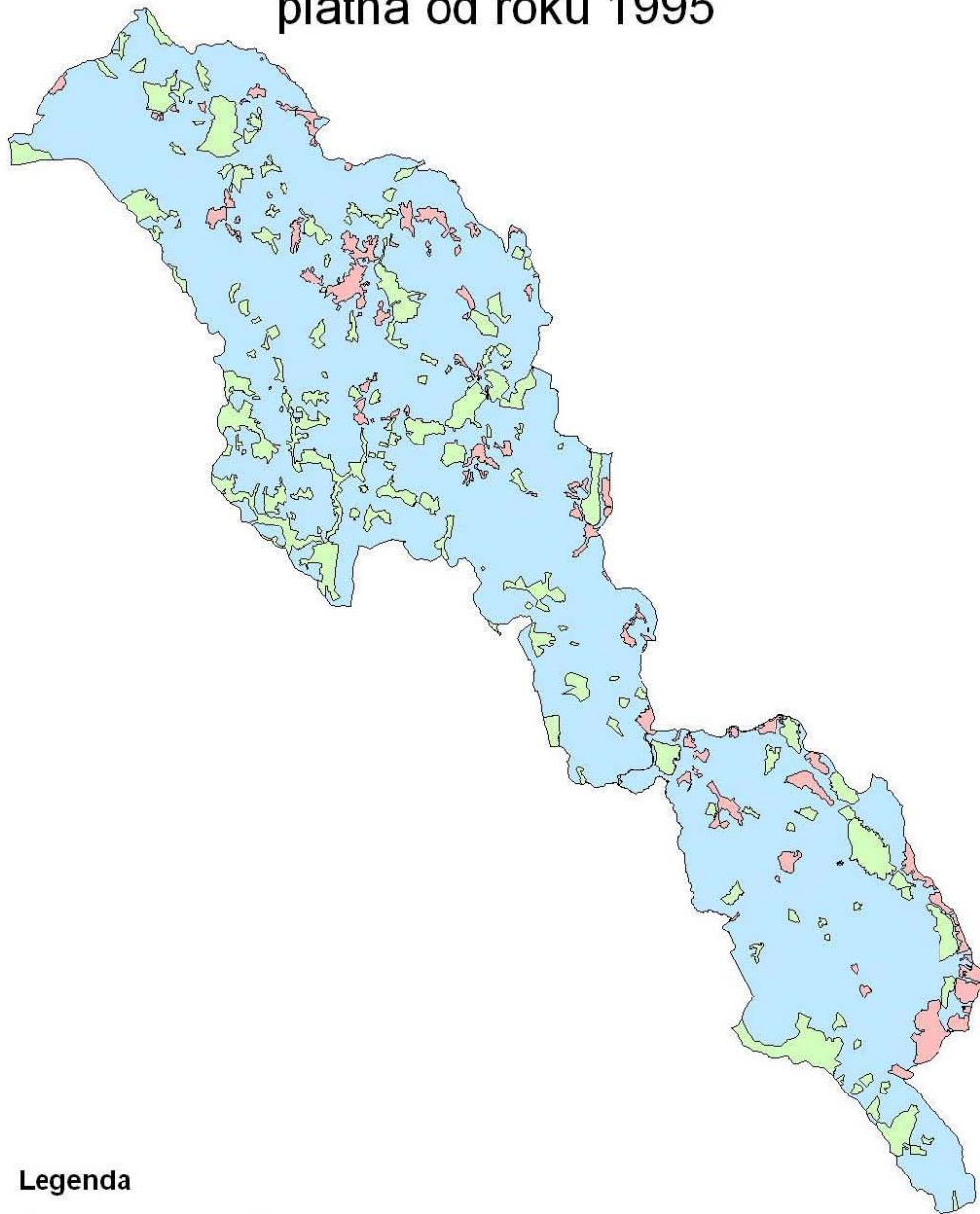
ZÓNA

- I
- II
- III

1:280 000

Zonace Národního parku Šumava platná od roku 1995

Legenda

Zonace od roku 1995

ZÓNA

I

II

III

1:280 000

11/32

Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými je příslušná hospodařit Česká obchodní inspekce

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/32. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Rudolf Kufa.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s peněžními prostředky a majetkem státu, se kterými je příslušná hospodařit Česká obchodní inspekce, včetně ověření příjmů České obchodní inspekce z ukládání sankčních plateb a pokut.

Kontrola byla prováděna v době od dubna 2011 do října 2011.

Kontrolováno bylo období od roku 2008 do roku 2010, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolovaná osoba: Česká obchodní inspekce (dále také „ČOI“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podala ČOI, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách nebylo podáno.

Kolegium NKÚ na svém XIX. zasedání, konaném dne 5. prosince 2011,

schválilo usnesením č. 11/XIX/2011

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Česká obchodní inspekce byla ustanovena zákonem č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci. ČOI je orgánem státní správy podřízeným Ministerstvu průmyslu a obchodu, je organizační složkou státu a účetní jednotkou.

ČOI zajišťuje především dozor nad dodržováním právních předpisů v oblasti ochrany spotřebitele a uvádění výrobků a zboží na vnitřní trh. Za porušení právních předpisů ukládá ČOI kontrolovaným osobám sankční opatření podle zákona (zejména pokuty v blokovém nebo správním řízení).

Rozpočet ČOI byl v kontrolovaném období součástí kapitoly 322 Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Dlouhodobý majetek, se kterým byla ČOI příslušná hospodařit v letech 2008–2010, je uveden v tabulce č. 1. V tabulce č. 2 je uveden přehled příjmů a výdajů ČOI v kontrolovaném období.

Tabulka č. 1 – Stav dlouhodobého majetku ČOI v letech 2008–2010 (v tis. Kč)

Dlouhodobý majetek	Účet	Stav majetku		
		k 31. 12. 2008	k 31. 12. 2009	k 31. 12. 2010*
Software	013	9 004,14	12 373,26	14 276,00
Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	018	5 550,84	9 203,06	0,00
Stavby	021	430 539,85	434 179,62	361 797,00
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	022	49 895,10	47 321,19	50 091,00
Drobný dlouhodobý hmotný majetek	028	34 487,65	33 780,11	0,00
Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	029	96,82	96,82	0,00
Pozemky	031	10 449,17	9 798,98	9 948,00
Umělecká díla a předměty/Kulturní předměty	032	156,51	156,51	131,00
Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	041	2,00	0,00	0,00
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	042	8 008,70	0,00	0,00
CELKEM		548 190,78	546 909,55	436 243,00

Zdroj: rozvaha ČOI.

* K 31. prosinci 2010 uvedeny netto hodnoty.

Tabulka č. 2 – Přehled příjmů a výdajů ČOI v letech 2008–2010 (v tis. Kč)

Výše	2008	2009	2010
Výdaje celkem	296 766,95	312 066,19	303 999,10
z toho:			
Běžné výdaje	292 611,34	302 705,23	297 137,52
Kapitálové výdaje	4 155,61	9 360,96	6 861,58
Příjmy celkem	36 249,70	62 774,73	54 246,11
z toho zejména:			
Přijaté sankční platby/Sankční platby přijaté od jiných subjektů	32 309,14*	39 868,87	36 100,02
Přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady	10 904,81	13 843,49	13 351,41
Příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí	22 100,00	5 053,00	0,00
Příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku	84,00	113,00	128,00

Zdroj: finanční výkaz ČOI.

* Příjmy z pokut a poplatků v roce 2008 byly součástí kapitoly 398 Všeobecná pokladní správa.

Kontrola byla zaměřena na evidenci a nabývání dlouhodobého majetku a nakládání s ním, včetně dodržování stanovených postupů při inventarizaci majetku a závazků, přičemž pozornost byla mj. věnována správnosti, průkaznosti a úplnosti vedení účetnictví. Kontrole bylo podrobeno čerpání výdajů státního rozpočtu, včetně výdajů čerpaných v rámci programového financování, a dodržení postupů při zadávání veřejných zakázek. Dále byly kontrolou ověřeny příjmy a správa pohledávek z titulu uložených pokut a náhrad.

Kontrola bylo podrobeno čerpání peněžních prostředků státního rozpočtu ve výši 95 398 145 Kč a majetek státu v hodnotě 376 407 044 Kč.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Evidence majetku a provádění inventarizací

1.1 Evidence majetku a jeho vedení v účetnictví

Kontrolou vedení majetku v účetnictví u vybraného vzorku účetních případů a kontrolou nabývání majetku bylo zjištěno, že **ČOI nedodržela v letech 2008–2010 obsahové vymezení některých položek dlouhodobého majetku v účetní závěrce** ve smyslu ustanovení § 4 odst. 8 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a vyhlášky č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu, resp. vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky, a nevedla správné účetnictví ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1 a 2 zákona č. 563/1991 Sb., když např. vykázala:

- v roce 2009 pořízení dvou notebooků v pořizovací ceně 18 316 Kč a 33 354 Kč nesprávně na účtu 022 – *Samostatné movité věci a soubory*, majetek v uvedených pořizovacích cenách měl být vykázán na účtu 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek*;
- v roce 2010 pořízení softwaru v celkové hodnotě 689 344 Kč nesprávně na účtu 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek*, majetek v uvedené hodnotě měl být vykázán na účtu 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek*;
- v roce 2009 pořízení projektové dokumentace na stavební úpravy budovy v pořizovací ceně 8 008 700 Kč jako technické zhodnocení této budovy nesprávně na účtu 021 – *Stavby*, přestože k technickému zhodnocení (stavebním úpravám podle výše uvedené projektové dokumentace) vůbec nedošlo a jeho pořízení bylo trvale zastaveno. Náklady na projektovou dokumentaci v uvedené pořizovací ceně měly být účtovány jako zmařená investice do nákladů. Současně ČOI nepostupovala v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. tím, že neúčtovala o zmařené investici do období, s nímž tato skutečnost časově a věcně souvisela, když náklady na pořízení projektové dokumentace neodepsala jako zmařenou investici v roce, v němž bylo rozhodnuto o tom, že stavební úpravy budovy nebudou realizovány, tj. již v roce 2007.

Kontrolou evidence majetku podléhajícího zápisu do katastru nemovitostí bylo zjištěno, že ČOI nepostupovala v souladu s ustanovením § 30 odst. 2 písm. a) zákona č. 563/1991 Sb., když devět staveb a pět pozemků nebylo možné v inventurních soupisech za roky 2008 a 2009 jednoznačně určit.

ČOI nepostupovala v souladu s ustanovením § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), když v zákonné lhůtě od nabytí právní moci kolaudačního rozhodnutí na stavbu garáže a zpevněné plochy neohlásila změnu údajů katastru nemovitostí. V průběhu kontroly bylo z vyjádření ČOI zjištěno, že řízení o povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí probíhá.

1.2 Provádění inventarizace majetku a závazků

Kontrolou provádění inventarizace majetku a závazků bylo zjištěno, že **ČOI v některých případech v roce 2008 a 2009 neprovedla řádně inventarizaci dlouhodobého majetku a pohledávek**, a nepostupovala tak v souladu s ustanoveními § 29 a § 30 zákona č. 563/1991 Sb., neboť např.:

- k 31. říjnu 2008 při inventarizaci nezjistila rozdíl mezi skutečným a účetním stavem dlouhodobého hmotného majetku (dále také „DHM“) ve výši 126 524 Kč ani rozdíl mezi

skutečným a účetním stavem drobného dlouhodobého hmotného majetku (dále také „DDHM“) ve výši 103 374,30 Kč;

- k 31. prosinci 2008 neuvedla v soupisu přírůstků a úbytků DHM za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období technické zhodnocení v hodnotě 908 282 Kč a dále neuvedla v soupisu přírůstků a úbytků DDHM za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období vyřazený majetek v hodnotě 63 237 Kč;
- k 31. prosinci 2008 neprokázala provedení inventarizace zůstatku účtu 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* ve výši 2 000 Kč a zůstatku účtu 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* ve výši 8 008 700 Kč;
- k 31. prosinci 2008 při inventarizaci nezjistila skutečný stav pohledávek na účtu 315.398 – *Pohledávky za rozpočtové příjmy – pokuty v řízení správním* ve výši 16 293 900 Kč (dokladovou inventurou zjištěn stav 16 344 259,34 Kč) a neověřila, zda zjištěný skutečný stav odpovídá stavu pohledávek v účetnictví;
- k 31. prosinci 2009 neuvedla v soupisu přírůstků a úbytků DHM za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období majetek v hodnotě 8 008 700 Kč.

2. Veřejné zakázky

Kontroly bylo podrobeno celkem 15 veřejných zakázek (dále také „VZ“) v celkové hodnotě 42 849 046 Kč s DPH zadáných v kontrolovaném období, z toho dvě VZ zadané jako nadlimitní v otevřeném řízení, pět VZ zadáných ve zjednodušeném podlimitním řízení a osm VZ malého rozsahu (z toho pět zadáných přes elektronické tržiště).

ČOI nepostupovala v procesu zadávání VZ podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, když např. v případě:

- VZ *Provedení účetního auditu České obchodní inspekce* v roce 2008 (veřejná zakázka malého rozsahu) nedodržela ČOI zásadu transparentnosti postupu zadavatele, když hodnotící komise nedoporučila uzavřít smlouvu s žádným z uchazečů o VZ (uchazeči nesplnili zadávací podmínky), přesto ČOI rozhodla o přidělení VZ jednomu z uchazečů, který nesplnil zadávací podmínky, aniž by své rozhodnutí řádně odůvodnila. ČOI nedoložila řádné zdůvodnění rozhodnutí o přidělení VZ, které by poukazovalo např. na závažné systémové nedostatky v účetnictví a odůvodňovalo tak opodstatněnost bezprostředního zadání veřejné zakázky (důvodem pro realizaci účetního auditu byla podle vyjádření ČOI zjištění v interních auditech, žádné zjištěné závažné nedostatky však ČOI nedoložila). Za realizaci auditu ČOI uhradila 1 844 500 Kč. Ze závěrečné zprávy o provedeném auditu vyplynulo, že nebyly zjištěny žádné závažné nedostatky.
- VZ *Podpora při implementaci účinného vnitřního kontrolního systému v ČOI* v roce 2008, VZ *Provádění fyzické ostrahy a služby poskytování informací pro návštěvníky objektu ČOI* v roce 2008 a VZ *Provádění fyzické ostrahy a služby poskytování informací pro návštěvníky objektu ČOI* v roce 2010 nedodržela ČOI povinnost uveřejnit písemnou výzvu k podání nabídek, čímž mj. zamezila možnosti získat nabídky od více zájemců.
- VZ *Provádění fyzické ostrahy a služby poskytování informací pro návštěvníky objektu ČOI* v roce 2008 nedodržela ČOI zásadu zákazu diskriminace tím, že u veřejné zakázky, jejíž předpokládaná hodnota činila cca 1,89 mil. Kč/rok, požadovala v rámci kvalifikačních předpokladů splnění podmínky minimálního obrátu za poslední tři účetní období v hodnotě 50 mil. Kč (za každé účetní období). Taková hodnota byla zcela nepřiměřená ve vztahu k předmětu a rozsahu veřejné zakázky a neodůvodněně omezovala přístup k veřejné zakázce zájemcům, kteří uvedený kvalifikační předpoklad nemohli splnit.
- VZ *Nákup notebooků (G08/49259)* v roce 2008 nedodržela ČOI zásadu zákazu diskriminace tím, že u VZ na dodávku notebooků označila konkrétního výrobce (konkrétní značku), čímž znemožnila přístup k veřejné zakázce dodavatelům poskytujícím notebooky stejných či obdobných parametrů jiného výrobce.

- VZ *Dodávka osobních automobilů pro ČOI (56259/10/0100)* v roce 2010 porušila ČOI zákaz vyzývat opakovaně stejný okruh zájemců, když opakovaně oslovila na dodávku vozidel čtyři stejné dodavatele, aniž by byl tento postup odůvodněn předmětem plnění VZ či jinými zvláštními okolnostmi. U této VZ zároveň ČOI nedodržela lhůtu pro podání nabídek, která neměla být kratší než 15 dní, ve skutečnosti však činila pouze 13 dní.
- VZ *Poskytování konzultací v oblasti informačních technologií* v roce 2010 porušila ČOI zákaz vyzývat opakovaně stejný okruh zájemců, když oslovila na zajištění služeb v oblasti informačních technologií opakovaně tři stejné poskytovatele, aniž by byl tento postup odůvodněn předmětem plnění VZ či jinými zvláštními okolnostmi.

Kontrolou VZ bylo dále zjištěno, že v případě VZ *Podpora při implementaci účinného vnitřního kontrolního systému v ČOI* v roce 2008, VZ *Provádění fyzické ostrahy a služby poskytování informací pro návštěvníky objektu ČOI* v roce 2008 a VZ *Provádění fyzické ostrahy a služby poskytování informací pro návštěvníky objektu ČOI* v roce 2010 oslovovala ČOI zájemce, kteří nemohli splnit kvalifikační předpoklady. ČOI např. stanovila, že uchazeč je povinen prokázat, že jeho obrat za poslední tři účetní období neklesl pod 50 mil. Kč, resp. 20 mil. Kč (za každé účetní období), zároveň však oslovila zájemce, kteří tuto podmínku splnit nemohli (tyto informace bylo možné získat zejm. z povinně uveřejňovaných informací v obchodním rejstříku).

Na základě VZ *Podpora při implementaci účinného vnitřního kontrolního systému v ČOI* uzavřela ČOI smlouvu dne 18. prosince 2008 s cenou za poskytnuté plnění ve výši 4 284 000 Kč. ČOI uhradila částku 178 500 Kč za první měsíc plnění a poté od smlouvy odstoupila. Podle smlouvy měla být fakturace prováděna na základě předkládání měsíčních zpráv o plnění. ČOI nepředložila žádnou měsíční zprávu a ani jinak nedoložila, za jaké plnění uhradila uvedenou částku. ČOI tím porušila rozpočtovou kázeň ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). ČOI dále neodůvodnila potřebu předmětu VZ, tedy potřebu služby podpory při implementaci účinného vnitřního kontrolního systému. VZ o obdobném plnění již nebyla realizována a původní potřeba, kterou však ČOI neodůvodnila, nebyla ničím nahrazena.

ČOI v případě tří VZ opakovaně vyzývala zájemce, o kterých věděla, že v předchozím zadávacím řízení nabídku nepodali:

- V případě VZ *Provádění fyzické ostrahy a služby poskytování informací pro návštěvníky objektu ČOI* v roce 2008 ČOI dvakrát zrušila výběrové řízení a při opakované výzvě opětovně oslovila dva zájemce, kteří v předchozím řízení nabídku nepodali. ČOI v tomto řízení obdržela pouze tři nabídky (od pěti vyzvaných zájemců).
- V případě VZ *Dodávka osobních automobilů pro ČOI (56259/10/0100)* v roce 2010 ČOI opětovně oslovila tři zájemce, kteří v jiném zadávacím řízení na dodávku automobilů realizovaném o dva měsíce dříve nabídku nepodali. ČOI v tomto řízení obdržela pouze dvě nabídky (od pěti vyzvaných zájemců).
- V případě VZ *Poskytování konzultací v oblasti informačních technologií* v roce 2010 ČOI opětovně oslovila dva zájemce, kteří ve výběrovém řízení na zajištění stejných služeb v roce 2008 nabídku nepodali. ČOI v tomto řízení obdržela pouze jednu nabídku (od čtyř vyzvaných zájemců).

Z prověřených skutečností vyplynulo, že v případě osmi kontrolovaných VZ, kdy ČOI vyzývala zájemce k podání nabídky (VZ zadané ve zjednodušeném podlimitním řízení a VZ malého rozsahu /vyjma VZ malého rozsahu zadaných prostřednictvím el. tržiště/), oslovila ČOI celkem 38 zájemců, nabídek však obdržela jen 16 a hodnotila pouze 10 nabídek.

Kontrolou bylo zjištěno, že ČOI nepostupovala při plnění úkolů určených zákonem nejehospodárnějším způsobem v souladu s ustanovením § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., když v procesu zadávání veřejných zakázek nevytvářela podmínky a předpoklady pro hospodárné čerpání peněžních prostředků státního rozpočtu.

3. Čerpání peněžních prostředků státního rozpočtu

3.1 Čerpání běžných výdajů

Kontrolou bylo prověřeno čerpání peněžních prostředků státního rozpočtu na rozpočtových položkách 5166 – *Konzultační, poradenské a právní služby* a 5167 – *Služby školení a vzdělávání* v celkové výši 5 349 710,35 Kč. Předmětem kontroly byly výdaje na externí právní služby (prověřeno sedm smluv o poskytování právních služeb s výdaji ve výši 5 194 415,35 Kč) a výdaje na školení a vzdělávání (prověřeny dvě smlouvy o vzdělávací a konzultační činnosti s výdaji ve výši 155 295 Kč). **Kontrolou bylo zjištěno, že ČOI ve všech devíti případech uzavřených smluv neprokázala provedení výběru poskytovatelů právních služeb a poskytovatelů služeb školení a vzdělávání při dodržení zásad transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb.**

ČOI uzavřela dvě smlouvy o poskytování externích právních služeb, jejichž předmětem bylo mj. vymáhání pohledávek. K vymáhání pohledávek externími advokáty docházelo zejm. v letech 2008 a 2009. ČOI ve svém vyjádření uvedla, že v období 2008–2011 bylo soudní vymáhání pohledávek v působnosti právního útvaru ČOI a v průběhu těchto let nedošlo ke změně v počtu zaměstnanců, která by jakkoliv bezprostředně souvisela se zajišťováním agendy vymáhání pohledávek. Dále ČOI uvedla, že v letech 2010 a 2011 již bylo soudní vymáhání pohledávek fakticky zajišťováno právním útvarem. V roce 2010 ještě ČOI využila služeb externího advokáta (dvě faktury z počátku roku 2010), v roce 2011 byla agenda vymáhání pohledávek již plně zajišťována právním útvarem ČOI. **ČOI neprokázala opodstatněnost najímání externích poskytovatelů právních služeb na vymáhání pohledávek v letech 2008–2010, když v tomto období disponovala právním útvarem, v jehož kompetenci bylo vymáhání pohledávek, a zároveň řádně neodůvodnila svůj postup při najímání externích právních služeb ve stejném období.**

NKÚ provedl kontrolu výdajů realizovaných na základě smluv s jednotlivými poskytovateli právních služeb. Při kontrole věcného plnění bylo v případě jedné smlouvy zjištěno, že ČOI uhradila částku 32 479,71 Kč poskytovateli služeb bez právního důvodu. ČOI tím porušila rozpočtovou kázeň ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb. Předmětná částka představovala související náklady advokáta, které však byly podle smlouvy zahrnuty v již uhrazené smluvní hodinové odměně.

3.2 Výdaje čerpané v rámci programového financování

ČOI čerpala v kontrolovaném období výdaje státního rozpočtu v rámci programového financování z programu č. 122 010 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny systému řízení Ministerstva průmyslu a obchodu – od r. 2008*, čerpání probíhalo prostřednictvím podprogramů č. 122 011 – *Obnova výpočetní techniky* a č. 122 014 – *Obnova materiálně technické základny*. Kontrole byly podrobeny dvě akce: *Provozování ICT ČOI* v roce 2008 (neinvestiční akce) a *Obnova vozového parku ČOI pro rok 2010* (investiční akce).

Předmětem akce *Provozování ICT ČOI* bylo zejména pořizování výpočetní techniky a nákup služeb a energií, přičemž celkem ČOI v rámci akce čerpala 15 882 630,95 Kč. Kontrolou bylo zjištěno, že **cíle stanovené v investičním záměru nebyly konkrétní a měřitelné**. ČOI v investičním záměru uvedla, že bude pokračovat v pořizování výpočetní techniky z oblasti zabezpečení dat, přičemž bude vycházet především z potřeb vzniklých při rozšiřování vybavení sítě. Parametry akce byly stanoveny částkou průměrných nákladů na zajištění služeb, materiálu, oprav či udržování za rok (např. PC, notebooky, tiskárny, brašny – Průměrné neinvestiční náklady na materiál a energie – 510 tis. Kč/rok). **ČOI v závěrečném vyhodnocení akce uvedla parametry, které nebyly předmětem investičního záměru a nebyly ani stanoveny**

správce programu. Kontrolou nebylo možné z uvedených informací ověřit efektivnost čerpání peněžních prostředků státního rozpočtu, neboť nastavení cílů a parametrů akce a provedení závěrečného vyhodnocení akce neumožnilo vlastní vyhodnocení efektivnosti akce.

Předmětem akce *Obnova vozového parku ČOI pro rok 2010* bylo pořízení 11 vozidel, přičemž ČOI v rámci akce čerpala 3 624 819 Kč. ČOI akci zdůvodnila cílem udržet stávající vozový park v provozuschopném stavu tak, aby co nejlépe vyhovoval potřebám ČOI a přitom byl co nejrentabilnější. Cílem bylo nahradit ojetá vozidla, která vykazovala zvýšené finanční nároky na provoz a údržbu. ČOI zpracovala postupně dva investiční záměry vždy až po uzavření smlouvy o věcném plnění týkající se předmětu akce. **ČOI uvedla do investičního záměru údaje o vozidlech a cenách, které vyplývaly z již uzavřených smluv. Indikátory a parametry akce byly ze strany správce programu stanoveny na základě údajů z již uzavřených smluv o věcném plnění (poskytnutých od ČOI), čímž bylo způsobeno, že uvedené ukazatele byly stanoveny formálně bez možnosti posouzení efektivnosti výdajů státního rozpočtu.**

4. Pohledávky z titulu uložených pokut a náhrad

ČOI ukládala pokuty v blokovém nebo správním řízení na základě zákona č. 64/1986 Sb. a na základě dalších právních předpisů, kterými byla dána její působnost.

Kromě uložených pokut ukládala ČOI účastníkům řízení i povinnost hradit náklady řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Dále byla ČOI oprávněna požadovat po kontrolovaných osobách náhradu nákladů vynaložených na provedení rozborů k ověření jakosti a bezpečnosti výrobků (jestliže byla rozbořem zjištěna neodpovídající jakost a bezpečnost výrobků nebo zboží nebo jestliže byla prokázána klamavá obchodní praktika), náhradu nákladů vynaložených na uskladnění zajištěných výrobků nebo zboží (které neodpovídají právním předpisům) a náhradu nákladů vynaložených na zničení zabraných nebo propadnutých výrobků nebo zboží. Přehled příjmů z uložených pokut a přijatých nekapitálových příspěvků a náhrad je uveden v tabulce č. 2.

Pohledávky vzniklé z titulu uložených pokut a náhrad nákladů řízení (tj. příslušenství pokut) byly v rámci tzv. dělené správy vybírány ČOI a vymáhány celními úřady dle zákona č. 64/1986 Sb. V roce 2008 a 2009 byly v rámci dělené správy pohledávky z pokut (včetně náhrad nákladů řízení) uložených dle zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, předávány k vymáhání finančním úřadům.

4.1 Pohledávky z titulu uložených pokut

Při kontrole evidence pohledávek z titulu uložených pokut bylo zjištěno, že ČOI nepostupovala v souladu s ustanovením § 8 odst. 1 a 2 zákona č. 563/1991 Sb., když tyto **pohledávky účtovala v roce 2008 na účtu 315.398 – Pohledávky za rozpočtové příjmy – pokuty v řízení správním nesprávně nebo v nesprávné výši**, a zůstatek tohoto účtu vykazovaný k 31. prosinci 2008 tak neodpovídal skutečné hodnotě těchto pohledávek. Nesprávně zaúčtované pohledávky ČOI postupně opravovala až do ukončení kontroly NKÚ.

4.2 Dělená správa pohledávek z titulu uložených pokut

Kontrolou byl u ČOI ověřován systém dělené správy pohledávek z titulu uložených pokut, které ČOI předávala k vymáhání celním a finančním úřadům. V této souvislosti byly od Generálního ředitelství cel (dále také „GŘC“) vyžádány informace o pohledávkách převzatých od ČOI celními úřady a od Generálního finančního ředitelství (dále také „GFŘ“) byly vyžádány informace o pohledávkách převzatých od ČOI finančními úřady. Poskytnuté informace nebylo možné v rámci kontrolní akce ověřit. GŘC ani GFŘ nebyly kontrolovanými osobami. Přehled hodnoty pohledávek předaných v rámci dělené správy je uveden v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3 – Přehled hodnot pohledávek předaných v rámci dělené správy (v Kč)

	2008	2009	2010	CELKEM
Pohledávky předané ČOI celním úřadům	8 537 000	11 837 500	32 950 200	53 324 700
Pohledávky přijaté celními úřady od ČOI ¹	4 029 500	14 550 850	28 334 700	46 915 050
Pohledávky předané ČOI finančním úřadům	925 000	1 000 000	0	1 925 000
Pohledávky přijaté finančními úřady od ČOI ²	794 500	649 000	0	1 443 500

Zdroj: ČOI.

1 – Odpověď GŘC na žádost o poskytnutí informací.

2 – Odpověď GFŘ na žádost o poskytnutí informací.

Z porovnání podkladů obdržných od ČOI, GŘC a GFŘ vyplynulo, že v jednotlivých letech kontrolovaného období **existovaly rozdíly mezi hodnotou pohledávek předaných ČOI v rámci dělené správy k vymáhání celním a finančním úřadům a hodnotou pohledávek převzatých celními a finančními úřady od ČOI**. Část rozdílů vznikla tím, že ČOI předala pohledávky k vymáhání ke konci kalendářního roku, ale celní úřady tyto pohledávky zaevidovaly až počátkem následujícího roku.

Důvody vykazování rozdílných hodnot pohledávek byly ověřovány u 27 pohledávek převzatých celními úřady v letech 2008–2010. Z ověření vybraného vzorku a z vyjádření ČOI vyplynulo např.:

- V jednom případě byla pohledávka ČOI předána celnímu úřadu k vymáhání, přestože již byla uhrazena.
- V 16 případech evidovaly celní úřady hodnotu pohledávek celkem o 16 000 Kč nižší, než byla jejich hodnota předaná ČOI. Celní úřady u jednotlivých převzatých pohledávek nezaevidovaly hodnotu náhrady nákladů řízení ve výši 1 000 Kč.
- Ve dvou případech evidovaly celní úřady hodnotu pohledávek celkem o 9 000 Kč vyšší, než byla jejich hodnota předaná Českou obchodní inspekcí. ČOI v těchto případech předala k vymáhání pouze neuhrazenou část pohledávky, ale celní úřady zaevidovaly pohledávku v plné výši.

Kontrolou výše uvedeného vzorku bylo dále zjištěno, že ČOI nepostupovala v souladu s ustanovením § 14 odst. 5 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, když **předala 13 pohledávek v hodnotě 160 000 Kč k vymáhání celním úřadům 10 a více měsíců po datu vykonatelnosti**, resp. po prodlení se sjednanou splátkou, a nevytvořila tak předpoklady pro včasné a řádné uplatnění pohledávek.

Kontrolou u ČOI bylo zároveň zjištěno, že příslušné celní úřady vrátily v letech 2009–2010 ČOI devět předaných pohledávek z titulu uložených pokut v hodnotě 706 000 Kč, které nezavedly do evidence. ČOI tyto vrácené pohledávky nevedla v evidenci a až v průběhu kontroly NKÚ předala osm pohledávek zpět příslušným celním úřadům k vymáhání a jednu pohledávku označila za nedobytnou a se zpětnou účinností (k datu předání celnímu úřadu) ji odepsala ze své evidence. **U těchto pohledávek tak nebyly po dobu 9–22 měsíců činěny úkony k jejich vymožení.**

Na základě uvedených informací vznikají pochybnosti o fungování systému dělené správy z hlediska vytváření podmínek a předpokladů pro efektivní uplatňování a vymáhání práv státu.

4.3 Vymáhání pohledávek ČOI

Kontrolou byl prověřen vzorek 26 pohledávek za náhrady nákladů za provedené rozbory a za náhrady nákladů za uskladnění, resp. zničení výrobků nebo zboží z hlediska jejich vymáhání ze strany ČOI.

Kontrolou bylo zjištěno, že ČOI ve třech případech nedohledala spisové materiály o vymáhání pohledávek v hodnotě 107 421,60 Kč a v dalších dvou případech nedoložila doklady prokazující vymáhání pohledávek v hodnotě 118 250 Kč po dobu 51 a 53 měsíců. **ČOI v těchto případech neprokázala, že průběžně sledovala, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky**, a že včasným uplatněním a vymáháním práv státu zajišťovala, aby nedošlo k promlčení nebo zániku těchto práv dle ustanovení § 14 odst. 5 zákona č. 219/2000 Sb.

ČOI v dalších sedmi případech nepostupovala při vymáhání pohledávek v celkové hodnotě 199 212,50 Kč v souladu s ustanovením § 14 odst. 5 zákona č. 219/2000 Sb., když **nečinila žádné úkony směřující k vymožení pohledávek po dobu 20 měsíců a delší.**

5. Uplatňování práva na složení jistoty při výkonu kontrolní činnosti

Vykonává-li ČOI kontrolu na podnět majitele práva duševního vlastnictví nebo jiné osoby, která prokázala právní zájem ve věci, jsou tyto osoby povinny podle ustanovení § 8a zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, složit přiměřenou jistotu za účelem úhrady nákladů dozorového orgánu v případech, kdy kontrolou nebude prokázána oprávněnost podnětu. Kontrole byl podroben vybraný vzorek spisových materiálů ke 106 kontrolám provedeným ČOI, u kterého byly mj. prověřovány podmínky pro složení jistoty.

Kontrolou byly zjištěny tři případy, kdy ČOI provedla kontrolu na podnět majitele práva duševního vlastnictví nebo jiné osoby, která prokázala právní zájem ve věci. ČOI v těchto případech nepožadovala složení přiměřené jistoty ve smyslu uvedeného zákona. Ve dvou případech nebyla prokázána oprávněnost podnětu a v jednom případě nebylo o této skutečnosti do ukončení kontroly NKÚ rozhodnuto.

ČOI ve třech uvedených případech nepostupovala nejehospodárnějším způsobem v souladu s ustanovením § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., neboť nepožadovala složení přiměřené jistoty podle ustanovení § 8a zákona č. 634/1992 Sb., a nezajistila tak možnost uhradit z předmětné jistoty skutečně vynaložené náklady dozorového orgánu na kontrolu prováděnou na základě podnětu v případech, kdy nebyla prokázána oprávněnost tohoto podnětu.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Účetnictví ČOI nebylo v kontrolovaném období správné dle zákona č. 563/1991 Sb., neboť ČOI v některých případech nedodržela obsahové vymezení položek dlouhodobého majetku v účetních závěrkách k 31. prosinci 2008, 31. prosinci 2009 a 31. prosinci 2010.

Inventarizace dlouhodobého majetku a pohledávek v roce 2008 a 2009 nebyla provedena v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. ČOI v některých případech inventarizací nezjistila řádně skutečný stav dlouhodobého majetku a pohledávek nebo neprokázala stav dlouhodobého hmotného majetku stavy fyzické inventury opravenými o přírůstky a úbytky tohoto majetku za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období. Některé inventurní soupisy ČOI neobsahovaly takové skutečnosti, aby bylo možno zjištěný dlouhodobý majetek jednoznačně určit.

ČOI nepostupovala při plnění úkolů určených zákonem nejehospodárnějším způsobem, když v procesu zadávání veřejných zakázek nevytvářela podmínky a předpoklady pro hospodárné

čerpání peněžních prostředků státního rozpočtu. ČOI v některých případech nedodržela základní zásady zadávání VZ, nedodržela povinnost uveřejňovat výzvy k podávání nabídek, vyzývala zájemce, u kterých bylo zřejmé, že nemohou splnit kvalifikační předpoklady, a opakovaně vyzývala k podání nabídky stejné zájemce, aniž by k tomu měla opodstatněný důvod. ČOI v některých případech opakovaně vyzývala zájemce, o kterých věděla, že v předchozím zadávacím řízení s obdobným předmětem plnění nabídku nepodali. V případě osmi kontrolovaných VZ, kdy ČOI vyzývala zájemce k podání nabídky, oslovila celkem 38 zájemců, nabídek však obdržela jen 16 a hodnotila pouze 10 nabídek.

ČOI v případě devíti uzavřených smluv neprokázala provedení výběru poskytovatelů právních služeb a poskytovatelů služeb školení a vzdělávání při dodržení zásad transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb.

ČOI neprokázala opodstatněnost najímání externích poskytovatelů právních služeb na vymáhání pohledávek v letech 2008–2010, kdy v tomto období disponovala právním útvarem, v jehož kompetenci bylo vymáhání pohledávek, a zároveň řádně neodůvodnila svůj postup při najímání externích právních služeb ve stejném období.

Nastavení cílů a parametrů a provedení závěrečného vyhodnocení akce *Provozování ICT ČOI* v rámci programového financování v roce 2008 neumožnilo kontrolou ověřit efektivnost čerpání peněžních prostředků státního rozpočtu. V případě akce *Obnova vozového parku ČOI pro rok 2010* bylo zjištěno, že indikátory a parametry akce byly ze strany správce programu stanoveny na základě údajů z již uzavřených smluv o věcném plnění. Uvedené ukazatele tak byly stanoveny formálně a neumožňovaly posoudit efektivnost výdajů státního rozpočtu.

Z porovnání pohledávek podléhajících dělené správě vyplynulo, že v jednotlivých letech kontrolovaného období existovaly rozdíly mezi hodnotou pohledávek předaných Českou obchodní inspekcí celním a finančním úřadům a hodnotou pohledávek převzatých celními a finančními úřady od ČOI. Tento stav byl mj. způsoben tím, že celní úřady zaevidovaly pohledávky bez jejich příslušenství, nebo tím, že pohledávky zaevidovaly včetně již uhrazené části. Dále byla zjištěna existence pohledávek z titulu pokut uložených ČOI, které nebyly po dobu 9–22 měsíců evidovány ani ČOI ani příslušnými celními úřady, a nebyly tak činěny úkony k jejich vymožení. Tím vznikají pochybnosti o fungování systému dělené správy z hlediska vytváření podmínek a předpokladů pro efektivní uplatňování a vymáhání práv státu.

Kontrolou vymáhání 26 pohledávek ze strany ČOI bylo zjištěno, že ČOI u pěti pohledávek v hodnotě 225 671,60 Kč neprokázala, že průběžně sledovala, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a že včasným uplatněním a vymáháním práv státu zajišťovala, aby nedošlo k promlčení nebo zániku těchto práv. V případě vymáhání sedmi pohledávek v hodnotě 199 212,50 Kč nečinila ČOI žádné úkony směřující k vymožení pohledávek po dobu 20 měsíců a delší.

ČOI nepostupovala nejehospodárnějším způsobem, když nepožadovala složení přiměřené jistoty podle ustanovení § 8a zákona č. 634/1992 Sb., a nezajistila tak možnost uhradit z předmětné jistoty skutečně vynaložené náklady dozorového orgánu na kontrolu prováděnou na základě podnětu v případech, kdy nebyla prokázána oprávněnost tohoto podnětu.

Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu
Ročník XIX (2011)

Vydavatel:

Nejvyšší kontrolní úřad, Jankovcova 2, 170 04 PRAHA 7

Redakce:

Odbor komunikace NKÚ; tel.: 233 045 330, fax: 233 044 330

E-mail: vestnik@nku.cz

Vychází čtvrtletně

Částka za IV. čtvrtletí 2011 vyšla dne 30. prosince 2011

ISSN 1210-9703 (Print)

ISSN 1804-0608 (On-line)